JACQUES WERTHEIMER-GHIKA

DOCUMENTELE POȘTEI ROMÂNE

I

CARTEA MĂRCILOR „CAP DE BOU"

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ" - BUCUREȘTI

55470-944

Toate drepturile rezervate. Orice reproducere, compilație, rezumat sau traducere, fără autorizație scrisă a autorului, va fi urmărită conform legii.
Copyright by Jacques Wertheimer-Ghika, Bucharest-Roumania.

DOCUMENTELE POȘTEI ROMÂNE

CUPRIND:
(DUPĂ DOCUMENTE INEDITE)

I. CARTEA MĂRCILOR „CAP DE BOU“
II. CARTEA MĂRCILOR „PRINCIPATELE UNITE“
III. POȘTA PASAGERILOR
IV. INCEPUTURILE TELEGRAFULUI ROMÂN
V. POȘTA STRĂINĂ IN PRINCIPATE

PREFAŢĂ

Cu această carte se schimbă făgaşul în care filatelia română obişnuise în ultimii ani a sta pe loc.

Crezându-se pierdute dosarele poştei din Moldova şi Muntenia, mulţimea celor care se pretindeau îndreptăţiţi a juca un rol în filatelia română, nu şi-a dat niciodată osteneala să le caute în ascunzătoarea unde se aflau. Totuşi s'a înfiripat o literatură destul de apreciabilă ca volum, neglijabilă însă ca valoare. Toate cele scrise despre istoria mărcilor poştale din Moldova ca şi din Principatele Unite nu sunt decât rezultatul unei imaginaţii fecunde a autorilor respectivi, lipsite de bază documentară.

In ceeace priveşte pe autorii care au trăit şi au scris în străinătate, ca : Brunel, Poncelet, Moens, Becton şi Duerst, erorile pe care ei le-au făcut să circule în lumea filatelică, poate că încă au scuza depărtării cu mii de mile dela sursa adevărului, pe care o constituesc arhivele noastre. Mai grav este cazul scriitorilor v. Witzleben şi Zoscsak, care, trăind în mijlocul nostru, pe lângă neglijenţa de a nu fi studiat atent aceste arhive, au mai făcut marea greşală de a publica descoperirile lor, fără să posede nici să cunoască dovezile documentare pentru afirmaţiunile lor. Ca urmare, nu numai că au văzut descoperirile lor batjocorite, dar au fost şi personal expuşi la atacuri, pe care le-au încasat fără a riposta. Această purtare pasivă a lor a contribuit mult la propagarea unei atmosfere turburătoare de neîncredere şi la slăbirea vieţei filatelice în România.

Este însă de neiertat că şi forurile superioare au putut comite greşeli supărătoare. Astfel, în anul 1906 a apărut în Bucureşti o lucrare intitulată „Studiu asupra Monopolurilor în România", scrisă de Th. C. Aslan, lucrare distinsă de Aca-

demia Română cu premiul G. San-Marin şi chiar tipărită pe cheltuiala acestei instituţii, respectiv a nevinovaţilor defuncţi donatori ai Academiei. Această lucrare extraordinară prezintă, între multe alte grave erori, la pagina 61, mărcile fanteziste, produsul unui creer bolnav, fabricate de un cunoscut falşificator Moroiu, urmărit pentru fals — drept primele şi adevăratele noastre mărci poştale, emise în anul 1854 ! ! Lovitura adusă adevărului istoric şi constatarea penibilă că falşele mărci circulau sub scutul Academiei Române, sunt agravate încă prin nepăsarea actualei conduceri a acestei instituţii, care până astăzi nu a făcut nici un singur gest pentru repararea greşelei comise.

Jalnica stare a filateliei române, care se oglindeşte în cele de mai sus, bine înţeles că a găsit şi exploatatorii săi, care au mărit şi mai mult haosul în care se sbătea filatelia. Publicaţiuni lipsite de orice obiectivitate şi completamente eronate, svonuri şi şoapte care condamnau şi depreciau piese autentice şi rare, fala mărcilor româneşti, ca „falşificate", picurau otrava lor încet dar sigur în urechia colecţionarilor creduli. In ziua cea mare, în care prin muncă şi sârguinţă am putut găsi documentele poştei moldovene în Arhivele Statului dela Bucureşti şi am putut obţine pentru colecţia mea, din arhivele particulare, o parte din documentele poştei muntene, şî moldovene, am constatat, după un studiu amănunţit, că nici unul din acei scribi şi răspânditori de ştiri alarmiste despre aşa zise ştampile falşe, nu avea nici calitatea, nici cea mai mică cunoştinţă despre istoria vechilor noastre mărci şi ştampile poştale. Cu stupefacţie am văzut că o mână de oameni a condus şi a stăpânit din umbră filatelia ţărei, oameni care erau departe de cele mai elementare cunoştinţe despre filatelia română. Multe pagube a suferit filatelia ţărei de pe urma acestor defăimători nechemaţi !

Cartea mea, care deschide în sfârşit calea spre o filatelie română mândră şi conştientă, aducând primele documente autentice ale poştelor pe care voiu clădi adevărata istorie a primelor noastre mărci, nu ar îndeplini în întregime misiunea sa, dacă n'ar demasca şi pe aceşti surpători ai filateliei române. Colecţionarii români trebue să ştie să se ferească de contactul lor păgubitor ; trebue să cunoască numele celor care de ani de

zile au răspândit ştiri falşe şi otrăvite. A trece numele lor sub tăcere convenţională, ar fi o faptă rea comisă, nu numai în contra colecţionarilor şi colecţiilor lor, ci şi în contra intereselor superioare ale filateliei ţărei. Acei oameni sunt : Const. Minescu, pensionar P. T. T., Gr. Racoviceanu, avocat, I. Bogdan, avocat, preşedinte, vicepreşedinte şi membru în comitetul de conducere al „Societăţii Filatelice Române" astfel compromisă şi ea ca activând în contra intereselor filateliei române şi negustorii de mărci : Geza v. Jakots, Onig Tulbendjan, Ion Odor. Toţi îşi atribue cu mult sânge rece calitatea de experţi ai vechilor noastre mărci şi ştampile, fără însă ca ei să poată suporta cel mai mic examen în această privinţă, fără a poseda materialul comparativ masiv, strict necesar oricărei expertize, în special expertizei ştampilelor. Fiecare din cei pomeniţi publica, şoptea, defăima şi se baza pe faptul că publicaţiunile sale, şoaptele sale, defăimările sale nu vor putea fi nici controlate, nici urmărite, din cauza lipsei documentelor poştale...

Iată că s'au găsit acum documentele poştale şi este firesc să se tragă concluziunile... Cunoscându-i acum şi îndepărtându-i, filatelia română intră pe un drum nou şi curat, care o va duce la culmi nebănuit de frumoase. Porţile adevărului din nou stau larg deschise !

Şarlatania a murit, trăiască filatelia română ! !

Februarie 1944

II.

Prima parte a lucrării „Documentele Poştei Române" este o redare fidelă a stării poştelor din Moldova pe timpul apariţiei primelor mărci româneşti, de pe rapoarte şi dosare oficiale, ilustrată cu piese care fac parte din colecţia autorului. Toate datele sunt deci uşor de controlat.

Rapoartele oglindesc în mod credincios viaţa de acum 86 ani în Moldova. Oficianţii poştali le-au redactat în formă şi stil naiv, chiar primitiv, scrise în mare parte fără punctuaţie, cu litere vechi, cirilice, raportul sau scrisoarea formând dela prima linie până la sfârşit o singură frază. Am redat acest stil, fără a schimba nici chiar ortografia, totuşi cât s'a putut

mai inteligibil. Date complet necunoscute şi interesante vor eşi din aceste rapoarte prăfuite şi uitate, timp de aproape un secol.

Partea a doua a lucrării va aduce documente şi date noi pentru restabilirea istoriei poştelor Principatelor Unite, în ce priveşte mărcile sale poştale.

Poşta pasagerilor, cea a olacurilor, braşovencelor şi delijenţelor va forma o a treia parte.

Istoria Telegrafului şi Poşta străină în Principate vor termina lucrarea.

W. – G.

INTRODUCERE

Moldova frumoasă, Moldova ospitalieră, gaj preţios în războaiele Imperiului Otoman cu statele înconjurătoare, legată de acestea prin atâtea amintiri dureroase, nu avea totuşi altă comunicaţie cu ele decât prin poştele lor. Poşta străină intra nestingherită în Moldova şi Muntenia; poşta ţărilor româneşti se oprea la graniţă!

O caracterizare bună a stării poştei de atunci ne dă scrisoarea de mai jos. Ea este adresată de poetul şi înflăcăratul naţionalist Vasile Alecsandri către cronicarul Gheorghe Sion, la Bucureşti, la începutul lunei Ianuarie 1859, când Alecsandri era Ministru de Externe la Iaşi, în timpul Căimăcămiei şi la începutul Domniei lui Cuza Vodă. Naţionalist înfocat şi ministru al ţării în acelaş timp, roagă prietenul său a nu se servi de poşta indigenă, *ci de poşta rusească*!

Iassi, 20 Genari 1859.

Iubite Sioane,

Am primit raportul ce mi-ai trimis prin Administraţia de Focşani şi dacă nu ţi-am scris încă nimica, asta a provenit din multe ocupări ce am avut în timpul Caimacamiei şi ţilele cele dintâi a le Domniei.

Dela rînduirea mea în postul de Ministru trebilor streine am redijat tomuri întregi de corespondenţa cu Constantinopoli şi de memuaruri adresate ambasadorilor de acolo, şi crede că ’ am avut nici măcar vreme ca să scriu fratelui meu.

Când au fost să plec la Bakeu pentru alegerea mea de Deputat ţi am trimis o depeşă telegrafică prin care te invitam a priimi se fii agentul Caimacămiei în Bucureşti, şi tot atunci am făcut cunoscută această dispoziţie D-lui secretar de stat a Valahiei. D-lui însă nevoind a înţelege că între doă ţeri su-

rori precum sunt ale noastre nu se încape multă țeremonie, mi-au adresat o notă oficială prin care parea a se tîngui de oareşi care lipsă de forme în rînduirea d-tale. Asemenia notă, ce ar fi putut avea loc numai între străini m'au ofensat încât nici n'am găsit cu cale de a-i respunde, şi Caimacamia noastră trăgând de moarte, am găsit de prisos a intra în o mai intinsă corespondenție cu Secretariatul din Bucureşti. D-l Brăiloiu au arătat o rea voință pe care poate întimplările politice şi deosebirea sistemelor ambelor guverne i-au dictat-o. Ori cum se fi fost, postul d-tale de agent este desființat acum. Mai pe urmă vom vedea, cînd se va hotări soarta țerii Românești, de va fi nevoe sau nu de asemine post. Pănă atunci însă nu oiu lipsi de a vorbi cu Domnul despre D-ta.

Scriemi în particular prin poşta rusească, cum mergu treburile pe acolo căci nu ştim nimica în Iassi. Banchetul pentru numirea lui Cuza fost-au entusiast? Rostitu s'au multe şi frumoase cuvinte? Inchinatu s'au multe toaste? — La noi lucrurile au luat un drum cu totul constituțional şi avem bună sperare că vom propăşi. Complotul lui Murad bey se reduce mult din ceea ce se audise dar încă nu se ştie nimic depositiv. Eu, din pricină unei receli am şedut in casă vre-o țece țile şi n'am aflat încă nimic lămurit despre rămificațiile sale.

Cât pentru Branişteanu, voi face cercetările cuvenite. Camera au decretat o medalie de recunoştință Căimacamiei, adică lui Panu şi V. Sturza.

Ministeriul este format; eu ocup tot postul meu de Ministru trebilor străine şi de prieteni a poietului Sion.

Eată o scrisoare pentru Stephan Golescu.

V. Alecsandri.

Deci, poştele din Moldova şi din Muntenia nu numai că erau limitate la granițele lor, dar chiar şi între acestea erau concurate de poştele străine ale statelor vecine.

In interior, poşta era arendată antreprenorilor prin contracte pe 3 şi 5 ani, iar antreprenorii pretindeau pentru transportul corespondenței particularilor taxe socotite după greuate şi distanță. Aceste taxe, atingeau cifre mari, transportul dura uneori săptămâni întregi, aşa încât marea massă a poporului se lipsea de trimiterea scrisorilor. Dar lipsa de comunicație între frații de sânge este o stavilă puternică în desvoltarea culturală, spirituală şi politică a unui popor. A lipsi populația de comunicație înseamnă a o lăsa voit în beznă.

Aceasta era situația Moldovei când la 1849 Grigore Ghika se sui pe scaunul domnesc. Spirit clar, inteligent, cult, el îşi dădea seama între altele că transportul pasagerilor dintr'o localitate în altă localitate nu putea să fie unicul scop al poştei şi că poşta era chemată să joace un rol mult mai important. Acelaş simț umanitar pe care l-a manifestat, când a decretat desrobirea țiganilor, l-a condus şi în 1851, când a semnat decretul ce era premergător luării poştei scrisorilor pe seama statului, împlinită în 1858. El a fost creatorul primelor birouri poştale din 1852, însărcinate special cu primirea şi distribuirea corespondenței particularilor, care corespondență se expedia de azi înainte cu diligențele şi carele poştale ale antreprenorilor sub controlul guvernului. Aceste prime birouri poştale funcționau în fiecare capitală de județ, conduse întâi de casierul județului şi atunci s'a introdus, pentru câțiva ani, primul tarif eftin şi unificat de 40 Parale pentru transportul unei scrisori de o coală conținut şi pe toată întinderea țării. De acum înainte Moldova va face progrese mari, căutând să câştige timpul pierdut, în zăngănitul roților mereu grăbite ale diligențelor de poştă.

Intrarea Ruşilor în Moldova, în 1853, întrerupe pentru scurt timp activitatea creatoare a lui Ghika Vodă care se retrage, cu toate că adjutantul Țarului, prințul Ouransoff, stărue pe lângă el să rămâie la putere. Şederea sa la Viena, administrația desvoltată a acestei țări, primirea amicală ce i-se face la curtea imperială (ca şi fratelui său de suferință Ştirbey, Domnitorul Munteniei) are asupra sa o influență puternică, care se va manifesta pentru binele țării. In 1854, când el reocupă tronul Moldovei, Prințul vine cu un program întreg de reforme; între ele se găsesc şi cele pentru poşte, dar acestea nu puteau fi înfăptuite în total decât după plecarea trupelor austriace de ocupație, ori plecarea acestor trupe se face abia în Martie 1857, după ce Ghika Vodă predase puterile Statului în mâiniile unei locotenențe, retrăgându-se în Iulie 1856. Câteva luni înaintea retragerei sale, Ghika Vodă înființase prima tipografie de stat a Moldovei, denumită „Atelierul Timbrului", care va deveni în scurt timp şi prima fabrică de mărci poştale a Țărilor Românești.

Locotenența care preluase conducerea Statului din mâinile lui Grigore Ghika, numise în sfatul administrativ pe prințul

Dimitrie Cantacuzino, care va deveni continuatorul reformelor poştale ale fostului Domn. Dimitrie Cantacuzino este om cult şi voiajat. Fiul şambelanului la Curtea Ţarului Alexandru Cantacuzino, Dimitrie este căsătorit cu o streină, Sofia d'Armansberg, cu care petrece câţiva ani în Bavaria şi Austria, unde soţia sa îi dărui pe cei trei fii ai săi. Ghika Vodă, întorcându-se din Viena, introduse în 1856 timbrul fiscal în Moldova; Dimitrie Cantacuzino, întorcându-se şi el din străinătate, va propune introducerea primelor mărci poştale în Moldova. El va semna ca autor principal faimoasa propunere pentru desvoltarea serviciului poştal din 1857, el va chema pentru un scurt timp pe instructorii austriaci, spre a realiza visul Domnitorului Ghika şi al tuturor bunilor moldoveni: o poştă autohtonă şi demnă de cea a altor state.

Dar să întoarcem acum filele dosarelor...

DOCUMENTELE POŞTEI ROMÂNE

CARTEA MĂRCILOR „CAP DE BOU"

*

Direcţia Poştelor şi Delejanselor Moldovei
către Ministerul de Finanse.

No. 975
1 Maiu 1858

Pe lângă acele pînă acum puse în aplicaţie în urmarea noului aşezământ a poştelor şi a reformaţiei delejanselor, urmînd neapărat a se înfiinţa şi marcele pe preţuri gradate, în conformitatea paragrafului 4 din instrucţie, intitulată pentru transportaria scrisorilor, care zice „pentru plata scrisorilor s'au introdus marce în preţ de 27 parale, de un leu şi 14 parale şi de 2 lei şi 1 parale, în cursul Visteriei. Aceste marce se vor vinde la locuri unde este hârtie timbru şi la birourile şi expediţiile poştale şi se vor lipi pe scrisori potrivit tarifii după greutatea şi destanţei".

Se pune cunoştinţei onoratului Departament şi se roagă a regula facirea unor asemenea şi a se da unde se cuvine.

Rezoluţie:
S. 3.
No. 673, 7 Maiu.

Va grăbi lucrarea conform părţi aşezământului poştal dacă până acum mărcile nu s'ar fi înfiinţat.

Un leu avea 40 parale; un leu 14 parale reprezintă deci 54 parale; doi lei şi 1 para: 81 parale. De marca de 108 parale încă nu este vorbă.

De remarcat că se vorbeşte oficial de „birouri poştale" şi de „expediţii poştale", fapt important care se explică prin împărţirea oficiilor în următoarele categorii:

1. Staţii de poşte . . . . . pentru traficul pasagerilor.
2. Birouri poştale . . . . . pentru transmiterea corespondenţei.
3. Expediţiuni poştale . . . la anumite staţii de poşte, pentru transmiterea corespondenţei.
4. Staţii poştale şi telegrafice pentru transmiterea corespondenţei şi telegramelor, după unirea Telegrafului cu Poşta, în 1864.

Reiese din cele de mai sus, că şi unele staţiuni de poşte erau însărcinate a primi şi expedia scrisori particulare, cum voi arăta şi cu alt prilej — lucru important pentru dovedirea existenţei unor anumite ştampile rare, puţin cunoscute.

Locurile unde se vindea hârtia timbrată erau următoarele, după „Manualul Administrativ al Moldovei", din anul 1856, în care se fixează şi numărul birourilor de vânzare din fiecare localitate :

Dorohoi	1	T.-Frumos	1
Botoşani	2	Herţa	1
Fălticeni	1	Mihăileni	1
Piatra	1	Fălciu	1
Roman	1	Burdujeni	1
Bacău	1	Ştefăneşti	1
Focşani	2	Rădăuţi	1
Tecuci	1	Suliţa	1
Galaţi	3	Odobeşti	1
Bârlad	2	Panciu	1
Vaslui	1	Nicoreşti	1
Huşi	1	Podu-Turcului	1
Iaşi	5	Sculeni	1
Hârlău	1	Podul-Iloaei	1
Neamţu	1	Darabani	1
Ocna	1		

Şi această enumerare de localităţi ca locuri de vânzare a mărcilor este importantă, căci vânzarea mărcilor presupune existenţa unei expediţii poştale şi prin urmare a ştampilei

respective. Aşa, de pildă, există chiar două ştampile diferite ale târguşorului Darabani, necunoscute până mai deunăzi şi pe nedrept contestate, până la găsirea ultimelor documente.

*

Raportul de mai sus al Direcţiei Poştelor şi alte zece, până la data de 27 Octombrie 1858, sunt publicate în „Les Timbres du Royaume de Roumanie" de Georges Brunel, Paris 1913, Edition du Timbre-Poste. Ele sunt redate incomplet, ceeace arată că autorul poseda numai rezumate sumare din aceste puţine rapoarte, neglijând însă a menţiona acest fapt. Cartea lui Brunel este incompletă şi conţine greşeli.

Calcule făcute.

No.

6000 mărci, pentru direcţii 3000 şi pe afară încă 3000 di valoari di parale 108 parale—scrisori cu reţepis.
1000 mărci şi pentru direcţii şi pentru afară 1000, di valoari cîti di 81 parale.
10000 mărci atât pentru direcţii şi pentru afară, di valoari cîte di 54 parale.
5000 mărci di 27 parale.
1000
22000 Acest număr deodată să se facă, şi dacă trebuinţa ar cere în urmă se vor mai pune timbri.
2000 adică : douăzeci şi doă mii mărci.

Cifra de 1000 mărci la 27 parale s'a adăogat din partea Direcţiei pentru a completa suma de 24000 mărci, căci atâtea s'au tipărit, ori exact 24064 mărci şi anume :

	la 11 Julie	la 21 Julie	Total
27 parale . .	992 mărci	5024 mărci	6016 mărci
54 „ . .	992 „	9024 „	10016 „
81 „ . .	480 „	1536 „	2016 „
108 „ . .	3520 „	2496 „	6016 „

„Pentru direcţii" se înţelege pentru uzul Direcţiei Poştelor la Iaşi şi oficiului poştal Iaşi ; „pe afară" se înţelege a fi trimise birourilor poştale ca şi expediţiilor poştale din afară, adică din provincie.

Essaiuri de tipar, făcute de Atelierul Timbrului la Iaşi, în 1858, înaintea emiterii mărcilor „Cap de bou", în culoare neagră, pe hârtie albă şi granulată.

Departamentul de Finanţe către Direcţii delejanselor.

No. 4258
26 Mai 1858

Pentru tipărirea marcelor ce s'au regulat a să introduce pentru portul scrisorilor particulare, în locul plăţii ce se efectua până acum pe la birourile poştale, urmînd trebuinţă pe lîngă maşinele atelii timbrului, unde s'au hotărît să se lucreze acele marce, de materialul şi aparatele cuprinse în alăturata listă, primită pe lîngă raportul Ds. secretariului atelii sub No. 44, Ministerul face cunoscut acei direcţii ca în înţelegere cu d. secretariul atelii timbrului să reguleze facerea celor neapărat trebuitoare, însă cu cea mai mare iconomie, raportuind Ministeriului despre resultat. Iară peceţile acelor marce, îndată ce să vor pregăti să să aducă la dl. şeful secsii I-a, spre a se avea în păstrare dinpreună cu peceţile timbrului.

Rezoluţie :
30 Mai

Prin înţelegere cu bugetul şi va regula aceste şi va aduce la canţelaria Visterii.

Este foarte importantă desemnarea atelierului timbrului ca tipografia unde se vor confecţiona şi unde au şi fost confecţionate noile mărci, căci cercetând origina şi activitatea lui, am ajuns a descoperi felul cum au fost tipărite în acest atelier mărcile „Cap de bou".

Este dela sine înţeles, că nu era uşor de aflat origina şi mersul acestei prime tipografii de stat din ţările româneşti, căci nici arhivele statului nu posedau documente, nici Monitorul Oficial din Bucureşti nu avea cunoştinţă despre existenţa ei. Documentele, pe care le prezint în parte aci, fac astăzi parte din colecţia mea.

Grigore Ghika Vodă a introdus în 1856 Timbrul Domnesc, pentru a mări veniturile Moldovei. Acest timbru se vindea în formă de coală de hârtie pentru petiţiunile, obligaţiunile, contractele şi poliţele, care coală purta în colţul stâng, sus, un timbru sec rotund, în relief şi un timbru umed, tot rotund, tipărit, cu inscripţiunea diferitelor valori.

Timbrul sec.

Timbrul umed.

Ambele timbre erau opera artistului I. Bessaignet şi erau confecţionate, cel sec prin stanţare, cel umed prin tipărire cu maşina de tipar.

In acest scop s'a înfiinţat, în luna Ianuarie 1856, Atelierul Timbrului la Iaşi sau, cum îl denumim astăzi : Imprimeria Statului.

Reproduc următorul document :

N O I

Grigore A. Ghika, Voevod,

cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovei.

Pe temeiul art. 28 din legiuirea timbrului a căruia rostire este că administraţia timbrului se va compune de :

1 director.
1 secretar.
2 amploiaţi.
2 amploiaţi pentru manipulaţie hîrtie intrată în magazie.
2 săţători.
1 şef a atelierul timbrului.
4 tipografi.
1 controlor primitor hîrtiei timbrului.
1 amploiat.

Insă având în privire raportul No. 315 din 16 Ian. a Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul de Finance în care au expus că pentru momentul de faţă săţătorii, şeful de atelier şi păzitorul de magazie sunt de prisos, precum şi amploiaţii ce erau meniţi pentru a-i da ajutorul.

Facem cunoscut cui să cuvine c'am orgonat şi ordonăm :

Art. 1. — Posturile de săţători, de şeful atelier, de păzitor magazie şi amploiaţii lui rămân vacante până la al 2-lea regularizire.

Iar până atunci administraţia timbrului va fi compusă de :

1 director.
1 secretar.
2 amploiaţi.
1 controlor primitor hîrtie timbrului.
1 amploiat ajutor de controlor.

Art. 2. — Indatoririle de păzitor de magazie să vor alătura către îndatoririle controlorului primitor de hîrtie timbrului.

Art. 3. — Domnul sluger Alecu Duka, amploiat în Departamentul de Finance este rânduit la îndatorirea de secretar administraţia timbrului.

Art. 4. — Domnul paharnic Kostacki Kociu la îndatorirea de controlor primitor hîrtiei timbrului.

Art. 5. — Secretariul administraţiei timbrului va depune o kizăşie de 1000 galbeni, controlorul de 2000 galbeni. Iar amploiaţii administraţiei fiecare câte una de 500 galbeni.

Art. 6. — Secretarul administraţiei timbrului va primi o leafă de 500 lei, amploiaţii câte 250 lei fiecare. Controlorul 600 lei. Iar amploiaţul ce este pentru ajutorul 150 lei pe fiecare lună.

Art. 7. — Sumele trebuincioase pentru achitarea acestor lefi hotărîte de articolul de mai sus să vor trage din paragraful acestor din budget.

Domnul Ministru Secretar de Stat la Departamentul de Finance este însărcinat cu aducerea intru împlinire a acestei a Noastre ordonanţe.

No. 19. Sigiliul lui Ghika Vodă.

Depart. de Finance. Şeful Depart. Finance,
Secţia Samişu. *P. Mavrogeni.*
No. 22
16 Ian. 1856

Deci, in Iunie 1858, când s'a dat ordin de a tipări pentru prima dată în istoria Moldovei mărci poştale, ordinul a fost dat spre executare tocmai acestui atelier al timbrului ce avea atunci o vechîme de abia 2 ani împliniţi. Secretarul, respectiv şeful atelierului, era tot Alecu Duka şi era firesc ca el să încerce a tipări aceste mărci în modul cum tipărise timp de 2 ani Timbrul Domnesc, cu atât mai mult cu cât nu s'a cerut, nici de dânsul, nici de Direcţiunea Poştelor şi nici de Ministerul de Finanţe, vre-un ban pentru cumpărarea unei maşini speciale de tipărit mărcile. Chiar ordinul No. 4258 din 26 Mai 1858 al Ministerului de Finanţe este categoric :„... pe lângă maşinile atelii timbrului unde s'au hotărît să se lucreze acele marce".

Dar în ce fel a procedat atelierul timbrului la tipărirea Timbrului Domnesc, când a primit noua sa însărcinare pentru tipărirea mărcilor ?

Pe o factură a unei imprimerii particulare din Iaşi, din anul 1859, deci contimporană, am găsit, gravat pe entête, interiorul unei tipografii de atunci şi pe care, în fundul din

stânga, se vede o maşină mică primitivă cum, după toate probabilităţile, poseda şi atelierul timbrului. Masa acestei maşini este mică şi pe ea încape tocmai o coală de hârtie. Capacul maşinei se ridică prin învârtirea de sus a mânerului de fier.

In acest capac şi într'un colţ al lui, conform formatului coalei, se găsea fixat clişeul timbrului.

Printr'o învârtitură a mânerului, capacul împreună cu clişeul timbrului, cobora asupra mesei şi tipărea timbrul pe coala de hârtie aflătoare pe masă. Printr'o altă învârtitură,

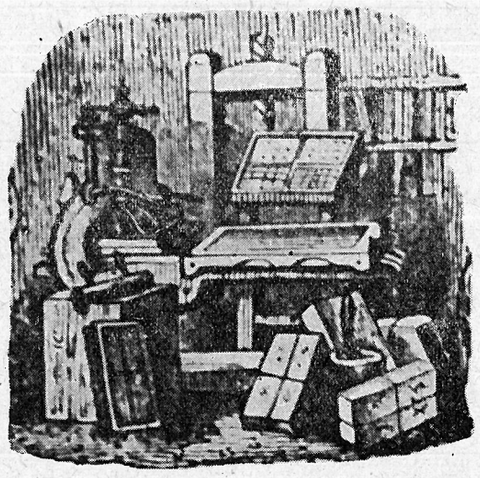

Interiorul unei tipografii moldovene pe la 1859.

capacul se ridica iarăşi, tipograful scotea coala gata tipărită, punea o coală nouă şi continua lucrarea. In acest fel tipărea Duka coalele cu Timbrul Domnesc, în momentul când el primi ordinul de a tipări şi mărcile poştale.

Capacul maşinei era prevăzut numai pentru un singur clişeu şi anume avea o scobitură cu diametrul clişeului, la vreo trei degete depărtare de marginea maşinei.

In consecinţă a fost comandat şi pentru mărcile poştale numai câte un singur clişeu de fiecare valoare (vezi memoriul Prinţului Dimitrie Cantacuzino). Tot din acest motiv, s'a co-

mandat artistului aceeaş formă rotundă pe care o avea şi Timbrul Domnesc, capacul maşinei tipografice neputând fi transformat special pentru tipărirea mărcilor, căci imprimarea coalelor cu Timbrul Domnesc urma mai departe.

Totul ne face să credem că însărcinarea de a desena noua marcă poştală, a fost dată tot acelui artist Bessaignet, de oarece capul de bou de pe marcă seamănă leit cu cel de pe timbru.

De remarcat este că şi mărcile „Cap de Bou", a 2-a emisiune, de 5, 40 şi 80 Parale, au fost şi ele tipărite cu aceeaş maşină, cu toate că forma lor nu mai era rotundă. Diametrul formei lor dreptunghiulare nu era totuşi mai mare decât cel

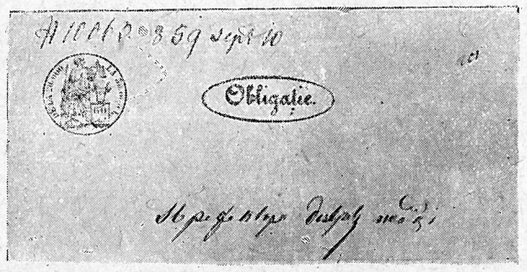

Capul unei obligaţii cu timbrul domnesc.

al cercului Timbrului Domnesc, aşa încât şi clişeurile lor intrau exact în scobitura veche a capacului maşinei.

Procedeul tipăririi mărcilor, cum l-am descris mai sus, ne explică ceeace până astăzi a cauzat atâta bătaie de cap — dece mărcile „Cap de bou" erau imprimate în rânduri inversate, formând celebrele tête-bêche :

In locul clişeului Timbrului Domnesc, s'a fixat noul clişeu al mărcilor, tot în colţul stâng al capacului. Coala de hârtie întinsă pe masă primea astfel primul tipar al mărcei într'un colţ al coalei, ca şi coala Timbrului Domnesc. In loc de a scoate coala de hârtie după ce primea prima tipăritură — cum era procedeul la coala timbrului, — tipograful împingea coala în sus şi tipărea a 2-a marcă ; o altă mişcare a coalei în spre sus, o nouă învârtitură a mânerului maşinei şi a 3-a marcă era

tipărită şi tot aşa mai departe, până ce rândul de 8 mărci, ce tocmai începea pe coală, era terminat. Dovada că acesta era procedeul tipăritului este diferenţa distanţelor între mărci, când mai mare, când mai mică, până ajunge uneori la încălecarea mărcilor. Aceasta venea din cauza capacului maşinei, care în momentul tipărirei ascundea partea coalei ce se tipărea, aşa că tipograful, mişcând coala mereu în sus, greşea câteodată spaţiile. Cu un simplu clişeu de mână, precum pretindeau neiniţiaţii că tipăritul mărcilor „Cap de bou" ar fi avut loc, nu putea să se întâmple această încălecare, căci coala ar fi fost vizibilă în întregime tot timpul !

O altă dovadă că procedeul tipăritului a fost cel descris mai sus, este paralelismul marginilor tuturor mărcilor unui rând, de sus în jos, de câte 8 mărci, care se poate observa perfect la coalele încă existente ale mărcilor de 40 Parale, ca şi de 3, 6, 30 Parale, din emisiunea 1862, care, până la începutul anului 1864, au fost toate tipărite cu aceeaş maşină şi în acelaş fel. Cauza acestui paralelism al liniilor unui rând de 8 mărci, a fost singura posibilitate de control al tipografului în cursul imprimării şi anume : marginea de jos a filei, singură parte a coalei ce o vedea neacoperită de capacul maşinei şi ce o împingea după fiecare nouă imprimare de marcă mai în sus, trebuia să corespundă în linie dreaptă cu marginea maşinei de tipărit. Niciodată tipăritul coalelor cu mâna, cum s'a pretins până acum, n'ar fi putut obţine acest paralelism al liniilor !

Odată primul rând de mărci terminat, tipograful împingea coala până la marginea mesei, tipărind al 2-lea rând de 8 mărci. După acest rând nu mai era loc pentru a muta coala mai departe spre stânga, căci dimensiunile mesei maşinei erau limitate. Atunci tipograful scotea coala tipărită pe jumătate cu 2 rânduri, ori 16 mărci, o învârtea şi o punea din nou pe masa maşinei. Jumătatea albă şi încă netipărită a coalei se găsea acum sub clişeul din scobitura capacului maşinei şi operaţiunea continua. Era firesc ca acum rândurile 3 şi 4 să fie tipărite întoarse faţă de primele două rânduri şi în acest mod apar celebrele „tête-bêche" ale mărcilor „Cap de bou" şi ale emisiunei din anul 1862.

Profitând de scurta întrerupere cauzată de scoaterea şi învârtirea coalei, tipograful punea şi tuş nou, fapt ce explică

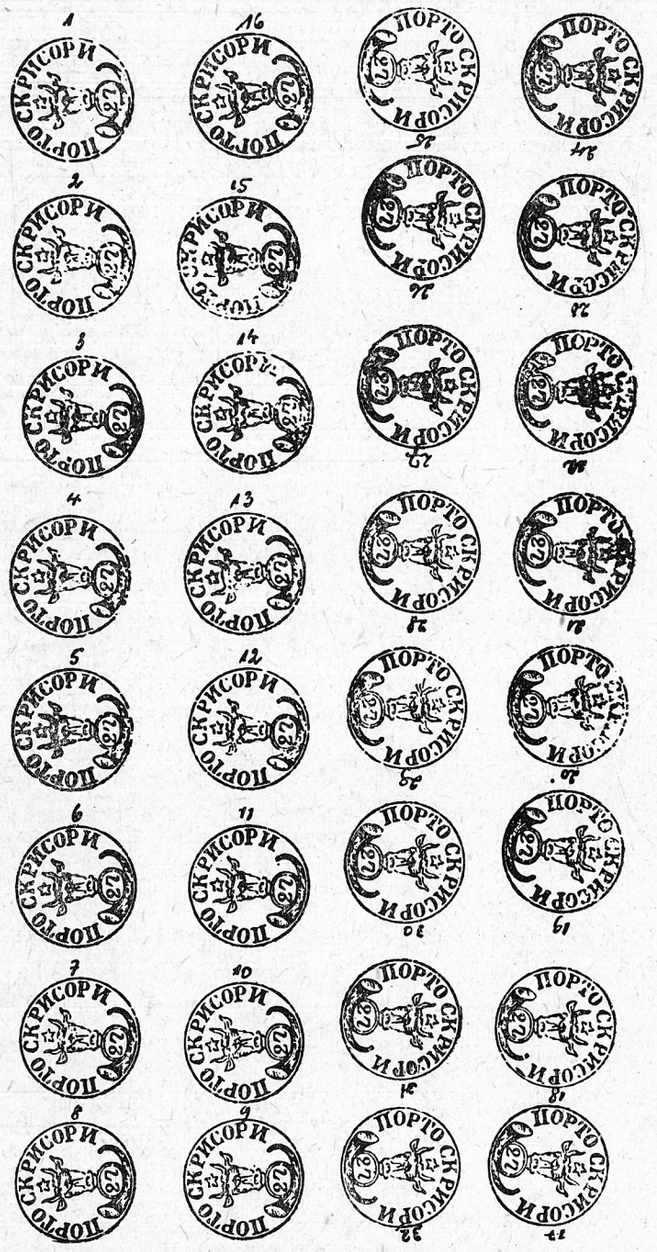

Schema reconstituită a unei coale a mărcilor „Cap de bou", tipărită cum arată numerele ; după terminarea imprimării primelor două rânduri, până la marca Nr. 16, coala era întoarsă şi se continua cu marca Nr. 17.

că rândurile 1 şi 4, ori 2 şi 3 ale fiecărei coale au culorile mai pronunţate.

Acesta este secretul tipăritului mărcilor „Cap de bou", explicabil pentru cel care a studiat atent actele atelierului timbrului din Iaşi şi dosarele poştei moldovene. Toate cele povestite în alt sens sunt basme, povestite în neştiinţa completă a documentelor de mai sus.

Părerea domnilor Zoscsak şi v. Witzleben că mărcile „Cap de bou" erau tipărite cu mâna, este dovedit deci a fi greşită şi era combătută de mult şi de D-l Poncelet (Belgia) care de ani de zile lupta pentru convingerea sa că acele mărci au fost tipărite cu o maşină. După conţinutul dosarului, nu mai există nici o îndoială că Poncelet a văzut bine ! Dar dacă d-nii v. Witzleben şi Zoscsak erau ceva mai atenţi şi controlau mai minuţios coala de essai-uri ce au publicat-o în revista germană „Die Postmarke", No. 334 din 20 Aprilie 1935, ar fi putut să observe de mult că rândurile de 54, 108 şi 81 Parale sunt tipărite cu o maşină, pe când numai rândul de 27 Parale, despre care dânşii singuri declară că este imprimat cu un alt ton de tuş, este tipărit de mână, probabil din cauză că clişeul mărcei de 27 Parale nu a fost gata la timp. Dovada este că toate capetele unui rând de mărci de sus până jos, au aceiaşi înclinaţie ; lucru imposibil de obţinut cu o ştampilă de mână— pe când rândul de 27 Parale, tipărit cu mâna, schimbă mereu înclinaţia capului !

Secretarul ateliilor timbrului către Ministerul de Finanse.

No. 62
11 Iulie 1858

Raport

Pentru că operaţia marcarisirei scrisorilor particulare să se poată începe măcar de la 15 a curentei luni, subscrisul, cu tot respectul să grăbeşte a prezenta onorabilului Ministerii 187 bucăţi hîrtie, în care să cuprind 5984 mărci, însă :

992 a 27 parale
992 a 54 parale
480 a 81 parale
3520 a 108 parale

De a cărora primire va binevoi a-mi slobozi cuvenita adeverinţă, iar rămăşiţă pînă la complectarea numerului comendat va fi negreşit gata pe la sfîrşitul acestei luni.

Rezoluţie :
S. 3
11 Iulie

Primind mărcili va regula urmarea conform aşăzămîntului poştal în ceiace priveşte înpărţirea lor şi contabilitatea, iar domnului secretariu să va răspunde.

„187 bucăţi hârtie" cu un total de 5984 mărci, dovedeşte că o coală de mărci conţinea 32 mărci, iar nu 16, cum afirmă, între alţii, Minescu şi Petre Vişoianu în „75 ani dela introducerea primului timbru poştal românesc, 1858—1933", pag. 37.

Mărcile „Cap de bou" tipărite de Atelierul Timbrului.

Ministerul de Finanţe

către dumnealui secretariul ateliilor timbrului.

No. 6314
11 Iulie 1858.

Cu raportul dumitale No. 62 primindu-să număr de 5984 mărci de deosebite valori, spre a servi particularilor pentru expeduirea scrisorilor ce ar avea a expedui şi anume :

992 a 27 parale una
992 a 54 „ „
480 a 81 „ „
3520 a 108 „ „

Departamentul îţi face cunoscut spre ştiinţă şi cuvenita regulă.

Ministerul de Finanţe către ...ecţiei Poştelor.

No. 6313
Secsia 3
12 Iulie 1858

Secretariatul de Stat pe lângă adresa No. comunică acestui Departament memoriul făcut de dumnealui Prinţul Dimitrie Cantacuzino, pentru îndeplinirile ce s'au găsit de neapărate la proiectul poştelor şi a delejanselor, după insercinarea ce primise în asemine, şi care memor adoptindu-se de Consiliul Administrativ s'au incuviinţat şi de excelenţa sa prinţul caimacam prin care statornicindu-se intre altele şi facerea marcelor de deosebite valori, spre a servi particolarilor pentru expeduiera scrisorilor, s'au regulat facerea unor asemenea marce prin atelia timbrului, după calcula făcută de acea Direcţia că s'ar consuma intr'un an. Acum cu raportul dumnealui secretariului zisei atelii No. 62, primiindu-se un număr de 5984 mărci, şi anume :

992	a	27 parale una,	in total	669 lei	24 parale
992	a	54 parale una,	in total	1339 lei	8 parale
480	a	81 parale una,	in total	972 lei	
3520	a	108 parale una,	in total	9504 lei	
5984				12484 lei	32 parale.

Adică doăsprezecemii patrusuteoptzăcipatru lei 32 parale. Departamentul acesta le trimite Direcţiei odată cu aceasta, spre a regula urmare cu ele conform rostirei aşăzămîntului poştal şi a ţitatului mai sus memoar, care i se comunică intocmai copie, răspunzînd de îndată Departamentului de a lor primire.

Rezoluţie :
12 Iulie

De primirea marcelor se va reportui Visterii, iar suma acelor marce, după alăturatul cinstitei Visterii să va preda dumnealui casierului spre a iscăli de primire şi va întrebuinţa prin dumnealui expeditoru potrivit cu aşezămîntul de la 15 a următoari.

După cele prezentate mai sus, primele mărci au fost date in circulaţie in ziua de 15 Iulie şi anume la Iaşi, pe când birourile din provincie le-au primit şi le-au pus în circulaţie după această dată. Fapt interesant de ştiut pentru expertiza ştampilelor.

* * *

MEMUAR

pentru obiectele trebuitoare şi adaosul servitorilor ce s'au socotit de nevoie a să afecta spre introducerea ţircularei delijanselor pe prinţipiile noului aşezămint a postilor, după proectul întărit şi a măsurilor ce s'au chibzuit a să realiza.

I.

Despre neapărat adaogire a personalului pe la expediţii şi a unor objecte, care nu sunt prevăzute pe lângă budgetul anexat la proectu.

A. Să vor adăogi 10 curieri cu leafă de 100 lei pe lună, cari să sărvească pentru comunicaţie locurilor lăturalnice din liniile drumurilor generale, şi anume :

La Huşi	pentru Vaslui	Aceştia fiind activi în serviciul de faţă dela 1 Maiu, de atunci li să va considera şi leafa citată.
Focşani	Panciu	
Piatra	Roman	
Fălticeni	Roman	
Dorohoiu	Cocorani	
Târgu-Ocnei	Bacău	Acestora li să va socoti lefile dela aşăzarea braşovencilor di comunicaţie şi dela aşăzarea poştelor („braşovencilor"-căruţe de poştă mai comode, acoperite cu coveltir şi pentru mai multe persoane. W.).
Filipeşti	Orăşa	
Cahul	Huşi	
Bolgrad	Reni sau Chilia	
Galaţi	Ismail	

Carile la vremi de vară va merge de 3 ori pe săptămână cu vaporul fără plată, şi numai în vreme de iarnă să va purta cu braşovancă.

B. Să să adaoge doi conductori, pe lângă 12 prevăzuţi bugetul proectului, ce nu sunt de agiuns, tot cu aceiaş leafă, considerîndu-să leafă lor de la 1 Iulie.

C. Doi purtători de plicurile guvernului, cu leafă de 120 lei unul, pe lună, dela 1 Maiu de când să găsesc servind.

D. Doi breftregeri, cu leafă de 100 lei pe lună, din care unul să cunoască şi limba evreească, cari fiind că pe lângă leafă să folosesc şi de 5 parale de scrisoare, apoi vor fi datori a avea şi cai de călărie pentru mai grabnica împărţire a scrisorilor, cu leafă tot de la 1 Maiu, ca unii ce de atunce să şi găsesc în serviciul acesta.

(„Breftreger" — expresie germană pentru factorul nostru poştal ; Poşta austriacă era atunci prea bine introdusă in Moldova şi moldovenii imprumutau multe cuvinte dela ea, de pildă : „Porto" şi „Franco". Taxa de 5 Parale plătea primitorul unei scrisori pentu aducerea dela oficiu poştal la domiciliu. W.).

E. Un epistat la direcţia delijanselor pentru păstrarea obiectelor de delijansă, şi alte îndatoriri, cu leafă de 140 lei pe lună, un odagiu sau staroste pentru măturatul, grijătul canţelariilor şi altile, şi un rândaş pentru spălarea delijenţilor cu leafă de câte 100 lei pe lună, socotiţi aceşti tustrei dela 1 Mai, ca unii ce şi sunt activi în sărviciu.

F. Să să adaogă un suplement expeditorului de Galaţi, pă leafă de 200 lei pă lună fiind cu ănpovărări mult mai importenti decât celelalte birouri de pe la ţănuturi precum şi 40 galbeni pentru plata chirii ocupări cantilerii şi a oploşirei trăsurilor ce au a staţiona acolo, potrivit cu mijloacirea derecţii prin raportul către Vistierie sub No. 1124.

La 1 Ianuarie 1852, deci cu 6 ani inainte, au luat fiinţă primele birouri poştale oficiale in Moldova, cu sediul în capitala fiecărui ţinut ori judeţ. (Anaforaua No. 16 din 7 Martie 1851). Cu această dată s'a luat antreprenorilor poştei dreptul de a primi scrisorile particularilor, contra taxe, trecându-se acest drept asupra Statului. Singură expedierea scrisorilor se făcea mai departe cu mijloacele de transport ale antreprenorilor, însă sub privegherea Ministerului de Finanţe. O „Compania Diligenţilor" sub conducerea lui Theodor Ghika şi Milo, avea privilegii deosebite pentru parcursul Mihaileni—Galaţi şi aceasta până la data intrării în funcţiune a aşezământului nou, din 1858.

Dela 23 Februarie 1852 până aproape de 1858, o scrisoare simplă până la o coală de hârtie cuprins, plătea pe tot cuprinsul Moldovei o jumătate de sfanţ ori 40 parale. (Sfanţul are la origina sa moneta austriacă „Zwanziger" (20 Kreuzer), in circulaţie atunci în Moldova).

Scrisorile particularilor, expediate prin grija acestor birouri poştale oficiale, primiau în momentul plăţii porto-ului o ştampilă mică, dreptunghiulară : „FRANKO", în litere chirilice, incadrate. Oficiile formau pachete din scrisorile primite şi le predau căpitanilor de poştă locală spre expediere, la prima sosire a diligenţei ori căruţei poştei antreprenorilor.

Ţinuturile Moldovei cu capitalele lor, in care se găseau atunci birouri poştale, erau :

Ţinut :	Capitală :
Dorohoiu	Dorohoj (şi Michaleni-graniţă)
Botoşani	Botuschani
Suceava	Foltitscheni
Roman	Roman
Iaşi	Iassy
Neamţu	Piatra
Bacău	Bakeu
Vaslui	Waslui
Tutova	Berlad
Fălciu	Husch
Covurlui	Galatz
Putna	Fokschani
Tecuciu	Tekutsch

(Ortografia oraşelor este cea a ştampilelor poştale dela 1858).

Aceste oficii poştale dela 1852 se serveau de sigilurile cu stema Ţării Moldovei, arătând in acest fel caracterul lor oficial :

Expediţia Poştii
Târgul Galatz, 1852.

Expediţia Poştii
Târgul Roman, 1852.

Stampilele poştale ale oficiilor se deosebesc între ele prin diferenţe vizibile in executarea literelor :

Primele ştampile poştale din Moldova 1852, „Franko“

G. Pentru impărţirea odăilor încăperilor caselor direcţiei Poştelor ocupate de toţi amploiaţii şi servitorii ei, să va da 15 stănjăni lemne pe iarnă, socotiţi 5½ galbeni stănjănul.

H. Un paragraf extraordinar a micilor cheltuieli pe la expediţiile de la ţinuturi pentru unsoare braşovencelor şi a delejanselor ce au a staţiona, şi alte mărunte cheltueli de 20 lei pe lună, care să vor plăti de expeditori din veniturile ce adună.

I. Pentru măruntele cheltueli a canţilerii si a delijanselor, afară de expediţiile districtuale, s'au chibzuit a să fixa 670 lei pe lună, ce alcătuesc după devisul alăturat pe lîngă acesta supt litera *a*, socotit de la 1 Maiu.

J. Pentru cumpărarea hârtii şi a condicilor pe 6 luni, socotit de la 1 Iulie, care să intrebuinţează tipărită pentru faturi de plicuri şi scrisori, pentru adeverinţe poştale in mai multe moderuri, bileturi de delijanse, condici rubricaţi, atât la expediţiile din Iassy cât şi in toată ţara, s'au socotit a să cheltui suma de 1500 lei.

K. Leafa a 4 expeditori pentru : Ismail, Bolgrad, Cahul şi Chilia sau Reni, cu leafă tot a 200 lei pe lună, de unul, cari nu sănt prevăzuţi prin bugetul proectului din aşezaria poştelor.

II.

Despre obiectele de nevoe a să afecta disvălite la demarchia delijanselor pe prinţipiile noului aşăzământ şi a să cumpăra odată pentru totdeauna.

A. Facirea a 32 genţi socotite a 40 lei una, care alcătueşte sumă de 1280 lei, pentru plicuri şi scrisori.

B. Să vor cumpăra 6 iofturi, care să sărveze pentru învălitul bagajelor, socotite a 2 galbeni unul.

C. Se vor face 3 gimandane spre a sărvi la cazuri când nu este chip a să trimite delijenţi ci numai căruţă de poştă pentru păstrarea şi nejignire plicurilor, cu cost de 111 lei unul.

D. Pentru meremetul odăilor, facirea sobilor din nou şi de a să mobila canţeleria pe un text evropian, care să inlesnească şi atribuţiile amploiaţiilor mai cu uşurinţă, dar şi publicului la intervalurile ce să ivită, s'au socotit a să dispoza suma de 2564 lei, după devizul alăturat sub litera *b*.

E. Se vor face 6 lădiţe de fier cu încheetori, care să sărveze prin pieţi pentru pusul scrisorilor prin ele, acelora fără plată, văpsite, cu inscripţie anume arătătoare, şi anume :

4 pentru Iassy, din care una va fi la răspîntiile strada Sv. Nicolae din sus, al doilea la colţul dughenilor Bereznischi, al treilea la răspîntiile antretului de la Palat şi al patrulea la Institutul Direcţiei Poştelor, iar la Galaţi una in centrul uliţelor şi al doilea la expediţie, şi să vor plăti 555 lei costul acestor, adică a 92½ lei una.

F. Spre a să putea introduce fixarea pornirei delijanselor la ceasurile hotărite şi de a să stavila motivul pasajerilor că nu ar fi anonsaţi la pornire, să să aşăze un clopot, atît aici la direcţie, cît şi la Galaţi, şi să va plăti 444 lei preţul ce costează amăndoă.

G. Spre a să pute primi plata pe scrisori şi pachete, în adivărata greutate costului acestora, să vor cumpăra 15 cantare, ce s'au găsit cu preţul de 5 galbeni unul, iar cumpenele după preţul cu care să va putea aduce din Austria — fiindcă aicea nu s'au găsit meşterii de a le putea face.

H. Pe temeiul art. al 4-lea din Instrucţii a transportării scrisorilor, anexat la proiect, prin care urmează a să introduce marce, s'au chibzuit peceţile trebuitoare spre colcborare şi a cărora instrucţii să alăturează in deosăbi, plătindu-să 888 lei, adică 444 lei costul peceţilor ce au a fi odată pentru totdeauna, cât şi a materialului trebuitor potrivit cu devizul alăturat sub litera *c*, socotit pe şase luni după aproximaţie. („Peceţile" sunt clişeurile cu care au fost tipărite mărcile poştale. W.).

I. Să vor plăti 444 lei costul a 12 peceţi trebuitoare, câte 2 la expediţie, adică una să servească pentru pecetluit şi alta pentru tuşă cu inscripţia poşta ..... şi anume 2 pentru Iassi, 2 pentru Ismail, 2 la Cahul, 2 la Chilia sau Reni şi 2 la Bolgrad, iar pe celelalte expediţii să vor sluji cu acele rămasă de la desfiinţata intreprinderi.

„Desfiinţata intreprinderi" numeşte Cantacuzino, autorul acestui memoriu, pe lângă liniile celorlalţi antreprenori şi pe cea a „Companiei Diligenţilor". Pe când intreprinderile antreprenorilor liniilor secundare erau arendate dela 1 Ianuarie 1852 la Februarie 1855 şi dela Maiu 1855 până la 1 Mai 1858, „Compania Diligenţilor", fondată în 1852 de boerii Theodor Ghika şi Milo avea privelegii speciale pentru un răstimp de 15 ani. Legăturile de rudenie intre Domnitorul Moldovei şi Theodor Ghika făceau ca această intreprindere să fie considerată ca semi-oficială şi favorizată faţă de ceilalţi antreprenori de poşte. Scurt timp după plecarea lui Grigore Ghika Vodă din ţară, 1856, Compania Diligenţilor se văzu atacată din diverse motive şi, lipsită de sprijinitorul ei principal, renunţa in 1857 la toate privilegile acordate, trecând tot inventarul intreprinderii sale Statului moldovean.

Birourile poştale, infiinţate în 1852 pela capitalele ţinuturilor, erau sub conducerea directă a Direcţiei Poştelor la Iaşi şi personalul birourilor supus ordinelor acestei direcţii. Antreprenorii linilor secundare, ca şi Compania Diligenţilor puteau însă propune personalul spre angajare şi mai aveau obligaţie de a plăti, nu numai toate cheltuielile acestor birouri poştale ca inventar, dar şi de a vărsa lefurile personalului birourilor poştale Direcţiei Poştelor la Iaşi. Aşa încât fiecare schimbare in arendarea poştelor ori „desfiinţare de intreprinderi" avea o oarecare influenţă şi asupra stabilităţii personalului birourilor poştale, ca şi asupra inventariului lor, fiecare arendaş căutând a salva ceva din ceeace era cumpărat cu banul lui.

Deaceea ştampilele şi peceţile birourilor poştale, care de drept şi de fapt erau ale guvernului, purtând şi semnele Statului, sunt enumărate special in art. 1 al memoriului de faţă, ca şi in inţelegerea intervenită între Statul Moldovei şi Compania Diligenţilor cu ocazia desfiinţărei companiei, precum am putut constata intr'un alt document al timpului.

Stampilele acestor birouri poştale le-am arătat pe pagina 30.

Peceţi pentru „pecetluit" au fost introduse abia în 1855, cu ocazia noii arendări a liniilor poştale, la 1 Maiu 1855 şi voi arăta unele din ele aci, pentru a dovedi in mod indiscutabil vechimea oficiilor poştale din Moldova, cum şi greşelile unor publicaţiuni oficiale şi particulare, ca cea a Direcţiei Generale a Telegrafului şi a Poştelor din Bucureşti, pe 1873, şi a fostului ei funcţionar, Const. Minescu.

Stampilele cu data anului 1852, ca şi peceţile cu data anilor 1855 şi 1858, le-am găsit circulând până în 1862, fie pe chitanţe ale serviciului intern, fie — foarte rar — pe recepise poştale.

Peceţile comandate după litera I, a memoriului Cantacuzino, în 1858, pentru Ismail, Cahul, Reni şi Bolgrad, aveau infăţişarea aproape identică, însă inscripţiunea schimbată şi anul 1858 in mijlocul goarnei poştei.

Expediţia Poştii Târgului Piatra, 1855.

Expediţia Poştii Târgului Huşi, 1855.

Expediţia Poştii Târgului Bârlad, 1855.

Expediţia Poştii Târgului Mihalenii, 1855.

Prinţipat. Moldovei. Biuroul Poştei T. Ismailu, 1858. Stampilă pentru tuş.

Prinţipat. Moldovei. Biuroul Poştei T. Ismailu, 1858. Fecetă pentru pecetluit.

Oficii poştale, noi create, ca: T.-Neamţ, T.-Frumos, T.-Oknei au obţinut in 1859 ştampile şi peceţi, în forma rotundă şi de data asta scrise cu litere latine, fără data anului.

Cu ocazia Unirei Principatelor, 1859, unele oficii mai primeau şi ştampile noi de tuş, ca Bârlad.

Principat. Moldovei. Expediţia Post. T. Neamţii.

In fine, cu ocazia unirei Poştelor ambelor Principate 1862, staţia poştală Focşani, oficiul de graniţă între Moldova şi Muntenia, primeşte o ştampilă şi o pecete nouă, cu vulturul Munteniei care, pe pieptul său, (extrem de interesant) poartă capul zimbrului Moldovei. Acest fel de a exprima contopirea ambelor Principate intr'un singur stat, a servit de bază şi pentru un esseu la prima marcă poştală a Principatelor Unite, din 1862. Moldovenii însă, indignaţi, au protestat că capul zimbrului ar fi prea mic pe lângă dimensiunile

Principatele-Unite Biuroul Poştal Berlad.

Principatile Unite Staţia Poştale Din Fokşan, 1862,

vulturului. Proiectul a fost abandonat şi s'a ales ca model aşezarea frăţească a capului zimbrului alături de vulturul muntenesc, reprezentată în ştampila oficiului Bârlad, însă invers.

Toate ştampilele şi peceţile arătate aci, în afară de ştampilele „Franko" care au servit pentru ştampilarea scrisorilor, au fost intrebuinţate numai in serviciul intern al birourilor, in foarte rare cazuri şi pe recepise poştale şi pe chitanţe poştale către particulari, căpătând astfel o valoare deosebită.

III.

Despre chibzuinţele ce s'au socotit a înainta la întinsa comunicaţie a ţircularei delijanţelor şi a consumaţiilor de scrisori, pachete şi gropuri cu bani.

A. Fiindcă tarifa scrisorilor după prezent ia este apreţuită cu o linie dreaptă a distanţelor, iar Direcţiune Poştelor lipsită de harta giometriciască, care să-i slijască, la considerare plăţii, in acelaş baz a dreptii linii, ia acum calculează distanţele pe întindere poştilor unde să găsăsc încăt cu acest să dă un motiv dă ănputinare consumaţii scrisorilor, a gropurilor cu bani şi a pachetelor, s'au socotit ca pân la infiinţarea unei hărţii poştală, să să urce la 8 poşte, şi acea a 2-a ce este de la 5 poşte înainte să fie de la 8. Asăminea şi acea a transportări pachetelor — în greutăţi mai mici—, şi a gropurilor cu bani să va calcula greutatea în loc pe depărtare de 3 ceasuri să să calculieze pe 6 ceasuri, şi fiind cu această dispoziţie nu să poate atingi de îndată să să şi pui în lucrare, să va adopta de la 1-iu a viitoarei lunei Iunie, în care interval şi Direcţia să poate tipări asămine tarif într'un număr de agiuns, spre a să înpărţi pe la toate oraşele şi târgurile din prinţipat.

Se vede că tariful unitar de jumătate sfanţ — 40 parale— pentru scrisori de o coală pentru tot cuprinsul ţărei, introdus în 1852, a fost intre timp părăsit şi scumpit iar Moldova împărţită in două zone poştale şi anume : tariful iniţial conta dela locul plecărei scrisoarei, până la o depărtare de 5 poşte, ori circa 100 kilometri (distanţa dela o staţie de poştă la alta era aproximativ 20 de km. şi căpătase denumirea de „o poştă"); scrisoarea care trecea peste acele 5 poşte depărtare, intra in a doua zonă poştală şi plătea taxă dublă.

Scumpirea tarifului a cauzat diminuarea traficului de scrisori şi atunci, in 1858, după cum vedem mai sus, prima zonă poştală este intinsă până la 8 poşte, ori aproximativ 160 kilometri depărtare dela locul plecărei scrisoarei. Marca poştală de 27 parale va servi deci la francarea scrisorilor pentru prima zonă poştală, marca de 54 parale pentru a doua zonă poştală. Mărcile de 81 şi de 108 parale sunt destinate suprafrancaturei pentru recomandate şi scrisorile voluminoase.

Tot aşa pentru tariful pachetelor şi gropurilor cu bani, cu diferenţa că zonele poştale sunt contate aci după ceasuri de parcurs şi nu după poşte.

B. La art. al 3-lea, spre a să da un drum deschis cu cât s'ar putea mai mult în consumaţie scrisorilor şi egala interesatenţă a comerţului, de care publicul suferă, că numai scrisorile acele ce să plătesc la poşte să transportează, să va adopta sistemul primirii şi a scrisorilor fără plata, după pilda altor ţări, care scrisori, în capitală şi la Galaţi numai să vor arunca prin lădiţele de fier cu încheitoare, ce să aşază prin piaţă şi la poşte.

Portul acestora să va tăxui numai la expediţie centrală, dar plata să va lua de la persoanele acele la care să vor recomanda scrisorile, şi acest transport prin faturi, de care expeditorii vor da seama la sfărşitul fiecăreia luni şi vor fi scăzuţi cu scrisorile acelea ce nu să vor priimi de adresanţi. Aceasta să va publicarisi prin Buletin şi avizuri lipite pe uliţi spre cunoştinţa publicului.

Poşta austriacă, care nu numai in Muntenia, dar şi în Moldova era foarte bine introdusă şi chiar apreciată pentru exactitatea şi iuţeala cu care transporta scrisorile particulare in interiorul ţărilor româneşti, accepta şi scrisori neplătite la predare şi care erau plătite de primitorul scrisorei, la locul destinaţiei. Pentru a înlătura această primejdioasă concurenţă, Statul moldovean introduce în 1858, după cum vedem din cele de mai sus, acest sistem de primirea scrisorilor particulare neplătite, deci nefrancate cu mărci poştale, care vor fi plătite numai la locul de destinaţie. Raritatea scrisorilor, francate cu mărci poştale, din această epocă, se explică şi prin acest fapt.

Formularele, de care Direcţia Poştelor şi birourile poştale se serveau pentru controlul acestor scrisori, denumite „Faturi", sunt publicate mai la urmă.

C. Fiindcă pasajerii au dat dovezi de supărările ce suferă de pe la surugii pentru plata bacşişurilor, dintre care unii deşi ar fi în plecare a-i mulţumí, dar chiar lipsi mărunţa monedă, s'au socotit şi după mijlocirea şi a Departamentului de Finans, prin referatul său sub No. 4037 către Sfatul Ocărmuitor, ca pe lângă plata abonaţii hotărâtă prin tarifa proectului litera c să să ei câte un leu de poştă de fiecare persoană şi acest adaos să slujească pentru asămine bacşişuri a surugiilor, cari să va da in mâna capitanilor de poşte in fiinţa lor, di către condiuctori, în monedă potrivită pe socoteală de 2 lei 20 parale di om, cursul pieţei, ca să lipsească impertinenţa lor către pasageri şi să incurajeze către o conduită moralicească. Această dispoziţie va fi anonsată către cunoştinţa pasajerilor in dosul fiecăruia bilet de plata abonamentului că plata bacşişurilor la surugii este in sarcina direcţiei şi ei nu au a fi supăraţi intru nimică.

„Plata abonaţii" şi „plata abonamentului" nu are sensul pe care il dăm astăzi cuvântului abonament, ci inseamnă rezervarea unui loc în dilijenţa poştei : „a abona un loc". Aceste bilete de plata abonamentului cu inscrierea in dosul biletului, după relatarea de mai sus, le voi publica la urmă.

„Moralizarea" surugiilor prin plata bacşişurilor retribuite de mâna căpitanilor de poşte, reuşit-a oare?

D. Inbunătăţirea şosălilor, a drumurilor şi a podurilor este isvorul siguranţii şi a tuturor prinţipiilor pe cale ce să aşteaptă şi ele să învălăesc din neglijare.

Neapărat dar, după imprejurările ce să dovedesc este ca să să ei măsuri active pentru astuparea batacurilor, îndreptarea costişilor primejdioase de prăvălituri şi podurilor de pe la trecătoare, care la revărsări de apă înpedecă ţirculaţia trăsurilor, iar mai cu seamă acum în pripă să să pui in locrare meremetul şosălilor de la Păcurari şi Sanola, fiind intr'o stare foarte nesuferită şi amenințătoare de primejdie, precum întru aceasta să va lua lămuriri din cuprinderea raportului Direcţiei Poştelor sub No. 1212 ce pe lângă aceasta să alăturează.

Principele Dimitrie A. Cantacuzino.

LITERA A.

Cheltuiala expediţiei delijanselor pe lună şi osebit a direcţiei.

Lei	
36	pe 2 topuri hârtie vănătă, de lucru în cancelarie pentru corespondenţie.
52	albă, idem.
40	pentru hârtie groasă de couvertă pentru plicurile guvernului.
21	pe trei funturi ceară tari.
6	pe trei măturі pentru toate cantileriile şi şalile.
20	de spălatul odăilor şi a şalilor.
140	lumănările a 20 oca pe lună pentru cantelerii, caraoli jandarmi pe vară, iar pe iarnă a 30 ocă.
15	pe pânză şi sfoară pentru invălitul gropurilor atât a celor de ce vin de pe la ţănuturi, cât şi a celor de aice.
21	pi cerneală şi tuş.
120	pe 20 ocă untură a 6 lei, pentru unsoarea delijanselor în toată pornirea şi pe drumuri.
72	pe 11 funturi lumănări stearină la delijanse, socotite câte 2 lumănări la delijans pe fiecare post, din acele câte 4 la funt.
18	pi cofi, cioberi pentru burete şi petice pentru spălatul delijanselor.
561	

Osăbită cheltuială a Direcţii pe lună

52	pe 2 topuri hârtie albă, câte 26 lei topul.
20	pe 1 top hârtie vănătă.
38	măruntele cheltuieli pi ceară tari, sfoară, aţă, cerneală şi altele mărunte.
671	

Principele Dimitrie A. Cantacuzino.

LITERA B.

Mobilele ce s'au socotit trebuincioasă pentru cancelaria expediţii delijanselor pe mai multă vreme şi a sobelor de prin unele odăi

Lei	No.	
222	6	scaune cu înbrăcăminte de marochină în cancleleria expediţii, înpărţite în două odăi.
222	1	canape cu înbrăcăminte tot de marochin spre a fi de şăzut pasajerilor pân la pornirea delijanselor.

Lei		
111	2	bance mari de lemnu zugrăvite, spre a să pune afară, în șala intrării.
148	1	birou prifăcut, cu saltare pe țănuturi, pentru primirea și expeduirea plicurilor guvernului.
185	1	magazinaș de lemn de pus colete ce vin de pe afară a neguțitorilor, cu încuetoare.
56	4	părechi călămări și năsăperniți de Brașov cu saltarele de lemn.
80	4	părechi sfeșnice cu mucările lor.
280	2	birouri mici, unul pentru primire și unul pentru expeduire porto scrisorilor.
72	4	mușamale pentru mesă căte de 3 coți una.
68	5	privazuri în care să să așază tarifele pentru manipulația scrisorilor, pachetelor și a banilor, spre a să pune în părete.
10	3	fănare.
1110	6	sobi, în care are a intra și meremetul odăilor.
2564		

Principele Dimitrie A. Cantacuzino.

Foarte interesantă descriere a interiorului direcției poștelor de atunci. Cele două birouri mici pentru expedierea „portoscrisorilor" serveau pentru acele scrisori, care veneau fără mărci poștale, nefrancate.

„Năsăperniți de Brașov" sunt vase mici cu nisip care, aruncat peste scrisul proaspăt, usca cerneala, ținând loc de sugativă.

LITERA C

Pentru materialul trebuitor la facerea tușului și pentru marcele portului scrisorilor pe un an.

Lei	
28	pentru două ocă oloiu de in.
75	pe ½ ocă parizen blau.
75	pe ½ ocă indigo.
20	pe ¼ ocă gumi arabicu.
14	două valuri.
37	chiriea unei pietre de marmoră pentru frecat boelile pe 15 zăli. („frecat boelile" inseamnă: frecarea, amestecarea culorilori „zăli" = zile, W.).

Pentru totdeauna:

Lei	
84	două mașine rotunde pentru tăet marcele.
15	casă de smiră pentru fiert boelile.
7	o cutie de teneche pentru tuș.
7	un penson pentru gumi.
42	trei cutii de teneche cu lăcățiile, pentru păstrat marcile.
36	două topuri hârtie de pruba alăturată.
444	pentru facerea pecețelor dupe tocmeală.
884.	

Principele Dimitrie A. Cantacuzino.

O mare necunoscută in istoria „Capetelor de Bou" a fost deslegată. Faptul că majoritatea acestor prețioase mărci se găsește tăiată rotund sau aproximativ rotund, a dat curs la fel de fel de interpretări, unele mai puțin verosimile decât altele, ca și la o depreciere considerabilă in cataloagele mărcilor poștale, pe nedrept, cum vom vedea în urmă...

Adevărul este acuma stabilit! Mărcile au fost tăiate rotund chiar din oficiu, prin stanțe comandate special in acest scop, (84 lei două mașini rotunde pentru tăiat mărcile). Totuși, acest procedeu a fost mai târziu părăsit. Este însă mai mult decât probabil că unii expeditori poștali din provincie, nefiind indeajuns informați de schimbarea survenită în tăierea mărcilor la Iași, au rămas la obiceiul primelor zile de a tăia mărcile rotund.

Interesant este că sunt comandate numai trei cutii de tinichea pentru păstrarea mărcilor și nu patru, cum trebuia. Asta ar insemna că D. Cantacuzino, când a elaborat memoriul său, s'a gândit numai la trei valori de mărci poștale și anume de 27, 54 și 81 parale, precum se constată și din primul raport No. 975, publicat la inceput. Marca de 108 parale s'a adăogat celorlalte pentru considerații deosebite.

Importantă este și denumirea de gummi arabicum ca produs, cu care au fost gumate coalele mărcilor. Această materie are o influență bine stabilită asupra tușului ștampilelor, fapt de care voi mai vorbi in altă parte.

Direcsia poştelor şi delejanselor către Departamentului de Finans.

No. 1728
16 Iulie 1858

Cu oficia onor. Ministeriu subt No. 6313 primindu-să un număr de cinci mii noăsuteoptzeci şi patru marce in valoră de doăsprezece mii patrusute optzeci şi patru lei, treizeci şi doă parale, ce urmează a să lipi pe scrisorile ce se expeduesc cu plata, după incuviinţarea Sfatului cîrmuitoriu, cu respect să răspunde, făcându-i-se totdeodată rugăminte ca se ordoneze trimiterea acelor marce de valoare ace mai mică în o câtime mai mare, spre a se trimite birourilor de expediţie de pe afară cât mai cu grăbire.

Rezoluţie :
S. 3.
No. 7196
18 Iulie

Spre ştiinţă; totodată va grăbi trimiterea marcelor de care arată că mai are trebuinţă fără întârziere.

Este adevărat că au fost livrate numai 992 mărci de 27 parale cu prima emisiune de tipar, cantitate mult prea mică pentru a fi impărţită la toate birourile şi expediţiile poştale. A doua livrare se va face peste 5 zile, dar va ajunge in provincie abia la sfârşitul lunei Iulie !

Secretarul ateliilor timbrului către Ministeru de Finanse.

No. 64
21 Iulie 1858

R A P O R T

Pe lîngă numărul de 5984 marce, pentru scrisorile particolare, prezentate cu raportul No. 62, pregătindu-să şi rămăşiţă de 18080 spre complectarea numerului comandatu, supscrisul, cu respectu le prezentează onorabilei Ministerii în următoarele cătimi, însă :

5024	marce		27	parale	una
9024	,,	,,	54	,,	,,
1536	,,	,,	81	,,	,,
2496	,,	,,	108	,,	,,
18080,					

pe lîngă care adăogindu-să şi acele date cu raportul mai sus citat, cuprind suma de 24064, adecă 64 mai mult decât acele comandate, provenind aceasta din cauză că nu s'au putut bucătăţi hărtia în patrare, iar valoarea tuturor acestoru marce, în cursul haznelei, să rădică la suma de 37908 lei, sau 1203 galbeni 13½ lei acelaşu cursu, de a cărora, rog să binevoiască a-mi răspunde. Totodată prezentez onorabilei Ministerii pe lîngă acele patru peceţi ce mi s'au trimisu cu ordinul citatu şi două cutii mari, cu lăcăţile lor, pentru păstrarea marcelor, precum şi doă părechi foarfeci pentru tăerea lor. Aceste de pe urmă făcute in locul cuţitelor, care fiind rotunde nu se pot intrebuinţa fiind că marcele să cer a fi tăete cvadratu.

Rezoluţie :
S. 3
22 Iulie

Cu lămurită contabilitatea să vor trimite Direcţii Poştelor mărcile spre a le înpărţi conform aşezămîntului şi a avea in privire bani pentru acele ce să vor vinde. Inpărţirea să face prin direcţie in privire cu birourile expediţii şi sunt încredinţate sameşilor şi toţi aceşti sănt însărcinaţi şi cu vânzarea hărtii timbrului, cărora prin circulare li să va ordona a să conforma regulilor, despre care vor primi înpărtăşire de la Direcţia poştelor în urmarea aşezămîntului postal ; despre asemine lucrare să va face cunoştinţă şi Direcţii poştelor. Peceţile s'au aşezat de iscălitul în lade de her, unde să păstrează şi ştampilele timbrului, iar farficiile şi cutiile cu lăcăţi să vor trimite Direcţii înpreună cu marcile. Secretarului timbrului să va răspunde primirea lor.

Pe când prima livrare a mărcilor din 11 Iulie s'a făcut cu marginile tăiate rotund, cea de a doua livrare este făcută in coli intregi, impreună cu un număr de foarfeci, pentru a tăia

din coli, de data aceasta, mărci cu marginile pătrate. Deoarece cea de a doua livrare este mai mare, rezultă că, de fapt, mărcile dela prima livrare, care au fost tăiate rotund, sunt mai rare şi in special valorile de 27 şi 54 parale, care numărau numai câte 992 de exemplare. Preţurile tuturor cataloagelor pentru aceste mărci rotund tăiate nu mai corespund deci valoarei lor reale, după ce s'a dovedit că tăierea marginilor s'a făcut oficial şi pentru un număr redus de mărci.

Marca „Cap de Bou" de 108 parale,
tăiat „cvadratu", tăiat rotund.

Sameşii sunt casierii ţinuturilor şi conduceau, dela 1852 incoace, pe lângă personalul poştal de specialitate, comptabilitatea birourilor poştale, până în ziua când şeful biroului poştal era destul de iniţiat, pentru a putea prelua el insuşi conducerea.

Departamentul de Finans către Direcţiet Poştelor.

Secsia 3-a
No. 6744
24 Iulie 1858

Pregătindu-se acum în totul marcile destinare pentru scrisorile particulare, să trimit direcţiei însoţăt aici în No. de 18080, de deosebite valore, însă :

5024	a	27	parale	una
9024	a	54	„	„
1536	a	81	„	„
2496	a	108	„	„
18080				

Adică optsprezecemii optzăci, pe lîngă care adăogindu-să şi acele 5984 trimisă direcţiei cu ordinul No. 6313, cuprind in total suma de 24064, iar valora tuturor acestora în cursul haznelei să rădică la suma de 37.908 lei.

Totodată să scrie direcţiei ca, ea conform aşăzămăntului să le înpărţească afară pe la birourile de expediţie şi a avea in privire încăsuirea banilor pentru acele ce să vor vinde, iar aicea în capitalie pe la birourile pe unde să vinde hărtie timbru : Domnilor sale, Gheorghe Hristofor şi Ioan Daniel Mauguşu, cărora odată cu această li s'au făcut înpărtăşările cuvenite spre aşi trage câte unul la sută profit. Asăminea să trimit direcţiei doă cutii cu lăcăţile lor, in care să păstrează marcile, precum şi doă părechi foarfece pentru tăerea lor, de a cărora primire şi punere in lucrare a celor mai sus ordonate va raporta neîntîrziat.

Rezoluţie :
1-iu August

Să vor preda dumnealui casierului, care va adeveri pe ordinul de faţă spre a să păstra la acte, aşa precum şi celelalte s'au predat tot dumisale. Dumnealui casieru în unire cu dumnealui expeditorul central va opri o cătime aici, iar parte din ele să va trimite pe la birourile de pe afară în o valore potrivită către dumnealor sameşii ţinuturilor scriindu-şi povăţuire cum să să întrebuinţeze ; şi însuşi dumnealor sameşii să răspundă de primire şi pentru care au acte deosebite, liste de răspunderea banilor în naht pi ele. Marcile să să potrivească a să trimite după distanţă de opt poşte de acele cîte 27 parale şi pentru distanţe încă mai depărtate de acele de valoră căte 54 parale şi 81 şi 108.

Să va osibi o somă să să dei la dumnealor Gheorghe Hristofor şi Ioan Daniil Mauşu la dughenile dumnealor sale şi să vadă de toate clasa marcile. Să va face mijlocire la redacţie ca grabnic să să analoghizi atât prin Buletiile oficiale vînzarea marcilor nu numai la arătatul local, dar chiar şi la cantelaria direcţii. De toate aceastea contabilitatea să vază cu osebite liste şi same, cum şi dumnealui casierul va primi în naht bani de la dumnealui expeditorul central de cîte marce ii va da spre intrebuinţare, ştiind că dumnealui casieru rămîn răspunzător pentru toate aceste sume spre aşi da seama pentru contabilitatea şi trimiterea banilor la Visterie in vreme.

Adeverința

De la onoratu Departament de Finanse, cu oficia No. 6744, s'au primit marcile in gios însămnate, care sănt menite pentru manipulația scrisorilor și anume :

5024 adecă cincimii doăzeci și patru marce a doăzeci și șapte parale.
9024 ,, noămii doăzeci și patru marce a cincizeci și patru parale.
1536 ,, unamie cincisute treizecișase marce a optzeci și una parale.
2496 ,, doămii patrusute noăzecișase marce a o sută opt parale una.
18080 adecă optsprezecemii optzeci marce s'au primit, pentru care subscrisul casier al derecsii Centrale a Postelor și a delejanselor, sloboade această adeverință până la trimiterea formalului răspuns ce ari a să faci Visterii.

1-iu August 1858. Casier, *N. Costin*, stolnic.

Direcsia Poștelor și a delejanselor către Departamentul de Finanse.

No. 1897
1 August 1858

Cu oficiile onoratului Departament No. 6313 și 6744 priimindu-să somă de doăzeci și patru mii șasezeci și patru marce inființate pentru manipulație scrisorilor in valoră de treizeci și șapte mii noăsute opt lei, cursul Visterii, care trădîndu-să dumisale casierului central spre a urma cu ele după cum să dictează prin oficia No. 6744, cu respect i se aduce la cunoștință.

Această chitanță include totalul ambelor livrări de mărci, în suma de 24064 mărci.

Primii depozitari și vânzători de mărci poștale în țările românești erau, după raportul No. 6744 al Ministerului de Finanțe, magazinele lui Gheorghe Hristofor și Ioan Daniel Maugsch la Iași.

Impărțirea mărcilor poștale ale livrării a doua, cu marginile tăiate pătrat, s'a făcut după data de 1 August, probabil

in prima săptămână a lunei August. Galați, cum se va vede a, a pus mărcile în circulație abia la 1 Septembrie ! Toate acest e date sunt importante pentru expertizarea ștampilelor depe aceste mărci scumpe.

Din raportul secretarului atelierului timbrului, mai reese că părăsirea proiectului inițial de a tăia mărcile rotund cu stanțe speciale, executat la prima livrare, emană dela dânsul după această experiență, probabil fiindcă stanțele nu au dat rezultatul dorit.

Samișul districtului Bacău către Direcții a Poștelor și delijanselor.

No. 72
4 August 1858

Pî lîngă adresa onorabilei direcții No. 1893 s'au primit marcile inființati după noul proiect pentru manipulația scrisorilor, în soma di mai gios arătată :

416	mărci	a	27	parale	una	...	280,32 lei
224	,,	a	54	,,	,,	....	302,16 ,,
160	,,	a	81	,,	,,	....	324 ,,
128	,,	a	108	,,	,,	....	345,24 ,,

Adică 928 marci, care în valoră coprind soma de lei 1252,32 di a cărora primire și puneri în aplicari, subînsemnatul samiș districtul Bacău, cu onor răspundi.

Rezoluție :

Dumnealui casierului la acte spre știință și regulare.

Samișul de Roman către Derecții a Poștelor.

No. 88
4 August 1858

Cu adresa onorabilei Direcții No. 1893 priimindu-să 920 și 8 marce în valoră de 1252 lei, parale 32, iscălitul samiș de Roman cu onoare răspunde că să va păzi urmare întocmai.

Rezoluție :
6 August.

Dumnealui casierului la acte, spre regulare.

Biroul expediţiei de Fălticeni
către Direcţei a Poştelor şi a delijanselor.

No. 48
4 August 1858

Pentru ca să poată aplica regului cuvenită cu mărcile, primite la acest birou prin dumnealui sameşul de Suceava cu adresul No. 893, binevoiască onorabilă direcţie a trimite şi un ştemplu cu titulaţia acestui birou, fiindcă cu franco nu să poate acoperi marca după trebuinţă.

Rezoluţie :

Dumnealui expeditorului cuvenita supunere.

Biroul poştal Fălticeni deci la această dată încă nu primise ştampila rotundă şi anula mărcile poştale, până la sosirea acestei ştampile, cu vechia ştampilă mică, din 1852, cu litere cirilice „Franko", redată pe pagina 30.

Ştampilele rotunde, cu denumirea localităţii, nu au fost introduse in timp uniform, ci treptat. Aşa, de pildă, ştampila Jassy se găseşte in colecţia mea cu data de Juni 1857 !

Expeditorul biroului Mihaileni către Direcţii Poştelor.

No. 95
August 1858

RAPORT

Cu oficia No. 1893 din August s'au priimit un număr de 416 marci, însă : 160 marce câte 27 parale una, 128 marce câte 54 parale una, 64 marce câte 81 parale şi 64 marce câti 108 parale una.

Pentru care cu supunere să raportueşte onoratei Direcţie de a lor priimire.

Rezoluţie :

La acte spre regula dumnealui casierului.

Biroul expediţiei Tichici către Direcţii a Poştelor şi delejanselor.

No. 117
15 August 1858

La acest birou să înfăţişează persoani cu scrisori marcati pentru particular, însă aceste mărci li au cumpărate di la alte birouri şi nu de la acesta, iar în fatura expeduirii nişte aseminea să trec ca plătite şi plata să considerează ca priimită aicea, încât cu această urmare dăndu-să păgubire biroului, cu răspect să cere dăslegare onoratei direcţii ci urmare să să statornicească în acest caz şi in ce anume rost a listii să să treacă aseminea scrisori, ca să nu să cauzeze confuzie la alcătuirea sămii veniturilor.

Rezoluţie :
20 August

Să va răspunde că scrisorile ce să va înfăţişa cu marce cumpărate de aiure să se primească şi să le expeduiască, căci biuroul in viitor urmează a da socoteli de marce, iar nu de zapisari.

22 August. — Cu No. 2089 conformu cu jurnalu i s'au răspuns.

Direcsia Poştelor către Minister de Finans.

No. 2117
28 August 1858

Dumnealor amploiaţii austriaci, după începerea lucrărilor de întroducirea postală pe sistemul evropian, au propus că dumnealor găsesc că şi la puncturile următoare, precum la Reni, Ismail, Agiud, Tîrgul-Frumos, Cahul, Chilia, Bolgrad, Tîrgul-Niamţului, Tîrgu-Ocnii, să să facă ştemplurile cuvenite pentru scrisori şi plicuri. Potrivit căreia direcţia intrînd în tocmeală cu un meşter recomandat de chiar dumnealor amploiaţii şi Prinţul Dimitrie Cantacuzin au rupt preţul de câte 122 lei, parcursul pieţii, pentru un întreg tacîm a ştemplului, trebuitor câte unul pentru toată expediţia, precum în detail să va lămuri din alăturatul deviz. Şi pentru asămine, pentru a avea Direcţia cuviincioasa dezlegare. cu răspect aduce la cunoştinţa onorabilului Minister, cu adăogire că pe lîngă 9 tacîmuri trebuitoare pi la zisele puncturi, să mai adaogi încă unul pentru Iassy, ce s'au socotit trebuitor aice pentru ştempluire pachetilor oficiali, fiindcă numai cu acela ce este nu poate întimpina şi trebuinţa stempluirii pachetilor particulari, care ăşi au osebită lucrare.

După ce au fost infiinţate birouri poştale la 1852, in capitalele ţinuturilor, în număr de 14, au fost deschise alte birouri, in 1858, şi la Ismail, Cahul, Reni şi Bolgrad (vezi memoriul Prinţului Cantacuzino) şi la T.-Frumos, T.-Neamţu, T.-Oknei, ridicând cifra birourilor poştale la 21. Chilia a rămas probabil staţie de poştă, însărcinată, pe lângă principala sa ocupaţiune— traficul pasagerilor — şi cu expedierea scrisorilor particulare, căci in dosare nu se vorbeşte niciodată de un birou poştal Chilia.

Afirm că multe staţii de poşte erau insărcinate, dela 1852 incolo, şi cu primirea şi expedierea scrisorilor particularilor, in afară de cele 21 birouri poştale principale. Staţiile de poşte care, pe lângă traficul pasagerilor, se ocupau şi cu expedierea scrisorilor, şi anume in unele locuri mai frecuentate, erau considerate ca birouri de poşte auxiliare.

Pentru dovedirea acestor afirmaţiuni, care aduc o lumină nouă în dovedirea autenticităţii unor ştampile considerate de unii ca neexistente, citez cazul staţiei poştale Leova care, după documente poştale ce păstrez in colecţia mea, cu data anilor 1858, 1859, 1860 primea şi expedia scrisori particulare, cu toate că biroul poştal Leova a fost deschis mai târziu.

Acesta este şi cazul staţiei poştale Adjud, care a rămas până in 1863 o simplă haltă pe drumul diligenţelor, insărcinată să primească şi să expedieze şi scrisori particulare, având şi ştampilă poştală pentru ştampilarea scrisorilor şi anularea mărcilor poştale pe ele. Dovada autenticităţii ştampilei, de care se servea această staţie de poşte, este nu numai raportul oficial din 1858, publicat mai sus, ci şi două scrisori oficiale din colecţia mea, emanând una dela „Staţia Poştală Agiud" cu data de 17 Noembrie 1863, semnată de conducătorul staţiei poştale cu denumirea de „capitan", pe când cealaltă, cu data de 5 Septembrie 1864, emană de data aceasta dela „Biroul Poştal Adgiud" şi este semnată de „Şeful Biroului". Ambele scrisori sunt scrise de aceeaş mâna şi semnate de aceeaş persoană : W. Ionescu, ce arată clar că aci este vorba de acelaş oficiu poştal, care intre 1863 şi 1864, dela simplă staţie de poşte, a fost avansat la gradul de Birou Poştal. Dar fapt deosebit de important este, că ambele scrisori poartă ştampila poştală Adjud, comandată precum am văzut în 1858, ce dovedeşte net că şi unele staţii poştale aveau ştampile în toată regula.

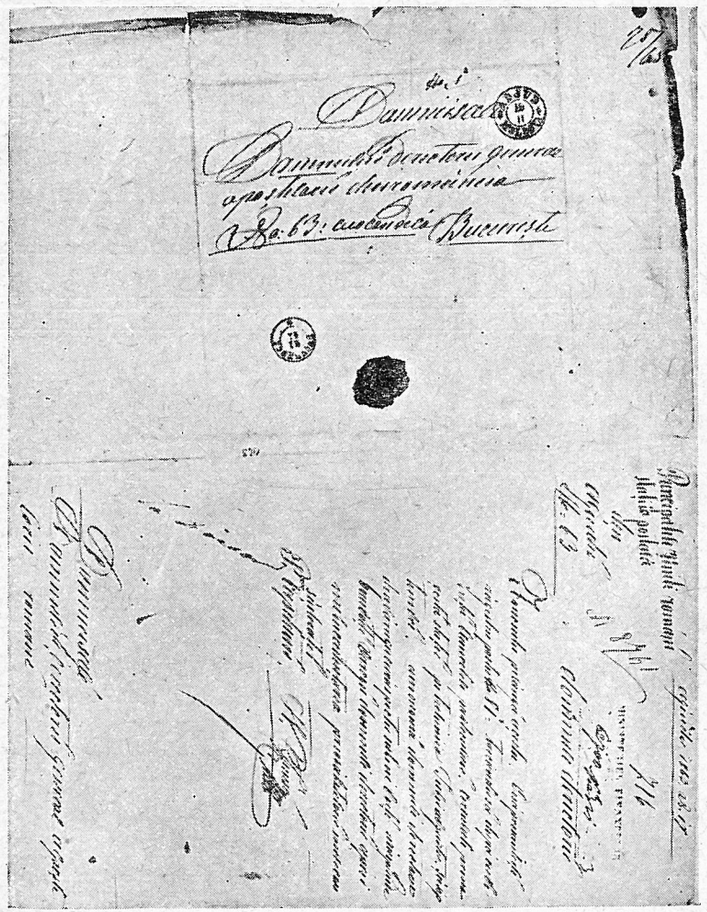

Scrisoarea staţiei poştale Adjud din Noembrie 1863, cu stampila necunoscută Adjud.

Mai mult încă : înaintea mea am o broşură ingălbenită de timp, „Kondiţiile Poştelor Despărţirea 1, 2, 4, şi 5 din Besarabia Moldovei, Jassy 1858". Acest document preţios spune la art. 13 :

„La fiecare Poştă se va afla totdeauna un kapitan, om cu kizeşie şi vrednic nu numai a ţiene poşta in bună stare precum şi contabilitatea după cum s'au urmat

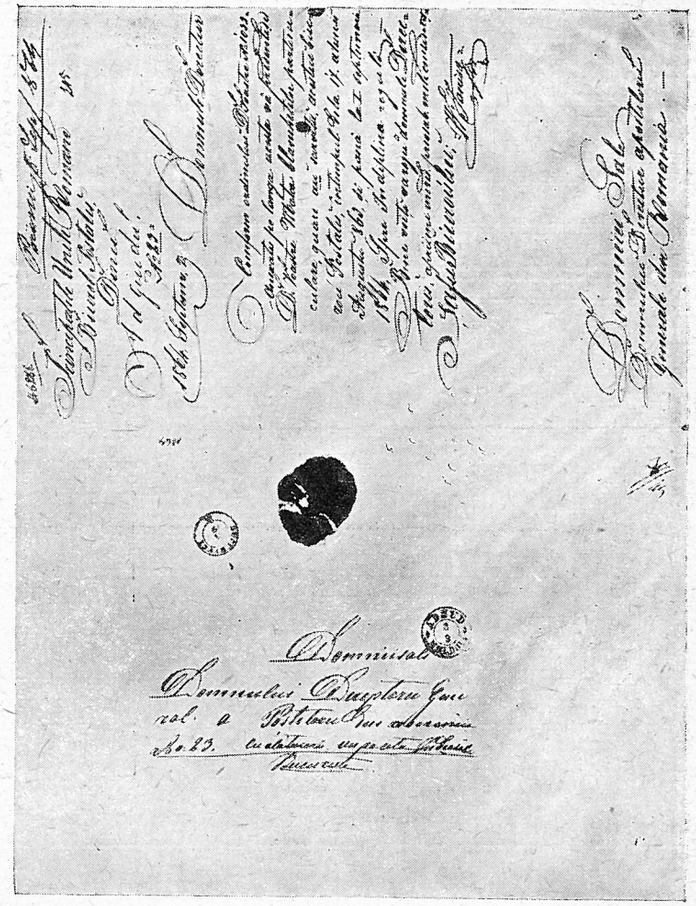

Scrisorea biroului poştal Adjud din Septembrie 1864, cu stampila necunoscută Adjud.

până acum, dar să fie şi in stare a *îndeplini şi slujbă de expeditor, care in drumul poştei este nedespărţită de la slujba de kapitan* şi numai in capitalele ţinitale, vor fi expeditori rânduiţi şi plătiţi de Direcţia Poştelor."

Şi mai departe la art. 14 :

„Kapitanii vor fi datori a indeplini cu cea mai mare grăbire toate poroncile Direcţiei Poştelor de la care vor primi *instrucţii şi tarife atingătoare de primire şi expeduirea scrisorilor*, gropurilor cu bani, a persoanelor şi a lucrurilor."

Aceste condiţii sunt date de Ministerul Finanţelor Moldovei, Secţia 3-a, sub No. 995 şi cu data de 1 Februarie 1858 !

Dar chiar mărci poştale primeau aceste staţii poştale, care făceau şi serviciul auxiliar unui birou poştal, pentru a putea franca scrisorile primite şi expediate de ele, cum dovedeşte raportul No. 975, din 1 Maiu 1858, al Direcţiei Poştelor către Ministerul de Finanţe, ca şi un raport al biroului poştal Focşani, pe care îl voi publica mai la urmă.

Fiind de o covârşitoare importanţă pentru istoria poştelor Moldovei, ca şi a Munteniei, şi pentru dovedirea autenticităţii absolute a ştampilelor acestor staţii poştale, care făceau serviciu de birou poştal auxiliar — în baza dovezilor de mai sus, oficiale, autentice, nici o îndoială nu mai este permisă asupra faptului că şi unele staţii de poşte făceau serviciu de expediţiuni poştale, primeau şi expediau scrisori, vindeau mărci poştale şi aveau, pentru anularea lor, ştampilele lor proprii.

Afirmaţiunile de neexistenţa acestor ştampile, proclamate de nepricepuţi ca Minescu şi Racoviceanu in articole repetate şi publicate cu oarecare uşurinţă în „Revista Societăţii Filatelice Române", au păcătuit mult faţă de filatelia română, discreditând-o pe nedrept, fără ca numiţii să aducă o singură dovadă, sau să arate un singur document în sprijinul afirmaţiunilor lor eronate.

*

„Amploiaţii austrieci" care au propus executarea ştampilelor enumărate în raportul de mai sus, au fost angajaţi de guvernul Moldovei cu scopul de a organiza serviciul administrativ al poştei moldovene şi a instrui funcţionarii moldoveni. Ei au fost in număr de patru şi incep munca lor în luna

August 1858, sub conducerea instructorului principal Iohann von Manowarda, funcţionar superior al poştei austriace la Lemberg.

In urma demersului consulului general austriac dela Iaşi, Manowarda primeşte ordinul de plecare spre Moldova, pe la mijlocul lunei August şi va rămâne in Moldova până la contopirea poştei moldovene cu cea a Munteniei, in anul 1862, fiind mutat în urmă la Bucureşti, în aceeaş calitate de inspector general al Poştelor.

Şase ani de activitate, ca îndrumătorul poştelor din Moldova şi Muntenia ar fi trebuit să asigure lui Manowarda recunoştinţa guvernului, a Direcţiei Generale a Poştelor şi a tuturor acelor funcţionari cărora Manowarda, prin şcoala sa şi exemplul său, le-a dat posibilitatea de a conduce mai pe urmă, acolo unde el netezise drumul. Din nefericire, munca sa nu a fost răsplătită şi s'a întâmplat cu memoria sa, cum s'a obişnuit în ţară cu mulţi dintre străinii care au adus servicii reale României : invăţăturile lor erau primite şi s'a clădit pe ele mai departe, activitatea inovatorului însă era mereu atacată şi chiar huiduită.

Iată câteva date inedite despre sosirea lui Manowarda în Moldova, de pe un cont al cheltuielilor sale de voiaj, scris de mâna sa şi prezentat Direcţiei Poştelor din Iaşi :

Cont voiaj.

Despre voiajul întreprins de subsemnatul în urma ordinului k. k. Direcţiei Poştelor din Lemberg cu data de 16 August 1858, No. 234|Vb, dela Cernăuţi la Iaşi.

Pentru plata cu curierul special de Cernăuţi la Synoutz pentru 3 poşte 2 cai,
dela Michaleny la Iassy pentru 9 poşte 4 cai,
pentru diurne dela 25 până la 31 August inclusiv, 7 zile a 7 Fl. 30 Kr. zilnic,

Suma 101,49

Johann von Manowarda
oest. Post-Verwalter.

Iassy, 31 August 1858.

*

Cu toate că raportul de mai sus (No. 2117, Direcţia Poştelor către Ministerul de Finanţe) este datat din 28 August, ştampilele comandate abia după 8 luni ajung la destinaţie (vezi corespondenţa expediţiunilor poştale T.-Neamţ din 1 Martie 1859 şi T.-Frumos din 28 Aprilie 1859), important de ştiut pentru expertiza acestor ştampile.

Ştampilele noi comandate se deosebesc de cele ale birourilor poştale aflătoare în capitalele ţinuturilor, prin mărimea superioară şi prin două rozete asupra cuvântului „Moldova".

Iaşi, precum mai târziu şi Focşani, par să fie singurele oficii ce obţin, pe lângă ştampilele vechi şi cu diametru mai mic şi ştampila în forma nouă. Iaşi chiar in două exemplare, care diferă intre ele prin mărimea rozetelor şi literelor şi care aveau destinaţie osebită. Stampila mare Fokschani va avea în loc de rozete, stele.

O altă ştampilă, puţin cunoscută, dar tot a epocii, poate chiar mai veche, este aceea a târgului Darabani, la graniţa Moldovei cu Rusia, nu departe de Herţa, in judeţul Dorohoiu. Darabani ne este cunoscut ca având un oficiu pentru vânzarea coalelor timbrate, încă din anul 1856 (vezi Manualul Administrativ al Moldovei) şi deoarece citisem ordinul Ministerului de Finanţe din 1858 de a distribui acestor birouri şi mărci poştale spre vânzare, existenţa acestei ştampile este explicabilă. Darabani, ca şi Adjud şi Leova, era staţie de poşte, care, precum arată ştampila, făcea şi serviciul de primirea şi expedierea scrisorilor particulare. Ştampila este rară.

Ştampilă scrisă în litere chirilice : Târgulu Dărăbanii. Biurculu Poştalu.

Am mai aflat in diferite colecţii, ştampile mici, rotunde de forma celor întrebuinţate la birourile ţinuturilor, diferind totuşi de ele în diametru şi mărimea literelor. Intre ele încă o ştampilă Adiud, Darabani, Foltschi. Fălciu (Foltschi) apare la anul 1861, in bugetul Poştelor, ca birou poştal. După forma ştampilei, trebue ca în 1858 Fălciu să fi existat ca staţie poştală, servind şi la primirea şi expedierea scrisorilor, orăşelul fiind atunci un târg mai important, in judeţul care-i

poartă numele. Originea ştampilei mici Adiud este mai puţin explicabilă, văzând conţinutul scrisoarei din 26 August 1858 a dosarului de faţă, care cere abia atunci facerea unei ştampile pentru Adjud, dată la care au fost concepute numai ştampilele cu diametru mare.

Adiud

Darabani

Foltschii

Primele ştampile poştale din Moldova, cu data zilei, au fost deci ale birourilor din capitalele ţinuturilor, introduse la 1 Mai 1858, cu unele excepţii, cum am văzut, ca Fălticeni, care a primit ştampila mai în urmă şi Iaşi, care a primit-o în anul 1857.

Urmau ştampilele rotunde, cu data zilei, însă de format mai mare şi cu rozete pentru birourile Ismail, Cahul, Bolgrad, Reni, T.-Frumos, T.-Neamţ, T.-Oknei şi două ştampile pentru Iaşi, una pentru Focşani, toate în timpul lunilor Septembrie 1858—Martie 1859.

Atunci au fost înzestrate cu aceeaş ştampilă mare şi staţiile poştale care făceau şi serviciul de primirea şi expedierea scrisorilor ca : Adjud, Leova, etc.

De remarcat mai este că, cu prilejul Unirei Moldovei cu Muntenia, în 1859, numai două oficii au scos din ştampilă cuvântul „Moldova", anume :

Fokschani, la ştampila mare, în luna Decembrie 1861 ; la ştampila mică abia intre Noembrie 1861 şi Ianuarie 1862.

Botuschani, abia în 1865 şi anume, intre 26 şi 29 Ianuarie.

Putem da deci următoarea listă a ştampilelor rotunde cu data zilei ale Poştei din Moldova, dela începutul ei până la 1865, când aceste ştampile au fost inlocuite cu ştampile cu diametru mai mare, fără inscripţia „Moldova" şi cu o caracteristică arabescă, în locul acestui cuvânt. Lista mai este

de completat prin ştampilele, în curs de descoperire, a staţiilor de poşte, care făceau şi serviciul de primirea şi expedierea corespondenţei.

Deoarece ştampilele poştei moldovene erau in curs dela 1858 până la 1865, deci şi după unirea poştei din Moldova cu cea din Muntenia, survenită in 1862, este interesant de ştiut că nu numai aceste ştampile se pot găsi şi pe mărcile din 1862 şi 1864, emisiunea Principatelor Unite, şi chiar din 1865, emisiunea Cuza, dar că in anii 1861, 1862 şi până in 1865, au intervenit o sumedenie de regulamente noi, cu crearea de noi birouri poştale, care bineinţeles au fost dotate toate cu ştampile noi, însă confecţionate, până la mijlocul anului 1865, după forma vechilor ştampile moldoveneşti. Ştampilele fără cuvântul „Moldova" şi cu arabescă au fost introduse abia atunci : Junie, Julie 1865.

Regulamentele şi dispoziţiunile care, după 1861, au dus la crearea acestor noi birouri şi ştampile poştale, le voi comunica cititorului în partea atingătoare la Poşta Principatelo-Unite, începând cu anul 1862.

*

Lista ştampilelor rotunde cu data zilei, întrebuinţate la birourile, expediţiunile şi staţiile poştale din Moldova, 1858—1865.

A. Introduse la 1 Mai 1858, aproximativ :

Culoarea tuşului :

1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
albastru verde	verde	verde albastru	albastru verde	albastru roşu			
albastru verde		verde	verde	negru	negru	negru	verde negru

1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
albastru verde	verde	negru brun verde	verde-galben			gris roşu negru	gris

S'a scos cuvântul „Moldova" abia în 1865, între 28 şi 29 Ianuarie — gris-negru negru

albastru verde	verde	verde	verde	verde			

albastru verde	negru roşu	verde roşu albastru brun negru	albastru verde				

S'a scos cuvântul „Moldova" între Noembrie 1861 şi Ianuarie 1862. — albastru verde, negru negru negru

albastru verde	verde	negru-albastru gris gris-verde		negru-verde	negru-negru verde	negru negru-brun verde	negru negru-verde

albastru verde	verde negru	verde albastru verde roşu	brun negru roşu	negru	negru	negru	negru negru-gris

albastru verde	verde negru roşu	brun roşu verde negru	brun-roşu brun			verde	

1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
albastru verde roşu	verde roşu verde-albastru	roşu negru albastru verde gris	negru-albastru albastru roşu	albastru	negru	negru	negru

	verde	verde negru albastru	albastru gris-verde	negru	negru	negru	negru

albastru verde	verde albastru	albastru	verde verde-gris		negru	negru	negru negru-gris

albastru verde verde-galben	verde albastru-verde	verde albastru-verde	verde albastru-verde	negru	negru verde	negru	verde negru albast.-verde

albastru verde	albastru verde	verde	verde	verde	verde verde-negru		negru

albastru verde	verde gris negru	negru	negru negru-verde		verde gris negru		negru negru-verde

B. Introduse pela sfârşitul 1858, treptat până la mijlocul anului 1859 :

	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
	verde	verde negru	negru brun-roşu brun brun-galben	negru brun verde		negru	negru negru-verde
	negru	negru-verde roşu brun-roşu negru	negru	brun-roşu	negru negru-gris		gris
	verde	verde		albastru galben	negru	negru	negru albastru verde verde-galben
Reni	rămas necunoscut.						
Chilia	rămas necunoscut.						
	verde albastru-verde	verde	verde		verde		negru
	verde	verde				negru	negru

1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
verde	verde oranj	verde				
S'a scos cuvântul „Moldova" în luna Decembrie 1861.		albastru negru				
		albastru	albastru negru	albastru	negru gris-negru	negru
verde verde-negru albastru	albastru roşu negru verde	negru albastru-negru negru ultram. verde-galben	negru ultram. verde	negru	negru	negru
	roşu verde verde-gris albastru	albastru-gris verde verde-gălbui	albastru	negru		

A servit pentru ştampilarea scrisorilor simple şi recomandate la plecare, ca şi la sosire.

A servit pentru ştampilarea scrisorilor cu valoare declarată, mai mult la sosire.

1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865
verde	verde	verde		negru	negru	
						negru

Lista culorilor tuşului de mai sus nu are pretenţia să fie absolut completă, cu toate că este bazată pe o colecţie de peste 1000 scrisori ale timpului.

Totuşi ea este prima listă elaborată a tuşului ştampilelor şi, primul pas odată făcut, poate fi acum cu uşurinţă completată. Orice comunicare în acest sens, făcută autorului, va fi primită cu recunoştinţă.

Culorile tuşului s'au schimbat la anumite zile, pe la diferite birouri poştale, date pe care nu le pot comunica aci şi pe care, în afară de mine, nu le cunosc nici „experţii" ştampilelor româneşti, în special cei din străinătate, care au curajul de a expertiza mărci şi ştampile româneşti. Lista tuşului ştampilelor este în mâna celui iniţiat o puternică armă, pe lângă altele, în contra falşificatorilor şi a falşurilor vechilor noastre ştampile.

*

Concomitent cu controlul tuşului, merge controlul sever al semnelor caracteristice ale ştampilelor, descoperit de mine, după un studiu foarte amănunţit şi despre care dau mai jos o probă, pentru ca cititorul să-şi poată da seama câtă muncă trebue să depuie şi de cât material trebue să dispună un adevărat expert al ştampilelor, ca şi cu câtă uşurinţă condamnabilă s'au exprimat şi se exprimă unii asupra autenticităţii unor ştampile, lipsiţi fiind de material, cunoştinţe şi experienţă.

Stampile care, ca cele din Moldova, au fost în uz dela 1858 până la mijlocul anului 1865, suferă în decursul anilor anumite transformări şi defecte, care, bineînţeles, se agravează din zi în zi. Pe când clişeul mărcilor poştale este scos numai când este nevoe de o imprimare, deci rare ori, şi atunci tratat cu mare grije — ştampila poştală a stat pe masa funcţionarului poştal, zilnic la îndemâna lui, şi cum arată clar unele ştampile ca : Roman şi Iassy, mare, a fost cam maltratată.

Pe lângă semne vădite de vechimea întrebuinţării, avem deci şi semne de deteriorare. Toate aceste semne sunt vizibile în ciocniri şi întreruperi ale cercurilor ştampilelor, spărturi şi crăpături, ale lor şi ale literelor şi sunt foarte caracteristice pentru fiecare ştampilă în parte. Mai departe : desvoltarea lentă a acestor defecte se poate urmări, pe baza unui bogat material de scrisori vechi, din zi în zi, din lună în lună şi din an în an.

1858

1859

1860

1861

1862

1863

1864

Stampila Fokschani dela introducerea sa, 1858, până la scoaterea din uz, 1865

Studiul acestor defecte şi posesiunea acestui material strict necesar îmi permite astăzi de a stabili cu precizie anul întrebuinţărei unei ştampile, prezentată mie, fără ca scrisoarea respectivă să poarte această dată.

Stabilesc aci că nici un falşificator, cât de avansat să fie, nu cunoaşte aceste multiple defecte ale ştampilelor şi zilele sau lunile şi anii când ele s'au produs, aşa încât, coroborat şi cu lista culoarei tuşului, un falş nu mai este greu de descoperit.

Singura dovadă ce public aci, va întări afirmaţiunea mea.

*

In serviciul intern al birourilor au mai fost întrebuinţate ştampile lungi, de un singur rând şi fără dată, ca cele reproduse aici. Unele din ele, ca Bacău, au servit şi în locul ştampilei rotunde cu dată şi anume pe recepise poştale şi sunt deci osebit de rare :

FOKSCHANII° GALATZ

Bacau JASSI

Direcţia Poştelor la toate expediţiile.

No. 2140
1 Septembrie 1858

Orice scrisori plătite trimise, reţipisaţi cu amaneti şi gropuri bani ce de acolo să expeduesc i să scrie ca să pue marcele cuvenite ca după valoră, fiindcă de la începutul acestei luni şi în viitor urmează a să ţine contabilitatea expediţiilor numai după soma vinitului dupe marce, afară de scrisorile neplătite de care se vor pune stempul şi tributul după greutate.

Referat :

Cu No. 2141 s'au făcut poftire biuroului telegrafic ca să telegrafuiască.

Direcţia Poştelor la toate expediţiile.

No 2155
3 Septembrie 1858.

Plicurile ce să dau la acea expediţie către Departamentul Bilăncesc şi Departamentul Public, i să scrie hotărîtor că nici cum să să trimită cu porto aicea, ci să să ea plata cuvenită acolo, adăogindu-să ca să primească fără plata numai plicurile revizorului acestor departamente ; şi asemenea că pentru porto gropurilor cu bani, pachete, nu urmează a lua plata în marce, ci numai pentru scrisori, cum exprimează depeşă No. 2140, iar pentru gropuri şi pachete să să înlătură plata.

Scrisorile adresate autorităţilor nu se bucurau deci de scutirea taxelor poştale, numai revizorul beneficia de gratuitatea trimiterilor. Restul depeşei este puţin clar şi a încurcat mult pe diferiţi expeditori poştali, cum se va vedea în urmă.

Direcţia Poştelor la biroul expediţii de Fokschani.

No. 2163
4 Septembrie 1858

Prin povăţuirile Direcţii date acei expediţii să explică că numai pe scrisorile semple şi pe acele cu cari trimite gropuri cu bani şi pachete, să ee plată în marce şi să le marcuiască după greutate şi valoare, iar din partea acelui birou să vedirează urmare cu totul diparte di la întălesul lor, căci el şi pentru porto banilor primeşte plata tot în marce ca şi pentru citatele scrisori, precum umare au păzit cu luare de plată a portului cuvenit pe gropurile expeduite pe lîngă doă scrisori supt No. 244 şi 245, pe a cărora couvertă să înţăleg• că au lipit nigreşit şi marcele pe socoteala portului lor.

Din o asămine dar gre înţelegere a d. d. expeditori e silită direcţie a face o mai pre largă explicaţie, adică ca numai pe scrisorile semple, scrisori cu gropuri de bani şi scrisori cu pachete să tragă plata în marce, şi totodată să lipască marcile după taxa ce va consuma greutatea. Iar pentru portul gropurilor cu bani şi pachete să tragă plata în osb, dănd sămile datornice în osăbi cu lămurire pentru venitul în marce şi osăbi pentru venitul în natura bani, făcîndu-i-să dişteptare ca pe viitor să cetească mai de multe ori ordinile direcţii spre a să informa de cele ce să scriu, şi de a nu mai ocaziona de aseminea con-

fuzii, ca cu aceste scrisori a cărora couverti, pentru a să cuviința singură di neexactitatea sa i să înapoesc lîngă aceasta, cunoscînd că atât paguba marcelor ce în contra instrucțiilor le-au răsuflat, ca și orice alte ar mai întâmpla privesc numai în conta și răspunderea d. expeditorului, slujindu-i aceasta drept răspuns și la depeșa No. 116.

Să mă ierte Direcția Poștelor din Iassy, dar stâlcit mai scrie și ea și nu este deloc de mirat că expeditorii poștali nu prea înțeleg ce vrea !

Cazul este următorul : Trimiterea de bani și trimiterea de pachete se făcea prin două mișcări, prima era expedierea unei scrisori însoțitoare, ce anunța plecarea gropului de bani sau a pachetului, a doua mișcare era expedierea gropului cu bani sau a pachetului. Scrisoarea care anunța primitorului expedierea trebuia francată cu mărci poștale ; gropul cu bani sau pachetul plătea transportul în numerar, căci transportul lor din cauza greutății conținutului, fiind costisitor, cerea lipirea prea multor mărci.

In acest scop, au fost înființate la unele oficii ștampile speciale, ca cele de mai jos, destinate anume acestei operații. Cele cu „Franco" serveau pentru trimiterile plătite la plecare ; cele cu „Porto" pentru trimiteri plătibile la sosire.

Data înființărei acestor ștampile este începutul lunei Septembrie 1858, precum reese din depeșa No. 2140, cu data 1 Septembrie.

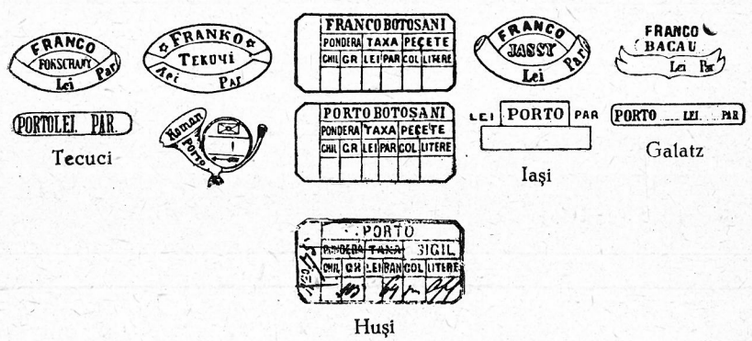

Tecuci — Iași — Galatz — Huși

Stampile pentru trimiteri de bani și pachete, care se aplicau în locul mărcilor poștale.

Direcția Poștelor către Ministerul de Finans.

No. 2211
11 Septembrie 1858

Marce de valoră a căte 27 parale, trebuind un No. de doă mii, așa precum niște asemine sânt întrebuințate mai cu slăbir decât celelalte de valoră mai mare, direcția cu răspect face rugămintea Onor. Minister ca să-i trimită arătatul număr, căci acele ce i s'au dat mai nainte, s'au apropiat cătră sfârșit.

Rezoluție :

S. 3
12 Septembrie

Să va îndeplini mijlocirea Direcții conform dispozițiilor pentru asemine.

Direcția Poștelor către Ministerul de Finans.

No. 2227
12 Septembrie 1858

Deschizându-se trebuința Direcții ca să aibă mărci și pentru mărcuirea gazetelor, a valoră de căte 10 parale, să faci rugăminte Onorabilului Minister ca să ordonezi domnii sali secretariului hîrtii timbrului, ca formând mai întâiu ștemplul cuvenit de asemine mărci, să pue în lucrare tipărirea lor a un număr de 4000 mărci .

Rezoluție :

S. 3
13 Septembrie

Să va face cunoscut dumnealui secretariului a să înț lege cu Direcția Poștelor pentru facerea ștemplului pentru tipărirea mărcilor.

Acest proiect nu a ajuns până la emiterea mărcii de 10 Parale ; abia la 1 Noembrie au fost introduse mărci pentru gazete, în valoare de 5 Parale și nu de 10 Parale.

Secretariatul de Stat a Moldovei către Departamentul de Finanse.

No. 4169
16 Septembrie 1858

Mijlocirea făcută prin referatul acelui onor. Departament sub No. 8192, ca la puncturile : Reni, Ismail, Agiud, Târgul-Frumos, Cahul, Chilia, Bolgrad, Târgul Neamţului şi Târgul Ocnei, să se facă ştemplurile cuvenite pentru scrisori şi plicuri, şi pe lîngă însemnatele noă bucăţi să se mai facă încă unul pentru Iaşi ce s'au socotit trebuitoriu la ştempluirea pachetelor oficiale, iar facerea lor să se urmeze din venitul poştei, încuviinţîndu-se de Consiliul Administrativ Secret de Stat, cu onoare îi încunoştiinţează spre regulă.

Rezoluţie :

Conform încheierii consiliului să va înainta lucrarea.

Direcţia Postelor către Departamentul de Finans.

No. 2315
19 Septembrie 1858

Mărcile de valoră a 27 parale, atât la biuroul de aice, cât şi pe la birourile de pe afară, s'au isprăvit cu desăvîrşire încît se 'ntimpină zminteală la păzirea reguli pentru mărcuirea tuturor scrisorilor. Despre care direcţia se grăbeşte a reînoi rugăminte onorabilului Ministeriu ca să-i trimată numărul mărcilor cerute prin raportul No. 2211 cât mai neîntărziat.

Rezoluţie :

S. 3
23 Septembrie

Să va trimite o cătime marce, conform cu trebuinţa, cît mai îngrabă, păzindu-se regula contabilităţii.

Ministerul de Finanţe ca şi Direcţia Poştelor au uitat că tot stocul de 24064 mărci, atâtea câte au fost tipărite, a fost trimis şi primit de Direcţia Poştelor, încă dela 1 August 1858. Dacă Poşta a rămas fără mărci de 27 Parale, Ministerul

trebuia să comande la atelierul timbrului să se tipărească noi mărci. Această comandă nu se mai produce, căci s'a decis între timp, a schimba şi tariful şi mărcile, la data de 1 Noembrie.

Impărţirea mărcilor pe la diferite oficii poştale se dovedeşte defectuoasă, căci dacă unele ofiici până la 1 Noembrie au să rămână fără marca de 27 parale, altele dimpotrivă erau destul de bine aprovizionate, căci la desfiinţarea primei emisiuni, s'a găsit la casieria din Iaşi un număr apreciabil de timbre şi de 27 parale, provenind din resturile colectate dela toate oficiile şi expediţiunile din Moldova.

Oficiile, care până la 1 Noembrie vor rămâne fără marca de 27 parale, vor încasa contravaloarea trimiterei în numerar. Nu pare exclusă existenţa unor jumătăţi ale mărcei de 54 parale, cauzată de lipsa mărcei de 27 parale !

Secretariatul de Stat a Moldovei către Departamentul de Finanse.

No. 4288
23 Septembrie 1858

Propunerea făcută prin referatul acelui onor. Departament sub No. 8823, pentru modul ce am găsit de cuviinţă a statornici preţul asupra tarifei portului scrisorilor în ţară,după aşăzămîntul nou, s'au încuviinţat de Consiliul Administrativ Extraordinar cu aceasta, ca un asemenea mod să să puie în aplicaţie de la 1 Noembrie.

Despre aceasta dar, Secretariatul de Stat, cu onoare îl încunoştiinţează spre regulă.

Rezoluţie :

S. 3
23 Septembrie

Spre cuvenită regulă conform încuviinţări. Peceţile şi mărcile se vor face după dovezile cu care s'au făcut cele ce să desfiinţează.

S'a decis imprimarea emisiunei a doua a mărcilor „Cap de Bou" şi părăsirea vechiului tarif, care împărţea Moldova în două zone poştale, ca şi revenirea la tariful poştal unitar de la 1852. In consecinţă se vor crea numai 2 valori de mărci, una de 40 Parale pentru scrisori simple şi alta de 80 Parale pentru recomandate ori supragreutate. Marca de 5 Parale care se va tipări în urmă, va fi destinată exclusiv pentru francarea ziarelor.

Această a doua emisiune a mărcilor „Cap de Bou" de 5, 40, 80 Parale are însă forma pătrată cu colţurile rotunjite; valoarea mărcilor nu se mai găseşte înscrisă în mijlocul goarnei, ci deasupra stelei capului de zimbru şi dedesubtul goarnei.

Foarte important este primul pas făcut pentru introducerea alfabetului latin în serviciul poştal şi ca atare propagarea acestor litere în marele public, prin înscrierea cuvintelor „Porto Scrisoarei" şi „Porto Gazetei" cu literele alfabetului latin, la marginile noilor mărci. Pentru înlesnirea introducerei acestei reforme, numai valorile mărcilor „Par." au rămas scrise în litere cirilice.

Alfabetul cirilic (slav) era până atunci singurul de care se serveau autorităţile în Moldova, ca şi marele public, atât cât ştia carte. Toate rapoartele oficianţilor poştali, ca şi cele ale Direcţiei Poştelor, sunt scrise în aceste litere. Mărcile poştale „Cap de Bou", prima emisiune, erau şi ele integral scrise în slove cirilice.

Totuşi schimbarea alfabetelor va înainta foarte încet, ceeace se poate foarte bine urmări, citind vechile dosare ale poştei. Abia pela 1861 se ivesc primele şi rarele rapoarte scrise cu litere latine care, dela 1862 încoace, devin felul normal de a corespunde.

Marca poştală dela 1862, emisiunea Principatelor Unite, va delimita foarte clar timpul slavon de timpul scrisului cu alfabetul latin, în istoria poporului român. Ea este scrisă în întregime cu literele latine, ca mijloc de propagandă foarte eficace, pătrunzând uşor în toate straturile populaţiei.

Direcţia Poştelor către birourile expediţiilor de: Galaţi, Focşani, Tecuci, Bacău, Roman, Piatra, Folticeni, Botoşeni, Vaslui, Bârlad, Huşi prin Vaslui, Dorohoi şi Mihaileni prin Botoşeni.

No. 2402
24 Septembrie

Cu poşta viitoare să trimită direcţiei sămuire căţi bani din acei coprinşi în sama pe August alcătueşte venitul pe grupuri şi pachete şi îndeosăbi pe marce întrebuinţate, şi câte marce sânt faţă către 1-iu Septemvrie, trimiţînd în viitorime socoteala venitului scrisorilor nefrancate, a portului grupurilor şi cu a pachetelor şi marcelor, pentru fiecare deosăbită samă, cătimea şi valoara marcelor ce vor rămânea către începutul celeilalte luni.

Scurt timp după raportul de faţă, s'a întocmit un formular special pentru socotirea mărcilor vândute şi rămase. Am reuşit de a ingloba în colecţia mea unele din acele prime şi rare socoteli, pe care le voi publica mai la urmă.

Biroul expediţii Focşani către Direcţii a Casii Poştelor.

No. 147
24 Septemvrie 1858

R A P O R T

Asupra ordinului onorabilei direcţii sub No. 2402 priimit prin depeşa telegrafică, cu supunere să răspunde că vinitul gropurilor şi a pacheturilor expeduite în luna August este arătat prin vidomostia prezentat cu raportul No. .....

Aseminea portul scrisorilor nemarcate este arătat tot prin acea listă la summari; pentru un număr de zile întrebuinţate în aceiaşi lună în osebi s'au prezentat suma banilor încăsuiţi cu raportul No. 111, în dosul căruia s'au comunicat şi însămnare de numărul mărcilor întrebuinţate, iar acum să prezentează memoarul arătător de cătimea marcelor priimite, întrebuinţate şi rămase afară spre întrebuinţare în luna prisentă. Şi cât pentru viitor să va păzi urmare conform ordinului de mai sus.

L I S T A

mărcilor primite de la direcţia poştelor cu adresu No. ..... către dumnealui sameşu.

26 Septemvrie 1858.

224	a 27	parale—lei 151,	parale 8		
416	a 54	parale—lei 561,	,, 24		Suma priimită de la direcţie în luna August.
160	a 81	parale—lei 324,	,,		
224	a 108	parale—lei 604,	,, 32		
83	a 27	parale—lei 56,	parale 1		
78	a 54	parale—lei 105,	,, 12		Suma întrebuinţată în cursul lunii August.
7	a 81	parale—lei 14,	,, 7		
37	a 108	parale—lei 99,	,, 36		
141	a 27	parale—lei 95,	parale 7		
338	a 54	parale—lei 456,	,, 12		Suma rămasă faţă către 1-iu Septemvrie.
153	a 81	parale—lei 309,	,, 33		
187	a 108	parale—lei 504,	,, 36		
64	a 54	parale—lei 86,	parale 16		Această sumă de mărci s'au trimis expeditorilor di afară.
32	a 81	parale—lei 64,	,, 32		
32	a 108	parale—lei 86,	,, 16		

Acest important document confirmă din nou descoperirea mea de mai nainte şi anume că, nu numai birourile poştale pe la capitalele ţinuturilor erau însărcinate cu primirea şi expedierea scrisorilor particulare, ci şi unele staţii de poşta pasagerilor.

După raportul şi lista de mai sus, sameşul, adică casierul districtului, a trimis mărcile primite dela Direcţia Poştelor biroului poştal din Focşani, care la rândul său a trimis un mic stoc al acestor mărci ,,expeditorilor din afară''.

Cine pot să fie acei ,,expeditori din afară'', atârnând de Biroul Poştal Focşani, când singurul birou poştal, cunoscut până astăzi, exista numai în capitala judeţului? Este de o importanţă capitală de a pătrunde acest mister, pentru a face lumină odată pentru totdeauna asupra autenticităţii unor ştampile poştale, întrebuinţate atunci autentic, dar a căror existenţă era, cu mult sgomot şi fără nicio dovadă, contestată de ignoranţi.

Precum am arătat la pagina 52, ,,Kondiţiile Poştelor'' elaborate de Ministerul de Finanţe cu No. 995, spun destul de răspicat: că Kapitanii staţiilor de poşte ale pasagerilor vor sluji şi ca expeditori poştali. Biroul poştal Focşani, cu raportul şi lista de mai sus, dovedeşte că această întrebuinţare a capitanilor de staţii poştale nu era numai teoretică ci a fost în adevăr realizată, căci oficiul Focşani a trimis unor staţii de poşte din raza lui, mărci poştale, pentru a se servi de ele la expedierea scrisorilor particulare, primite la aceste staţii poştale.

Una din aceste staţii de poşte, care era şi expeditoare de scrisori, în raza biroului poştal Focşani al ţinutului Putna îmi este cunoscută şi anume staţia poştală Adjud, care, cum am constatat mai nainte, a primit ştampila sa poştală încă dela 1858, şi pe care abia acuma, după 86 de ani, am putut-o găsi. Insă lista biroului Focşani vorbeşte de ,,expeditorilor din afară'', deci, nu numai despre cel din Adjud, ci de mai mulţi.

Care sunt acele staţii de poşte din ţinutul Putna, precum şi din celelalte ţinuturi, care făceau şi serviciul de expeditori poştali, este încă o enigmă. Neîndoelnic este că ele au existat, că au primit mărci poştale pentru francarea scrisorilor predate acolo şi că au fost, treptat — treptat, înzestrate cu ştampile poştale, pentru anularea mărcilor.

Şi pentru a întări dovada de mai sus despre existenţa unor atare expediţiuni de scrisori pela staţiile poştale. pe care le putem denumi şi birouri auxiliare ale poştei, voi cita din proectul de budget pentru poştele Principatelor Unite, 1860, următorul pasaj:

> ,,Indemnităţii acordate maiştrilor de poştă, însărcinaţi a fi antrepositori şi *expeditori*. Numărul agenţilor 40, leafa lunară lei 100.
>
> O b s e r v a ţ i e:
>
> Birouri provizoriu asupra drumului de trecere a malle poştelor''. (Este interesantă şi întrebuinţarea expresiunii ,,malle poştelor'' în locul deligenţilor ori poşta pasagerilor. ,,Malle poştelor'' — împrumutat din franţuzeşte ,,malle poste'', malle=cufăr! W.).

Tot aşa se va petrece şi în Muntenia, între anii 1862—1865, când poşta din Muntenia va prelua organizaţia poştei din Moldova, împreună cu instructorul poştelor, von Manowarda, care va introduce imediat şi în Muntenia sistemul lui de a se servi de staţiile poştale, ca birouri de poşte auxiliare. Acest sistem are marele avantaj de a economisi personalul şi chiria localurilor necesare birourilor poştale. Şi dacă la alte ministere şi instituţii s'ar fi făcut risipă de bani, din dosarele poştei se poate citi cum se recomandă mereu „iconomie" ! Dealtfel, regulamentele poştale de atunci, pe care le voi cita la timp, sunt categorice, nu numai în desemnarea staţiilor de poşte ca birouri auxiliare ale poştelor de scrisori, dar chiar şi în atribuirea de ştampile poştale.

Dările de seamă ale Direcţiei Generale a Poştelor, elaborate cu ani în urmă, şi care conţin date complet greşite asupra deschiderii ofiicilor poştale din Moldova şi Muntenia, nu conţin nici cea mai mică aluzie la aceste expediţii poştale, ca auxiliare la marea operă constructivă pentru formarea Poştelor Române de astăzi. Aceiaşi lipsă de interes pentru adevărul istoric arată şi publicaţiuni particulare, ca de ex. „Isoria Poştelor Române" de Const. Minescu. Odată mai mult se dovedeşte nulitatea tuturor cărţilor şi publicaţiilor, chiar oficiale, dacă ele nu sunt bazate pe documentele timpului.

Biroul expediţii Bacău
către Direcţii a Poştelor şi a delijanselor.

No. 101
29 Septemvrie 1858

RAPORT

Asupra adresii No. 2402, prin care ştiinţă lămuritoare de căţi bani din acei trimişi în samă pi August alcătueşti vinitul pe gropuri şi pacheti, în diosebi şi marcile întrebuinţati, şi căti marci sănt faţă către 1-iu Septemvrie.

Biuroul cu supunere răspunde că toate faturile urmati pă acea lună, di unde s'ar putea aduna o asămine lămurire, sînt trimeasă onoratii Direcţii cu raportul No. 84 de la 3 a corenti, nefiind aicea decât condica în cari să înseamnă veniturile în total. Iar pentru marcele rămase către 1-iu Septemvrie va putea găsi destul de exactă lămuriri în lista prezentată cu raportul No. 86 din 3 a corenti, prin cari s'au însămnat cîti sînt primite, întrebuinţat şi rămase faţă.

Biroul Tecuciu către Direcţii a Postiilor.

No. 176
29 Septemvrie 1858

Intru complectarea cereri onorati Direcţii, făcută prin depeşa telegrafică, cu respect, în alăturare aicea să trimite informaţii de numărul marcelor viindu-şi în luna August, cu lămurire di felul lor. Asemnea şi di soma care alcătueşte vinitul gropurilor cu bani şi pachete ce s'au expeduit în aceiaşi lună.

24 marci di	108 parali	lei 64, parale 32
39 marci di	54 parali	lei 32, parale 28
75 marci di	27 parali	lei 50, parale 25

venitul gropurilor ..... lei 57, parale 7
venitul pachitelor ..... lei 4, parale 35

Biuroul expediţii districtului Piatra către Direcţăi a Poştilor.

No. 86
2 Oct. 1858

RAPORT

Din suma marcelor trimisă acestui biurou prin dumnealui samişu di ţinutu Neamţu, cu adresa din 9 a trecutului luni August, rămăind neîntrebuinţate până la 1-iu a corentei suma de :

184 marci a	27 parale una	lei 124, 8
18 marci a	54 parale una	lei 24,12
119 marci a	81 parale una	lei 240,39
17 marci a	108 parale una	lei 45,36
338		

Treisute treizăci şi opt marci, care valorează patrusute treizăci şi cinci lei, parale cincisprezăci ; odată cu aceasta, în înţelesul oficiei No. 2747, să comunică onoratei Direcţăi, de acărora priimire să mijlocească răspuns.

Din interesantele rapoarte de mai sus ale oficiilor Focşani, Tecuci şi Piatra, se poate deduce numărul valorilor cerute şi vândute, din care se constată că în adevăr marca de 81 Parale nu prea avea consum, ca şi faptul că oficiul Piatra, abia după ziua de 9 August, primise primele sale mărci poştale !

Direcţia Poştelor către Ministerul de Finans.

No. 2509
10 Octombrie 1858

Pe lîngă cele mijlocite către onorabilul Minister prin raportul No. ... Direcţia cu răspect îi adăogi cerire să binevoiască de a grăbi cu trimiterea mărcilor trebuitoare, fiindcă atât aici, cât şi pe afară sănt mai de istov sfărşit.

Rezoluţie :

S. 3
13 Octomvrie

Spre regulare.

Departamentul de Finans
către Direcţiei Poştelor şi delijanselor.

Secsia 3a
No. 9741
13 Octomvrie 1858

In urmarea referatului acestui Departament încuviinţîndu-să de Consiliul Administrativ reducerea preţului tarifei porto scrisorilor în ţară, un leu de scrisoarea simplă şi doi lei cu recipise, precum Secritariatul de Stat prin adresa No. 4288 încunoştinţează, cu aceasta ca punerea în lucrare a acestui mod să înceapă de la 1-iu Noemvrie viitoriu.

Departamentul face cunoscut direcţiei că tot acum au ordonat dumisale secritariului ateliei timbrului ca în înţelegere cu acea direcţie să pue in lucrarea tipărirea a 20.000 de aseminea marce, după devisele cu care s'au făcut cele ce să desfiinţază.

Rezoluţie :

13 Octomvrie.

Spre întocmai urmare, iar dumnealui casierului sî sî faci cunoscut aceste a regula socotelile marcelor celorlalte şi câte vor rămânea neîntrebuinţate sî le trimiţă Vistierii, iar acelilalte întrebuinţate vor alcătui o listă şi va prezinta-o numitul în graba Visteriei cu regulă.

Atelia timbrului către Direcsii a Poştelor.

No. 86
15 Octomvrie 1858

După regularisirea făcută de onorabilul Minister a Finanselor, marcele portului scrisorilor urmînd a să face tot în atelia timbrului, subscrisul cu onoare envită pe onorabilă Direcsie să binevoiască a-i comunica un calcul de marcele câte ar avea nevoe pentru serviţiul unui an, atât de acele de 1 leu şi 2 lei, pentru portul scrisorilor simple şi reţipisă, cât şi acele de 5 parale pentru portul gazetelor, ca după acel calcul să poată pregăti materialul trebuitoriu la facerea loru pentru a să pute regula pregătirea unui număr din ele până la 1-iu Noemvrie, când urmează a să pune în aplicaţie.

Rezoluţie :

16 Octomvrie

Să va răspunde astăzi ateliei că după ordinul Vistierii primit să facă acum 20.000 marce după numărul în jos arătat şi cît sî poate mai în grabă, ca să să poată trimite pe afară înainte de 1-iu Noemvrie.

5.000 pentru scrisori cu reţipisă de 2 lei
12.000 pentru scrisori semple
3.000 pentru gazete di 5 parale căti una
20.000 adică doăzecimii marce.

Cu No. 2629, conform rezoluţiei s'au răspuns ateliei timbrului a faci marcele însămnate în număr de 20.000 total.

Atelia Timbrului către Direcsii a Poştelor.

No. 87
17 Octomvrie 1858

Pentru materialul trebuitor la facerea marcelor cerute prin adresa acelei onorabile direcsii No. 2629, subscrisul o roagă să binevoiască a-i slobozi suma de 285 lei hotărâtă pentru acest sfărşit, prin devizul ce i s'ai comunicat cu ordinul Ministeriei No. 9741.

Rezoluţie :

17 Octomvrie

Sî va faci zapisc casierului ca sî dei arătaţii bani de doăsuteoptzeci şi cinci lei dumnealui secretarului ateliei, şi va răspunde şi Visteiriei cerîndu-să încuviinţarea acestor bani.

Secretarul Ateliilor timbrului către Ministerul de Finanse.

No. 88
18 Octomvrie 1858

R A P O R T.

Direcsia Postelor, prin adresa No. 2629 ă-mi face cunoscut că în urmarea ordinului No. 9741 ce are de la onorabili Ministerie, s'au hotărât a să face douăzeci mii marce pentru serviţiul portului scrisorilor şi a gazetelor, şi anume : 12.000 a 1 leu, 5.000 a doi lei şi 3.000 a cinci parale. Subscrisul cu respect roagă pă onorabilul Ministerie să binevoiască a-i da ordinul cuvenit pentru facerea acestor marce şi a-i slobozi peceţile, dîndu-i şi dezlegare dacă marcele urmează a să trăda în primirea direcsii sau a onorabilei Ministerie.

Rezoluţie :

S. 3
18 Octombrie

In urmarea hotărîrii Consiliului pentru aplicaţia marcelor cu preţul de 1, 2 lei şi de 5 parale avînd a să pune în lucrare această dispoziţie de la 1 Noemvrie, trebue a să pregăti numărul cerut, drept care să va da ordinul cuvenit împreună cu pecetile făcîndu-să cunoscut că marcele să le adune pentru a să da direcţii şi a să lua socotelile pentru celelalte şi a să disfiinţa căte vor eşi prisosul.

Aci Ministerul de Finanţe face primul pas pentru retragerea din circulaţie a mărcilor „Cap de Bou" prima emisiune, hotărând de a desfiinţa resturile, ceeace înseamnă : a anula sau a distruge pe cele rămase.

Secretarul Ateliilor Timbrului către Ministerul de Finanse.

No. 91
27 Octomvrie 1858

R A P O R T.

Pregătîndu-să un No. de 10816 marce pentru serviciul postelor, subscrisul cu respect le prezentează onorabilei Ministrii în cătimele următoare :

960 marce a 5 parale
7040 marce a 1 leu
2816 marce a 2 lei

10816, de a cărora primiire, pînă la pregătirea întregului număru este rugat a-mi slobozi adeverinţă.

Rezoluţie :

S. 3, 27/10 1858

Pentru tradarea la Direcţie a marcelor prezentate cu acest raport şi luarea socoteli despre acele întrebuinţate din acele date direcţiei mai înainte, să va însărcina pe dumnealui M. care va prezenta Ministeriului raport lămuritoriu de descoperire, iar secretariul timbrului să va răspunde de primirea marcelor.

Mărcile de un leu, ca şi cele de doi lei, purtau în adevăr inscripţia de 40 parale şi 80 parale, căci 1 leu avea atunci 40 parale.

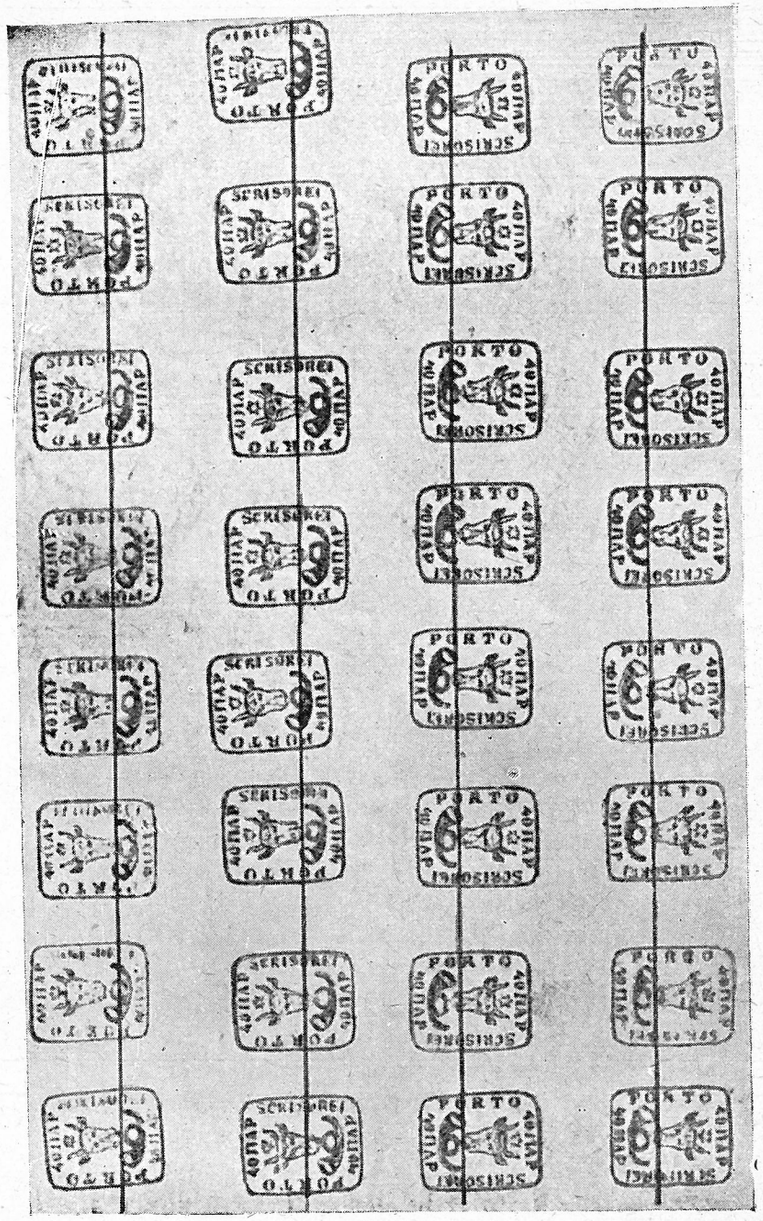

Coala de 40 parale, emisiunea II-a 1858, tipărită cu maşina Atelierului Timbrului dela Iaşi. Să se observe paralelismul marginilor orizontale ale mărcilor, în fiecare rând de câte opt mărci.

Această a doua emisiune a mărcilor „Cap de Bou" a fost şi ea tipărită cu aceeaş maşină şi tot în aceleaşi condiţiuni, cu rândurile dela mijloc inversate (têtebêche).

Mărcile din emisiunea a 2-a „Cap de Bou".

Interesant mai este că, prin raportul de mai sus, putem afla mersul tipăritului mărcilor. Dela 18 la 27 Octomvrie, deci în 8 zile, atelierul timbrului a tipărit 10816 mărci, ori 338 coli, a 32 mărci fiecare. Impărţite pe 8 zile, rezultă că zilnic 45 coli eşau de sub maşină. Socotind ziua de muncă atunci 12 ore, reese că pe oră s'au imprimat 4 coli, ori o coală la fiecare 15 minute. Deoarece fiecare coală cerea 32 de aplicări a clişeului şi socotind că fiecare aplicare a clişeului pe coală necesita 20 secunde, mai rămân vreo 4 minute pentru punerea tuşului nou, ca şi pentru întoarcerea coalei, după imprimarea primelor două rânduri.

Departamentul de Finans
către Direcţia Poştelor şi a Delijanselor.

S. 3
No. 10283
27 Octomvrie 1858

In conformitate cu cele scrise direcţiei prin oficia No. 9741 ca prin înţălegere cu dumnealui secretariul ateliei timbrului să să pui în lucrare facirea marcilor după un alt mod încuviinţat de consiliu, primindu-să acum cu raportul d-lui secretariul ateliei timbrului un No. de 10816 de asemenea marce în cătimele următoare :

960 marce a 5 parale una
7040 marce a 1 leu una
2816 marce a 2 lei una, adecă zecemii optsute şasesprezece marce, care alcătuesc suma de 12792, să trimit di-

recției, odată cu această, spre a se înpărți pe la birourile expedițiilor din ținuturi și a servi totodată și ei de întrebuințare de la 1-iu a viitoarei luni Noemvrie, decând urmează a să introduce acest mod. Totdeodată i se face cunoscut că s'au însărcinat cu trădarea acestor marce pe amploiatul acestui Minister dumnealui M., căruia direcția îi va da lămurită socoteală pentru marcile date ei mai nainte, precum și a i le încredința cele ce ar fi mai rămas.

Rezoluție :

28 Octomvrie

Marcile sî vor primi de dumnealui casieru, care va adeveri în ordinu de față, după care sî va răspunde Vistieriei de primirea lor. Sî vor trimite îndată pe la ținuturi pe afară astăzi căti un număr proporțional după întrebuințare aice.

Dumnealui casierul va da lămurire și socoteală de marcile primite și asăminea cele rămase li va încredința dumnealui amploiatului Ministerului de Finans cu lămurită vidomostimă. Să va face astăzi haviz spre știință.

Mărcile din prima emisiune ,,Cap de Bou'', cu valorile de 27, 54, 81 și 108 Parale, au circulat deci în total 3 luni, dela începutul lunei August, până la 31 Octomvrie 1858. Numai biroul poștal Iași s'a servit probabil de aceste mărci încă din luna Iulie, imediat după ieșirea lor din tipografie.

Biroul poștal Galatz pretinde, cum vom vedea mai în urmă, a nu fi pus mărcile în circulație decât după 1 Septemvrie. Atenție deci la data ștampilelor oficiului Galați pe mărcile ,,Cap de Bou'', prima emisiune !

Au fost puse în circulație :

	27	54	81	108	Parale
Primul tipar la 11 Julie	992	992	480	3520	bucăți
Tiparul al 2-lea la 21 Jul.	5024	9024	1536	2496	,,
In total : . .	6016	10016	2016	6016	,,
Rămas neîntrebuințate cum se va vedea :	2325	5244	1307	3432	,,
Au circulat deci exact :	3691	4772	709	2584	,,

Casierul Direcției Poștelor către Ministerul de Finanțe.

27 Octomvrie 1858.

CFITANȚIE.

Cu oficia Onor. Departamentului de Finans No. 10283 priimindu-să la Direcția Poștelor și a Delijanselor sumă de nouăsute șasezăci marce pentru portul gazetelor, căte cinci parale una, șaptemii patruzăci marce pentru scrisori, căte un leu una, și doămii optsute șasăsprezece marce căte doi lei una, subscrisul casier slobode aceasta.

Biuroul expediții de Bolgrad către Direcția Poștelor.

No. 154
3 Noembrie 1858

RAPORT

Din ofițiia onoratei direcții No. 2765, cu mirare am văzut că iar așteaptă răspuns de primirea unor marce, ce s'ar fi trimis la biurou pe lîngă oficia 2747. Dar așa precum la biuroul aceasta nu s'au priimit nici decum zisa ofiție, precum nici marcele citate, deaceia cu supunere se aduce la cunoștință onor. direcției spre știință și spre a regula cele de cuviință în trimiterea lor.

Rezoluție :

Dumnealui casierul va urmări în ce chip s'au înaintat marcile.

Este foarte interesant de constatat, dar și tot atât de trist, cu câtă ușurință colecționarii și filatelia română au fost induși în eroare prin publicațiuni oficiale și particulare neserioase. Precum vedem mai sus din raportul biroului poștal Bolgrad, acest oficiu exista deja în anul 1858 și a avut pecete de ceară, ca și ștampila sa poștală, comandate tot în acest an — vezi pag. 32, memoriul Cantacuzino și pag. 49, raportul No. 2117 din 28 August 1858. S'a găsit totuși cineva care, în completă neștiință a istoriei poștelor, a afirmat ani de a rândul

în publicaţiuni că oficiul Bolgrad nu a fost deschis, decât în anul 1860, că ştampila sa pe mărcile poştale anterioare acestui an trebue să fie falşificată şi a întins acest calificativ şi asupra ştampilelor multor altor oficii poştale, ca : Cahul, Targu Neamţ, Târgu Ocna, Târgu Frumos, Adjud şi Leova. Lumea filatelică din România a dat crezare acestor calomnii care biciuiau obrazul colecţionarului cinstit, căci acest ,,cineva'' care ani întregi împroşca nebănuit veninul său contra filateliei române, era Const. Minescu, fost subdirector general al Poştei şi revista care s'a înjosit până a publica şi a sprijini afirmaţiunile falşe ale acestui ,,istoric'' era ,,Revista Societăţii Filatelice Române'', din anii 1942 şi 1943.

Dacă un fost subdirector general al Poştei a putut în acest mod să inducă în eroare pe cei creduli, prea puţin instruiţi pentru a putea controla spusele sale, ce să ne mai mirăm că chiar instituţia, căreia dânsul îi aparţinea odată, a ajutat la împrăştierea neadevărului în ce priveşte propria sa istorie? In 1873 a apărut o ,,Dare de Seamă a Direcţiunei Generale a Telegrafelor şi Poştelor, pe anii 1872—73'', care conţine datele deschiderei birourilor poştale, în mod complet fantezist. Voi publica aci datele care privesc Moldova :

După ,,Darea de Seamă a Direcţiunei Generale a Telegrafelor şi Poştelor pe anii 1872/73''.

Inexact		
1864	Oficiul	Adjud
1856	,,	Bakeu
1854	,,	Berlad
1858	,,	Botuschani
1859	,,	Dorohoj
1855	,,	Fokschani
1856	,,	Foltitscheni
1855	,,	Galatz
1858	,,	Husch
1855	,,	Jassy
1858	,,	Michaleni
1856	,,	Piatra

După dosarele originale ale Direcţiei Poştelor din Moldova, 1858/62.

Exact
1858
1852
1852
1852
1852
1852
1852
1852
1852
1852
1852
1852

După ,,Darea de Seamă a Direcţiunei Generale a Telegrafelor şi Poştelor pe anii 1872/73''.

Inexact		
1856	Oficiul	Roman
1856	,,	Tekutsch
1856	,,	Waslui
1857	,,	Ismail
1861	,,	Kahul
1860	,,	Bolgrad
1860	,,	Reni
1863	,,	Tg. Frumos
1861	,,	Tg. Neamzu
1861	,,	Tg. Oknei

După dosarele originale ale Direcţiei Poştelor din Moldova, 1858/62.

Exact
1852
1852
1852
1858
1858
1858
1858
1858
1858
1858

Ortografia este aceea a ştampilelor timpului. — Datele birourilor poştale din Muntenia sunt tot atât de eronate, ca şi cele de mai sus din Moldova. Cauza acestor greşeli, nepermise unei instituţiuni, sunt probabil lipsa de atenţie a funcţionarului care în 1873 lucrase lista, lipsa de control a Direcţiei Poştelor, ca şi lipsa documentelor autentice ale timpului. Şi dacă acum, după aproape 100 de ani, nu se găseau dosarele Poştei moldovene, filatelia română rămânea păgubită de unele din cele mai frumoase şi rare piese ştampilate cu acele ştampile, pe care ,,eminentul nostru'' Minescu le declarase neexistente ori falşe.

Tuturor celor care au căzut victime acestui ,,istoric al poştelor române'' nu pot decât să le recomand de a studia foarte atent datele pe care le arăt aci şi altele pe care le voi publica !

Atelia timbrului către Direcsii a Postelor Moldovei.

No. 96
4 Noemvrie 1858

In conformitate cu adresa acei onorabile Direcţiei No. 2629 şi a ordinului Ministerului de Finance No. 10046, pregătîndu-se în atelie numărul de 20.000 marce pentru serviţiul

poştal, s'au şi dat în primirea onorabilei Ministerie, despre care subscrisul cu onoare încunoştiinţază pe onorabila Direcţie, cu adăogire ca să mai cunoaşte datoriu către ea cu 4.000 marce până la complectarea numerului de 24.000 marce, pentru care am primit plata după deviz. Totodată o invit să considere că cualitatea hărtiei pe care s'au făcut aceste marce este cu mult mai superioară decăt acei ce i s'au trimis de prubă pe lângă oficia No..... precum şi preţul ei este deosăbit, căci acea hărtie nu costise decăt 36 lei topul, în vreme când aceasta costă 84 lei, precum onorabila Direcsii să poate încredinţa de la însuşi neguţitoriul ce me-au văndut-o, dl. Mauguş, şi dar o rog să reguleze a mi să plăti şi diferenţa ei de 48 lei.

Hârtia care servea la confecţionarea mărcilor a fost cumpărată din comerţ, precum reese din raportul de mai sus, şi nu

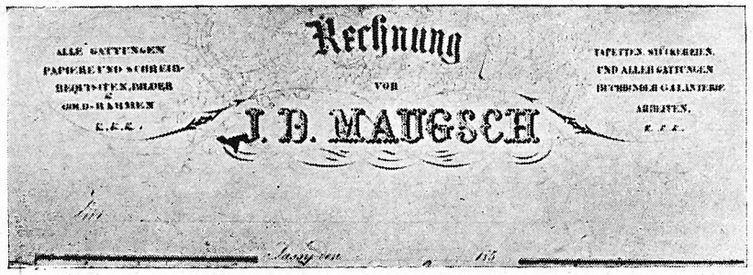

Entêtul facturilor furnisorului hârtiei pentru primele mărci poştale române.

adusă din străinătate, cum se credea. Dl. Maugsch, care a fost şi vânzător autorizat al acestor mărci poştale, poseda la Iaşi un magazin de galanterie, hârtie etc. şi poate nu este fără interes entêtul facturilor sale, care ne arată ce fel de mărfuri diferite oferea în 1858, un magazin care era în acelaş timp şi furnisorul hârtiei pe care se imprimau primele mărci poştale române.

In mod obişnuit, Maugsch livra hârtia pelure de scrisori, de provenienţă engleză a casei „Bath" care se întrebuinţa în corespondenţa caselor de comerţ, deseori chiar în culoarea azurată. S'au şi găsit puţine mărci tipărite tocmai pe colţul coalei unde se găseşte în relief numele „Bath".

Departamentul de Finans către Direcţia Postelor.

No. 10652
S. 3
6 Noemvrie 1858

De la dumnealui secretariul ateliei timbrului, cu raportul No. 95, mai priimindu-să încă un număr de 9126 marce ăn cătimele arătate :

4960 a 1 leu
2208 a 2 lei şi
2048 a 5 parale
9216 Adică nouămii douăsute şaisprezece, Departamentul ănsoţit aice le trimete şi pe acestea Direcţii, care cu acele 10816 trimasă cu oficia No. 10283, alcătuesc 20032 marce, iar lei douăzecişi douămii patrusute douăzeci şi patru, de a cărora primire direcţia va răspunde.

Rezoluţie :

Pentru adeverinţa primirii urmează a raportui direcţii după priimire.

Direcţia Poştelor către Ministerul de Finans.

No. 2919
13 Noemvrie 1858

Nomerul marcelor trimasă direcţii pe lîngă oficia onorabilei Minister No. 10652, priimindu-să în deplinătate, cu răspect i să răspundc.

Rezoluţie :

S. 3
15 Noemvrie

Spre ştiinţă şi regulă la contabilitate.

Direcsia Postelor către Ministeriu de Finans.

No. 2910
14 Noemvrie 1858

In privire că direcsia mai nainte nu putea fi încredinţată despre slobozirea presei, cu a căreia desvoltare vin nenumărate pachete de foi, (şi cu a cărora expeduire urmează tre-

buință încă de marce di acele di căte di 5 parale) în privire că după inventariul dintîi a sumei ce să calculească că ar fi de ajuns, acum nu agiungu, și dar se face rugăminte onorabilului Minister ca se dei ordin domnii sale secretariului ateliei timbrului de a mai face un număr de zecemii bucăți căte de 5 parale, spre a fi de întrebuințat acum în neapărată vreme ce se vederească că au a se consuma.

Rezoluție :

S. 3
14 Noemvrie

Să vă da cuvenitul ordin secretariului ateliilor după regula urmată.

„Slobozirea presei" era urmarea unei ordonanțe asupra presei din 2 Octomvrie, care a permis o desvoltare mai liberă a ei și, ca urmare, apariția de ziare și reviste noi. Socotelile poștei au fost deci întrecute de evenimente și deaceea se cere tipărirea unui nou stoc de mărci pentru gazete.

Dealtfel, raportul acesta dovedește, ca și cele ce vor urma, că marca de 5 Parale a fost tipărită și întrebuințată în mult mai mare cantitate decât nu au afirmat autorii așa ziselor „lucrări de specialitate", între ei, bineînțeles, iarăși C. Minescu și avocatul Racoviceanu, adeptul fidel al celui dîntâiu.

La fel și pentru mărcile de 40 și de 80 Parale. Toate cifrele date până astăzi erau eronate și comunicate de cei numiți, intr'o fericită lipsă de cunoștințe și documente oficiale.

Tabloul complet al numărului mărcilor acestor emisiunii, il voi da la urmă.

Biuroul expidiție Mihăileni către Direcție Poștelor

No. 143
17 Noemvrie 1858

RAPORT

Asupra depeși cu No. 2948 di 17 Noemvrie, ci să scrie iscălitului, ca să trimată niagiunsul venitul di pi portul gropurilor pi luna August, umilit să roagă iscălitul să i să în-

sumezi căți bani este niagiunsul, că iscălitul știe că au trimes sămili împreună cu toati veniturile și pentru acia nu știe ci bani să cer di la iscălitul, di pi acei lună.

Rezoluție :

Să să lămurească cătimea banilor spre a-i trimiti.

Secretarul ateliilor timbrului către Ministerii de Finanse.

No. 101
20 Noemvrie 1858

Pe temeiul ordinului onorabilei Ministerii No. 11080, mai lucrîndu să în atelie patrumii marce a 5 parale una, subscrisu cu respect le prezentează înpreună cu pecetea, rugîndu-să să binevoiască a-i răspunde de priimirea lor.

Rezoluție :

S. 3
20 Noemvrie

Să vor trimite direcție spre întrebuințare și suma aceasta va fi în vedere la socoteală ; secretariului ateliei să va răspunde.

Casierul Direcției Postelor către Ministerul de Finanțe.

20 Noemvrie 1858.

4000 Patrumii marce de valoare a căte cinci parale una s'a priimit de subscrisul casier expediției centrală prin șeful biuroului dela secția 3-a din Ministeriului Finanselor.

Direcția Poștelor către Ministeru de Finans.

No. 3014
24 Noemvrie 1858

Nomerul marcelor trimasă direcției pe lîngă oficia onorabile Minister No. 10283, priimindu-să în deplinătate, cu răspect i să răspunde.

Rezoluţie :

S. 3
25 Noemvrie

Spre ştiinţă şi regulă contabilităţii în vreme.

Această confirmare se referă la chitanţa dată de casierul central din 27 Octomvrie pentru primirea mărcilor :

960 a 5 Parale
7040 a 40 Parale
2816 a 80 Parale,

trimise cu scrisoarea No. 10283 din 27 Octomvrie a Departamentului de Finanţe, pag. 81.

Departamentul de Finans către Direcţiei Poştelor.

No. 11324
S. 3
24 Noemvrie 1858

In urmare însărcinării puse de secretariul ateliei timbrului prin oficia No. 11080 mai pregătînd încă un număr de 4000 marci a 5 parale una cu raportul No. 101 le prezentează acestui Departament.

Drept care însoţit aici se trimit Direcţiei spre a servi la trebuinţă, răspunzînd de a lor primire.

Rezoluţie :

Dumnealui casieru va primi marcele şi se va răspunde Vistierii.

Mărcile au fost predate în ziua de 20 Noemvrie, după chitanţa dată de casierul central, şi sunt cele anunţate de secretarul atelierului timbrului, cu scrisoarea No. 101 din 20 Noemvrie, la ordinul Ministerului de Finanţe No. 11080, pag. 89.

Direcţia Poştelor către Ministerul de Finans.

No. 3080
28 Noemvrie 1858

Numerul a patru mii marce a căte cinci parale una trimesă direcţii pe lîngă oficea onorab. Minister No. 11324 priimindu-să pă deplinătat cu răspect i să răspunde.

Rezoluţie :

S. 3
29 Noemvrie

Spre ştiinţă şi regulă, la contabilitate.

Casierul central către Direcţia Poştelor.

REFERAT

Socoteala marcelor vechi nu s'au priimit încă de la Galaţi, Roman, Botoşani, Huşi şi Mihaileni. Deci după invitaţia ce mi să faci prin comunicaţia No. 3122 să ceri dislegare dacă şi cu necomplectarea arătată să încheg sama ce mi să cere.

Adăogind în cunoştinţa onoratei Camere că pomenitelor biurouri li s'au făcut cerere prin căte două oficii, iar urmare n'au păzit pănă acuma.

Rezoluţie :

Grabnic să să scrie tuturor expediţiilor ca pănă în 4, mult 5 zile, să trimieată direcţii socoteala marcilor.

„Camere" nu este altceva decât consiliul de diriginţă al Direcţiei Poştelor, la Iaşi.

Biuroul Tecuci către Direcţia a Poştelor.

No. 216
28 Noemvrie 1858

Cu oficia onoratii direcţii a postiilor No. 3143, priimindu-să marcile în soma de unasută şaizeci, căti de un leu şi

noăzăcişişasă di doi lei, a cărora valoră alcătueşte soma di trisutecincizăci şi doi lei, cursu Vistierii, cu răspect să răspunde spre regulă.

Rezoluţie :

4 Decemvrie

Dumnealui casierului spre regula sa.

Biroul expediţii Bacău către Direcţii a Poştelor şi a delijanselor.

No. 140
24 Noemvrie 1858

RAPORT

Marcile aceli căti dă doi lei una niprimîndu-să nici pînă acum, i să faci rugăciune şi prin aceasta binevroiască a să trimite cu prima ocazie, cînd tot atunci va trimite şi di acelea di un leu, cari să apropii de finit. Nu mai puţin şi faturi di recomandaţii, pentru gropuri di bani şi pentru plicu guvernului.

Cu „fatura" se înţelege o adresă-formular însoţitoare a scrisorilor expediate. Procedeul expedierei era următorul :

Scrisorile primite spre expediere de un birou poştal erau zilnic inscrise in „Jurnalul scrisorilor-franco-porto", reprodus aci alăturat, subimpărţit după localităţile de destinaţie, rubrica fiecărui loc de destinaţie fiind încă odată subimpărţită pentru : scrisori plătite cu mărci (franco) şi scrisori plătibile de adresant (porto). După ce au fost înscrise in acest jurnal şi după ce au fost ştampilate cu ştampila biroului, scrisorile se închideau într'un pachet care, pe urmă, era şnuruit şi pecetluit. Pachetul se preda la sosirea diligenţei ori căruţei de poşte, căpitanului de poşte al locului, resp. conducătorului diligenţei, impreună cu un formular : factura scrisorilor, în care factură erau inscrise, după felul lor, toate scrisorile care formau pachetul.

Facturile scrisorilor, până la anul 1860, aveau următoarele rubrici :

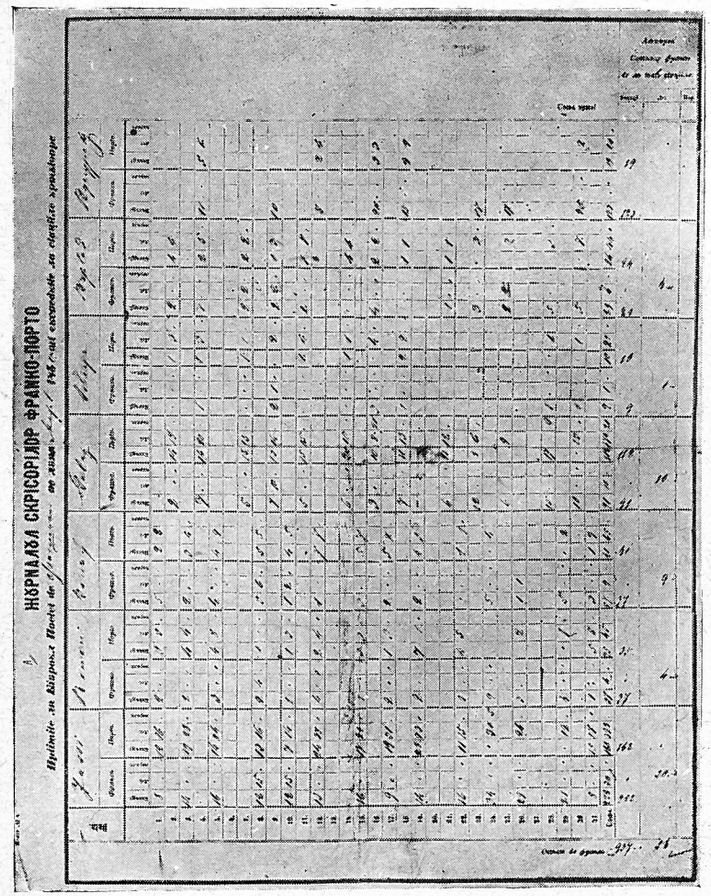

„Jurnalul Skrisorilor Franko-Porto" Priimite la Biuroul Poştei de Focşani pe luna Martie 1860 şi ekspeduite la staţiile următoare : Jassy, Roman, Bacău, Galatz, Tecuci, Bărlad şi Bucureşti

Scrisori recomandate
Scrisori francate
Spre trădare cu plata („trădare" — predare, W.)
Porto scăzut,

pecând facturile scrisorilor din 1860 şi în urmă aveau următoarele rubrici :

Scrisori recomandate
Scrisori francate
Scrisori spre trădare de plata
Scrisori tranzit
Scrisori scăzute de la fatura biroului . . . din . .

Cele două facturi sunt reproduse aci :

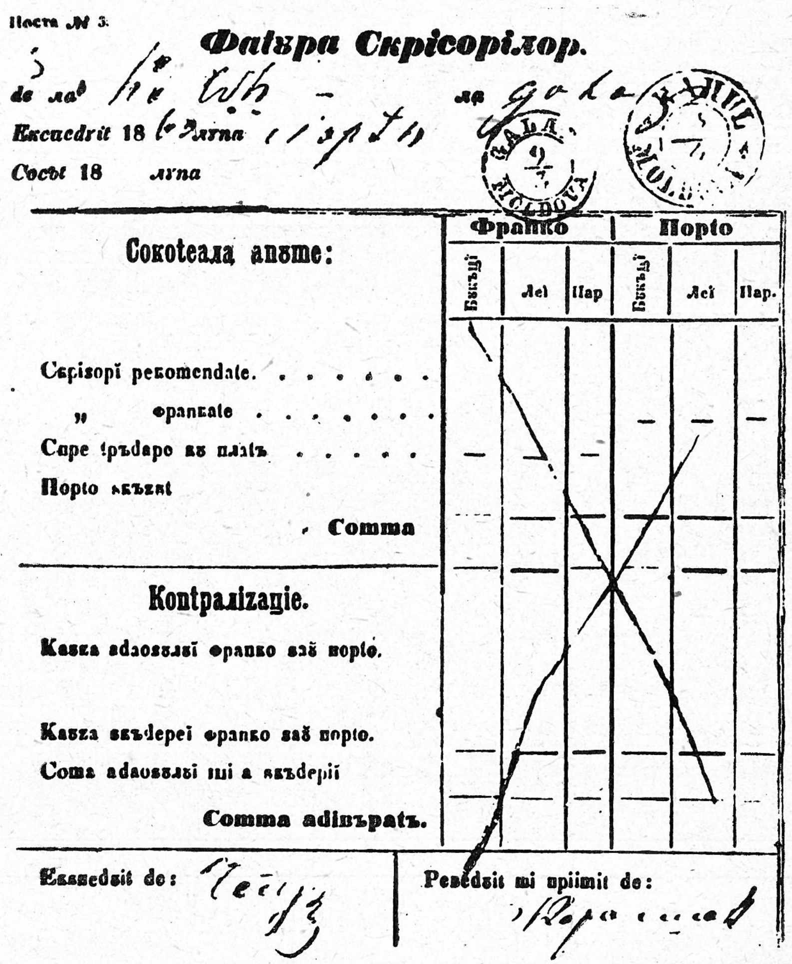
Пocтa № 3.
Фатъра Скрісорілор.
де ла ... ла ...
Ексcedrit 18 ... лъна
Сосът 18 лъна
Сокотеала анъме: | Франко: Бъкъцi, Леi, Пар | Порто: Бъкъцi, Леi, Пар.
Скрісорі рекомендате
" франкате
Спре ірътdаре ла платъ
Порто скъзут
Сомма
Контрализаціе.
Касса адаосълъi франко саъ порто.
Касса скъдерei франко саъ порто.
Сомa адаосълъi шi а скъдерii
Сомма адінъратъ.
Ексnedsit de:
Песедsit шi пріiмit de:

Cea mai veche adresă însoțitoare a scrisorilor (Fatura scrisorilor)

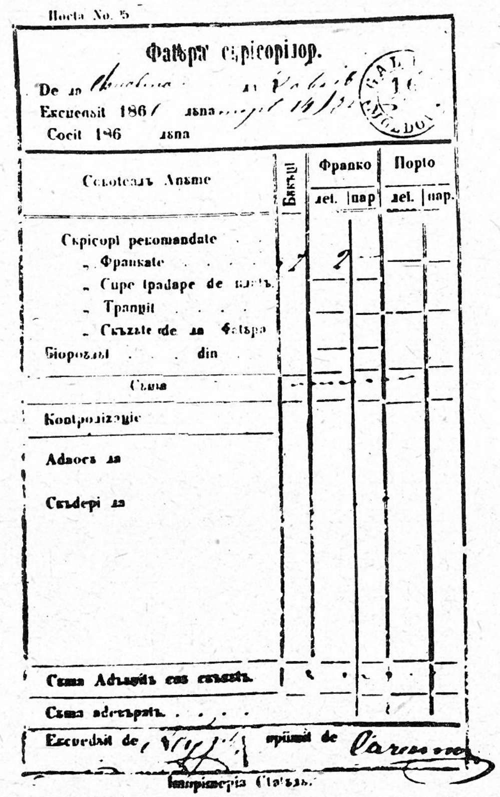
Пocтa No. 5
Фатъра скрісорілор.
De ла ... ла ...
Ексnеdsit 186 лъна
Cocit 186 лъна
Сокотеалъ Анъме | Бъкъцi | Франко: леi, пар | Порто: леi, пар.
Скрісорі рекомандате
" Франкате
" Спре ірадаре de платъ
" Транзит
" Скъзуте de ла Фатъра
Біороулуi . . . din
Сума
Контрализаціе
Адаосъ ла
Скъдері ла
Сума Адаосълъi саъ скъзът.
Сума адевъратъ.
Ексnеdsit de, ... пріiмit de ...
Імпрімеріа Статълъi.

„Fatura scrisorilor" completată.

O altă formă de „fatura scrisorilor" reprezintă documentul publicat mai jos, singurul exemplar, cred, care s'a păstrat şi care ne arată tratamentul special, acordat din partea Poştelor, unui client important : Epitropia Sft. Spiridon din Iaşi.

Iată textul :

No. 118. Din Iaşi pentru Roman

Fatura plikurilor Gener. Epitr. a Kasăi Sf. Spiridon ce să trimet prin kasa poştelor.

1861. luna martie 2.

No. Adreselor	No. Bukăților	de la kare Instanție	kătră kare Instanție
344	1	dela Epitr. Sft. Spiridon.	kă (tră) D. Primariul Spitalului din Roman.

Șef. ....

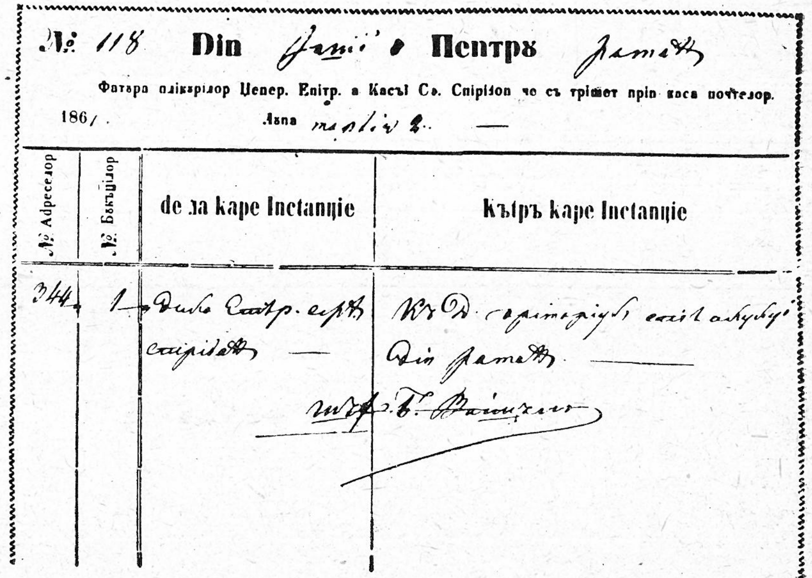

Formular insoțitor al scrisorilor Sft. Spiridon pe drumul Poștei

Intre formularele descoperite și care formează astăzi o parte foarte interesantă a colecției mele, formularul „Jurnalul scrisorilor franco-porto", la unele cifre, permite concluziuni în ceeace privește proporția scrisorilor expediate „franco" cu mărci, față de cele expediate „porto", fără mărci.

Jurnalul biroului poștal Focșani, de exemplu, vezi pag. 93, din luna Martie 1860, enumără expedierea unui total de 957 scrisori, din care 548 erau francate cu mărci și numai 409 expediate „porto". Jurnalele birourilor poștale Roman, Tecuciu, Vaslui, Bolgrad și Ismail arată, împreună cu Focșani, un total de 1986 scrisori expediate, tot in luna Martie 1860, din care 976 scrisori erau francate cu mărci și 1010 „porto". Deci 50% a tuturor scrisorilor expediate în luna Martie 1860 de birourile poștale

de mică importanță erau francate cu mărci și acest coeficient s'a mărit din lună în lună, în favoarea scrisorilor francate cu mărci, cum se va vedea și din restul conținutului dosarului de față.

Orașele mari ca Iași, Galați expediau scrisorile francate cu mărci, intr'o proporție mult mai mare !

Foarte important pentru istoria poștelor noastre este și un alt formular-document, descoperit abia acum, după atâția ani : „Socoteală de primirea și întrebuințarea mărcilor". Acest document, care se completa lunar și se trimitea Direcției Poștelor la Iași, ne arată vânzările mărcilor poștale care, pentru August 1859 și Martie 1860, au atins următoarele cifre :

	40 Parale			80 Parale			5 Parale		
	1859	1860		1859	1860		1859	1860	
Galați	585	341	buc.	254	228	buc.	40	39	buc.
Focșani	129	199	„	98	67	„			
Ismail		24	„		18	„			
Michaleni	4	49	„	10	3	„	(n'a primit în toată luna Martie mărci a 80 Parale)		
Dorohoiu	13	137	„	22	24	„			
Huși .		26	„		34	buc.			
Botoșani	123	131	„	32	40	„			
Vaslui	55	88	„	17	84	„			
Bacău	300	152	„	100	92	„			
Tecuciu .	60	80	„	50	52	„			
Bărlad	120	240	„	60	58	„			
Fălticeni	48	16	„	92	72	„			
Cahul .	28	6	„	7	3	„			
Piatra	97	66	„	13	21	„			
In total	1562	1555	„	755	796	„	40	39	buc.

Consumul mărcilor biroului Iași il posed pentru Martie 1860 și Februarie 1861 cu următoarele cifre pentru 40 Parale : 990 și 749 ; pentru 80 Parale : 611 și 520 ; pentru 5 Parale 255 și 158 bucăți. Iași în special avea consumul cel mai mare, pentru francatul gazetelor, cu mărci de 5 Parale, cum și reese din dosar.

Lipsesc cifrele birourilor Roman și a celor de mai mică importanță in ce privește consumul mărcilor ca : Tg. Ocnei,

Sokoteală de primirea şi întrebuinţarea Marcelor la Biroul poste de Gallatzi pe luna Martie 1860

Tg. Frumos, Tg. Neamţu, Bolgrad şi a numeroaselor birouri auxiliare pe lângă staţiile de poşte ca : Adjud, Leova.

Pe baza cifrelor de mai sus însă se poate socoti că totalul vânzării mărcilor în Moldova de atunci atingea cifra de

peste 2000 mărci, a valoarei de 40 Parale şi 1200 mărci a valoarei de 80 Parale, pe lună. Aceste cifre corespund şi cu cele din dosar, căci, după dosar, s'au tipărit la 20 Mai 1860

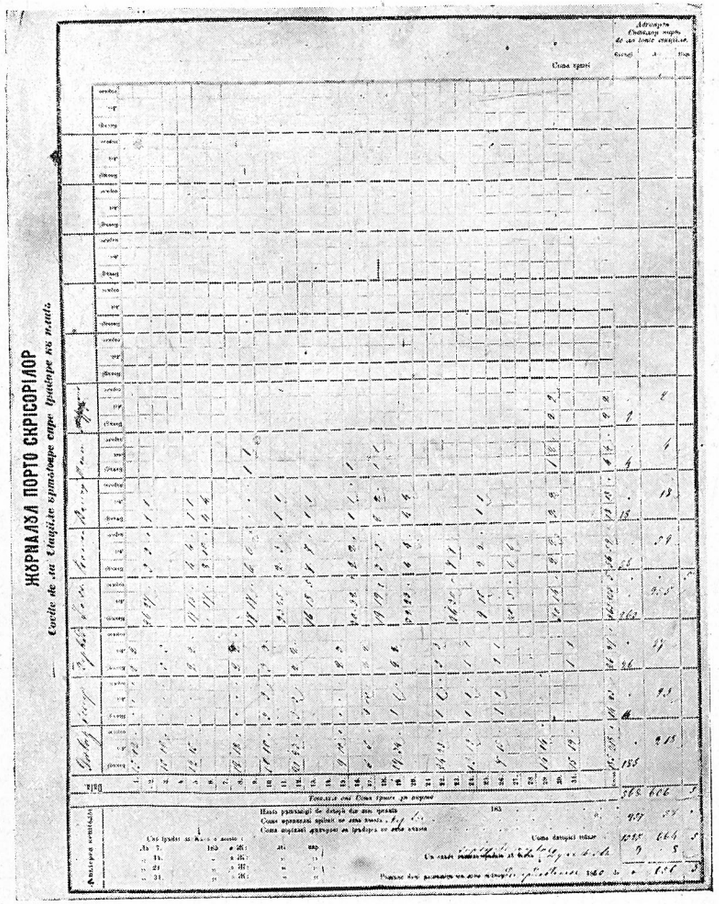

„Jurnalul Porto Skrisorilor" Sosite de la Staţiile următoare spre tradare ku plata

(Vezi pagina 101)

25.000 mărci de 40 Parale, care după 10½ luni, adică la 31 Martie 1861, erau pe sfârşite, precum la 3 Iunie 1860, s'au tipărit 15.000 mărci de 80 Parale, care tot după 10 luni, la 31 Martie 1861, erau şi ele pe sfârşite.

In deosebi, din cifrele vânzării mărcilor la unele birouri, se poate deduce şi raritatea unora dintre ştampilele acestor birouri, fie pe marcă, fie numai pe plic, de ex.: Cahul, Ismail.

* * *

Ajuns la descrierea serviciului intern al birourilor postale moldovene din timpul „capetelor de bou", voi lămuri organi-

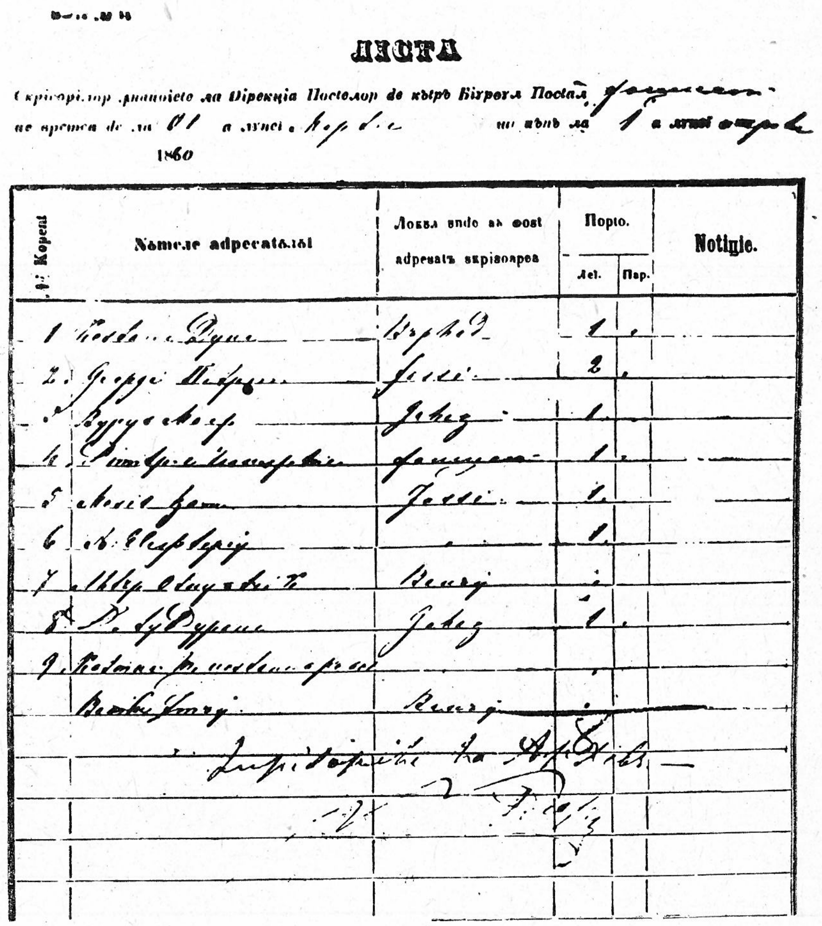

ЛИСТА

Скрисорилор ынапоіате ла Діреқціа Постелор де кътрѣ Біурорл Постал [illegible]
пе времеа де ла 01 а лунеі [illegible] пънъ ла 1 а лунеі [illegible]
1860

No. Корент	Нумеле адресатълъі	Локъл ынде ав фост адресатъ скрисоареа	Порто Леі	Порто Пар.	Notiție
1	[illegible]	[illegible]	1		
2	[illegible]	[illegible]	2		
3	[illegible]	[illegible]	1		
4	[illegible]	[illegible]	1		
5	[illegible]	[illegible]	1		
6	[illegible]		1		
7	[illegible]	[illegible]			
8	[illegible]	[illegible]	1		
9	[illegible]	[illegible]			

Lista Skrisorilor înapoiate la Direkția Postelor de kătră Biuroul Postal Focşani pe vremea de la 1 a lunei Martie şi până la 1 a lunei Aprilie.
(Vezi pagina 101)

zația lor, destul de avansată atunci, printr'un alt rând de formulare, rămase necunoscute şi ele până astăzi.

Pe verso-ul „Jurnalului scrisorilor franco-porto" ce l-am descris pe pagina 92, se găseşte „Jurnalul porto scrisorilor" tipărit în felul primului jurnal, dar cuprinzând numai scrisorile expediate de diferite alte birouri poştale şi sosite la biroul poştal de destinație ce ținea acest jurnal, fără mărci, deci „porto", contravaloarea mărcilor lipsind, trebuia incasată pe baza acestui jurnal, publicat aci.

Mai există o „Lista scrisorilor înapoiate la Direcția Poştelor", cu care birourile poştale înapoiau la Iaşi acele scrisori care nu puteau fi remise la adresă, fie că adresantul refuza primirea, fie că adresa nu era exactă. In general era vorba de scrisori „porto", deci fără mărci şi direcția poştelor avea, prin neprimirea lor şi neplata taxelor, oarecare pagube. Birourile poştale, care trebuiau să încaseze aceste taxe în favoarea direcției poştelor, se descărcau cu acest formular, care este menționat şi în memoriul Cantacuzino, art. III, B. pag. 37.

Lista publicată aci emană dela biroul poştal Focşani şi conține 9 scrisori înapoiate, cu un porto total neplătit de 8 lei, în decursul lunei Martie 1860. Lista are o adnotare: „Scrisorile la Arhivă"!

*

Adeverințe poştale sau recepise pentru diferite trimiteri ca: scrisori recomandate, gropuri cu bani, pachete existau în diferite execuțiuni, ca şi retur-recepisele care se înapoiau cu semnătura primitorului scrisoarei. Interesante sunt schimbările survenite in decursul primilor ani ai existenței poştei moldovene, în forma exterioară a formularelor, prin înlocuirea literelor cirilice cu cele latine, ca şi la stema țărei.

Una dintre primele recepise este din anul 1855, cu următorul conținut:

Ekspediția Jassi.

S'au priimit o skrisoare de la D-lui G..... kătră Administrația Distriktu spre a să triimete la Piatra slujind aceasta până la priimirea rospiscei de la priimitorul skrisorei ear validitatea acestia este pe una lună de zile.

Expeditor, *N. Petrik*

No. 1528
Anul 1855
Luna Sept. în 12 zile.

Ekcnediția

C'aŭ pțiimit 6 скріс de la D-aŭ
къtръ
trimete la
сляжind aceasta опъ
la pțiimirea pocnicvel de la pțiimitoriul скріс
de ziле.

Ekcneditor

№ 1528
Anŭl 185
Лuna

Una dintre primele recepise poștale, 1855

Поста № 2.

№ 1114

Рецепісъ Посталь.

Пентрв о скрisoape рекомендатъ къ adpesa:

Каре заŭ pțiimit astъzi la Biapoza Hostei:
Пентрв ачаста заŭ плътit la трăдаре:
Пентрв франко: леї: пар: 1860
„ рекомендацie „ „
„ ретър рецепісъ „ „

Totaл леї: пар:

„Recepisă Poștală" pentru scrisori recomandate, 1860.

Поста No 2.

№

Рецепісъ Посталь.

Пентрв о скрisoape рекомендатъ къ adpesa:

Поста No. 2.

№

RECIPISĂ POSTALĂ

Пентрв о скрisoape рекомендатъ къ adpesa:

Diferite modele de „ Recepise Poștale" pentru scrisori recomandate, 1860 la 1862.

№ 35. Ретър-Рецепіссъ 1860. февр. 9.

Am pțiimit o скріcoape aceпъ de la
pțin ecneditia de
къ адресъ къtръ Dъm:

РЕГЪЛЪ СПРЕ ЩИНЦЪ.

I. Порtaл ecte плътit de трăдъторіл скріcoapei.
II. Рецепісса de фацъ съ ва редпtoарче къ чea дпtъia zi de постъ ecneditiei de унде
c'aŭ pțiimit скріcoapea:

„Retur-Recepisă": recepise care se întorceau cu semnătura primitorului scrisoarei, 1855 la 1860.

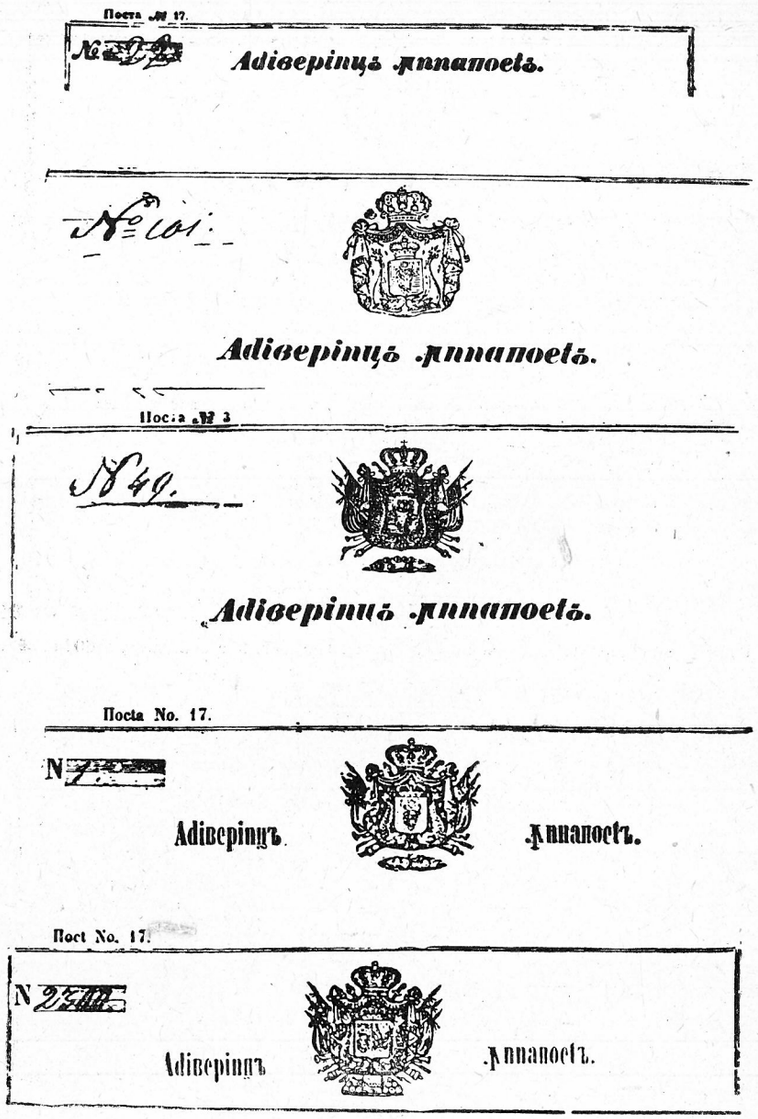

Diferite modele de „Adeverinţe înapoiate", recipise care se întorceau cu semnătura primitorului scrisoarei. 1855 la 1862.

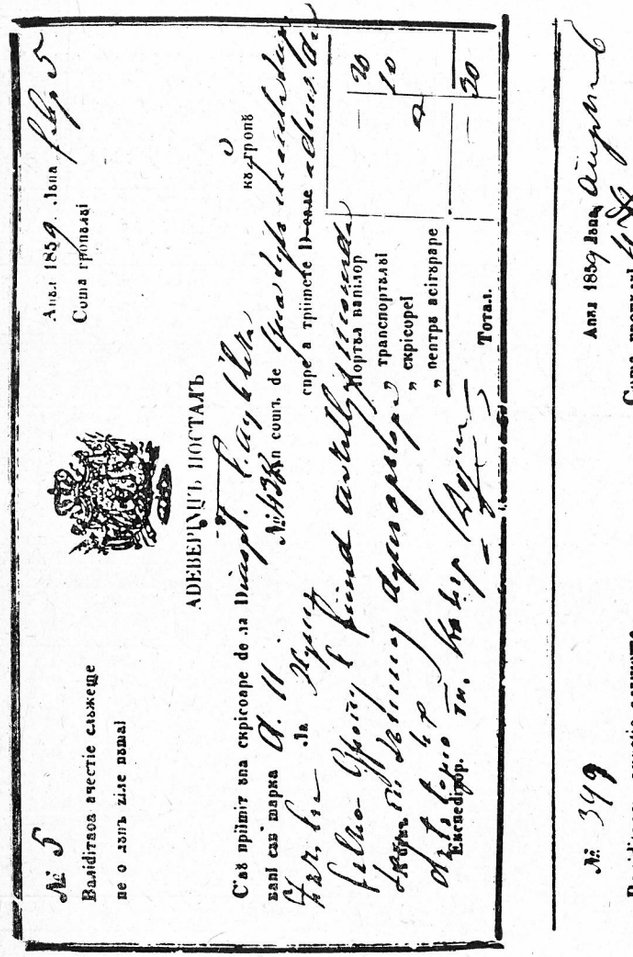

ADEVERINŢĂ POSTALĂ

Diferite modele de „Adeverinţe Poştale" pentru scrisori cu valoarea declarată, grupuri cu bani şi pachete, 1858 la 1862.

Diferite modele de „Adeverinţe Poştale" pentru scrisori cu valoarea declarată, gropuri cu bani şi pachete, 1858 la 1862.

Posta No. 17.

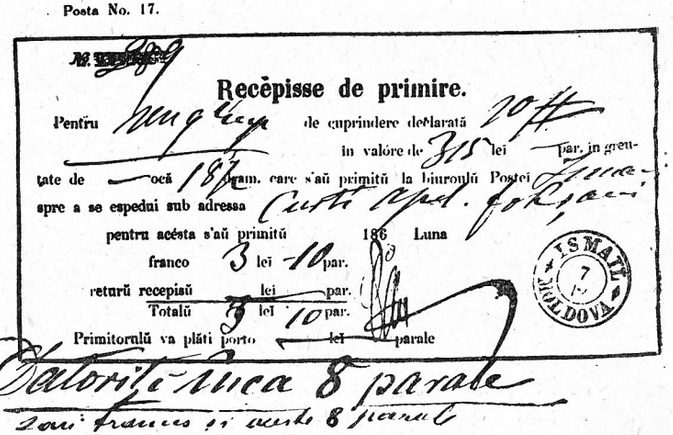

Diferite modele de „Adeverinţe Poştale" şi „Recipise de primire" pentru scrisori cu valoarea declarată, gropuri cu bani şi pachete, 1858 la 1862.

Biroul expediţii din Ismail către Direcţia Poştelor.

No. 109
4 Decemvrie 1858

RAPORT

Din numărul de 160 marci în valoră de doăsute lei priimite pe lângă oficia No. 2747, consumându-să până acum 61, au mai rămas încă 99 de valoră căte un leu una, sfârşîndu-să acele căte de doi lei toate, şi spre a nu să întimpina nevoia, să faci rugăminti onoratii derecţii să binevoiască a regula trimiterea unui număr de marci de doi lei, precum asăminea, dacă sănt, de acele de 4 lei şi 8 lei una, fiind trebuitori.

Rezoluţie:

13 Decemvrie

Dumnealui casierul va trimite aseminea marci.

Oficia cu No. 2747, cu care biroul poştal Ismail a primit ultima expediţie de mărci, a fost expediată de Iaşi spre sfârşitul lunei Octombrie. In 6 săptămâni s'au consumat deci 61 mărci, a 40 Parale una, şi 80 mărci a 80 Parale una, cifre interesante pentru primele luni ale existenţii mărcilor, ca şi a micului birou poştal.

Oficiantul încă nu este la curent cu mărcile în circulaţie, cerând şi de 4 şi de 8 lei, care nici nu existau.

Biuroul expediţii de Peatră către Direcţiei a Poştilor.

No. 97
5 Decemvrie 1858

RAPORT

Din suma de 300 marce în valoră de 400 lei priimîndu-să de onorata direcţăi cu oficia No. 2747, din 23 a corentei luni Octomvrie, întrebuinţăndu-se în contenita lună Noemvrie 187 marce costisitoare de 263 lei, au mai rămas către începutul lunei curente, 24 marce căte de 2 lei şi 89 marce căte de un leu.

Aşa dar fiind un număr mic, iscălitu cu supunere roagă pe onorata direcţie să binevoiască, cu prima poştă, a trimite un număr ce va socoti de asemine marce.

Rezoluţie:

13 Decemvrie

Dumnealui casierului spre cuvenita lucrare.

Biuroul expediţăi Vaslui către Direcţăi a Poştelor Moldavii.

No. 73
7 Decemvrie 1858

RAPORT

Marcile în număr de 225 trimisă cu ofiţiul No. 2747 apropiindu-să acuma către sfârşit, să supune la cunoştinţa onoratăi direcţii cu mijlocire a trimite un număr de asămine marci, iară sama de întrebuinţare lor i să va prezănta odată cu totalul vinit, îndată ce să va primi faturile cerute cu raportul No. 69 din luna corentă.

Rezoluţie:

11 Dechemvrie

Dumnealui casierul va trimite aseminea marci cerute de biroul Vaslui.

Biroul expediţii de Bărlad către Direcţii a Poştelor.

No. 141
11 Dechemvrie 1858

Apropiindu-să către sfârşit marcele destinate pentru purtarea curăspundenţiiloru particulare, să faci rugăminte onoratei derecţii a mai trimite un număr marce căte de un leu şi doi.

Rezoluţie :

14 Dechemvrie

Dumnealui casierul va trimite aseminea marci grabnic, după cerere.

Scrisoare expediată de Bărlad, în ziua expedierei raportului de mai sus,

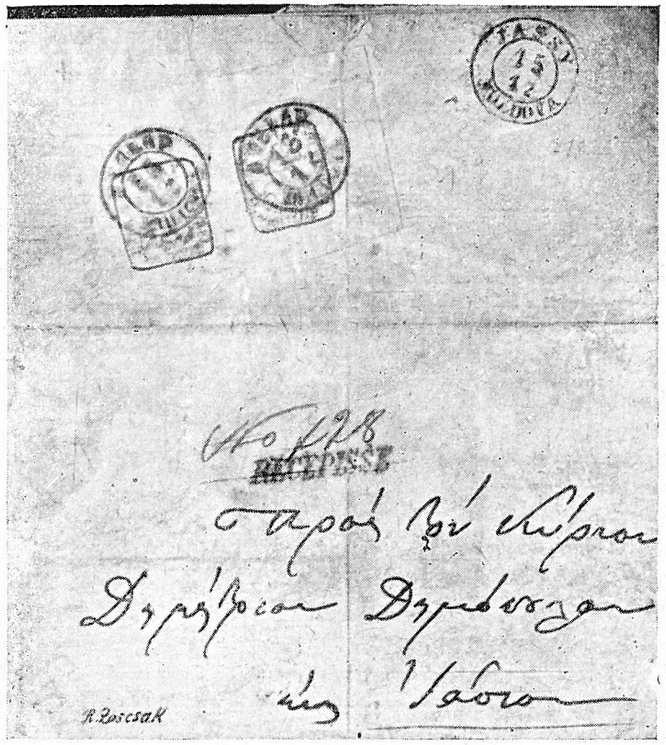

francată cu o pereche de 40 de Parale, în locul unei mărci de 80 parale, cu ştampila de sosire Jassy.

Biroul expediţii Focşani către Derecţii a Postelor Moldavii.

No. 224
12 Dechemvrie 1858

RAPORT

Mărcile trimise di onorabila Derecţie cu ordinul No. 3142 în valoră di şapte suti leu, priimîndu-să la acest birou, cu răspect i să aduce in cunoştinţă.

Rezoluţie :

16 Dechemvrie

Dumnealui casierului spre ţinerea în regula sa.

Biroul expediţii Bacău către Direcţii a Postilor.

No. 158
12 Dechemvrie 1858

RAPORT

Marcile de căte un leu nepriimindu-să nici pănă acum, să adaugi rugăminte să binivoiască a si trimite cu prima ocazii. Asămine şi faturi pentru înrăgistra plicurilor guvernului, fatur pentru gropurile di bani şi faturi pentru bani.

Rezoluţie :

16 Dechemvrie

Dumnealui casierul va trimite aseminea marci biroului.

Trimiteri de ,,gropuri de bani şi pachete'' aveau facturi şi jurnale speciale şi anume ,,Jurnalul socotelilor pentru gropuri şi pachete'' — în felul ,,Jurnalului pentru scrisori'' reprodus pe pagina 93 — şi o ,,fatura gropurilor cu bani şi a pachetelor'' cu următoarele rubrici :

Adresa, Cuprindere, Valoarea, Greutatea, Franco, Porto, Porto cheltuielilor, Cheltuiale Vămii etc. etc.

Exemplarul reprodus aci a plecat în ziua de 1 Martie, dela Iaşi, la biroul poştal dela graniţa dintre Moldova şi Mun-

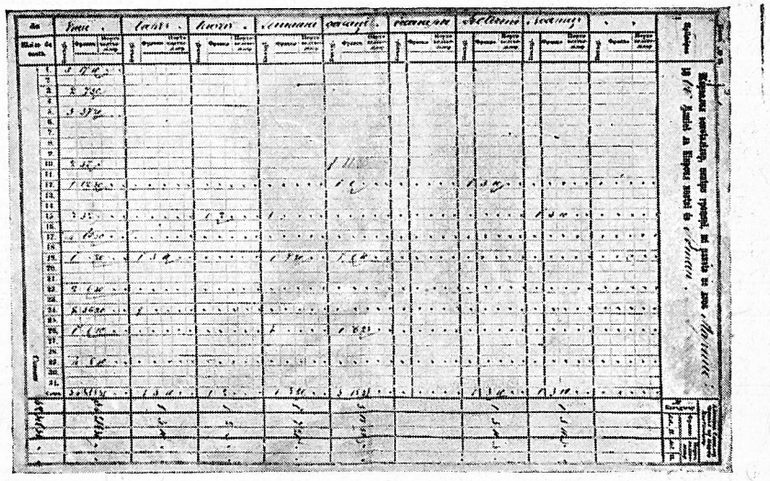

Jurnalul sokotelilor, pentru gropuri şi pakete pe luna Martie 1860 înkiet la Biuroul postei de Roman.

tenia, Focşani şi unde, conform ştampilei, a sosit la 2 Martie.

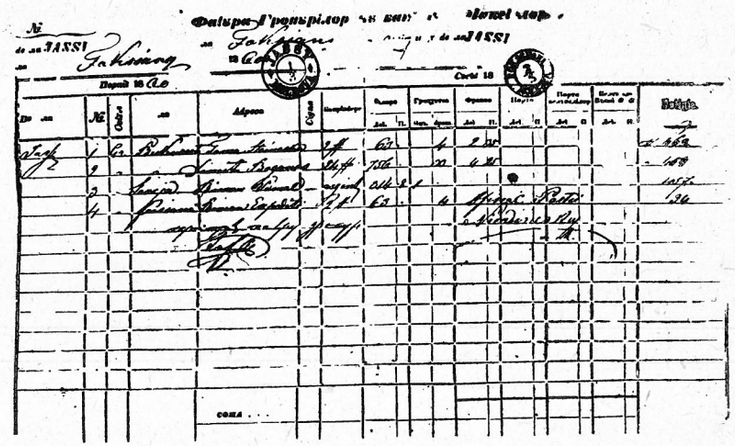

Fatura gropurilor ku bani şi a Paketelor.

Inedit şi el şi extrem de interesant este acelaş formular în limba germană „Geld- und Frachten-Karte", întrebuinţat

tot în anul 1860 la Galaţi şi anume în ziua de 3 Martie, sosînd la Vaslui la 5 Martie. Formularul acesta a servit după toate probabilităţile ca model, introdus fiind de funcţionarii poştei austriace, angajaţi ca instructori ai funcţionarilor moldoveni. Formularul moldovenesc este o fidelă copie şi traduce cuvânt cu cuvânt modelul austriac. Valorile exprimate în Florini şi Kreuzeri austriaci sunt rectificate în parte, de mâna oficiantului moldovean, în lei şi parale moldoveneşti.

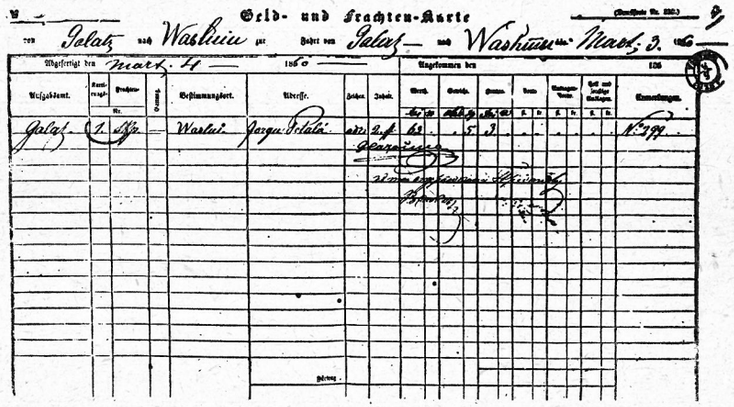

Geld- und Frachten-Karte austriacă, care a servit ca factura gropurilor şi pachetelor in serviciul poştei din Moldova

---

Biuroul expediţii Vaslui către Derecţii a Postilor.

No. 80
14 Dechemvrie 1858

RAPORT

Marcile cerute cu raportul No. 69 neprimindu-să până în prezănt să supune şi acum la cunoştinţa onoratei direcţăi să binevoiască a grăbi trimiterea.

Totodată i să supune cunoştinţei a trimite şi faturile, fără care nu să poate descri soma venitului pe contenită lună.

Rezoluţie :

18 Dechemvrie

Dumnealui casierul va trimite aseminea marci.

La actă fiind trimisă

Biroul expediţii di bărlad către Direcţăi a postelor Moldavii.

No. 148
16 Dechemvrie 1858

Fiindcă marcile di un leu şă doi, desinate pentru purtarea corispondenţălor particulari, ceruţi cu raportul No. 141 nu s'au mai primit, încăt acum sfărşindu-să cu totul, cu respect să adaoge cererei onoratii direcţii să binevoiască ca chiar cu întăia expediţii, fiind di niapărat tribuitoari.

Rezoluţie :

18 Dechemvrie

Dumnealui casierul va grăbi îndată de trimiterea asemini.

La acte fiindu trimasă marci cu alt ordin.

Direcţia Poştelor către Biroului expediţii de Ismail.

No. 3282
18 Dechemvrie 1858

Spre îndeplinire cererii acelui biruou, făcută prin raportul No. 109, direcţia în alăturare ăi trimite 200 doăsute marce a căte 1 leu, care să le întrebuinţeze şi la trebuinţă de acele de căte doi lei, de care acuma s'au sfărşit, puind drept una, sau căte va valora pachetul, cunoscănd că marce sănt întroduse numai de valoră de 1 leu şi 2 lei, iar nu şi de 4 şi 8 lei, de care să vede că prin nomeratul raport mai cer a i să trimite.

După 85 de ani, Direcţia Poştelor singură ne explică autenticitatea plicurilor găsite cu ştreifuri de 4 şi mai multe mărci de 40 de Parale, în locul francaturei trebuitoare, cu mărci de 80 Parale.

Biroul expediţii de Barlad către Derecţiei centrale a Postelor Moldave.

Fiindcă de la ace onor. derecţie, după cele referate supt No. 104 şi 129, până acum nu s'au mai primit răspunsul formal de primirea banilor 1565 lei, parale 20 triimeşi cu cel 1-iu raport No. 104, pentru marcile văndute în luna Octomvrie, venitul gropurilor şi a scrisorılor nefrancate deaceia se adaoge cererea onor derecţii se binevoiască a tremite aseminea răspuns

Rezoluţie :

21 Dechemvrie.

Dumnealui casierul va răspunde grabnic biroului întru aceasta.

I să va răspunde după controlizare.

Birou expediţei de Dorohoiu către Derecţii Postiilor.

No. 128
23 Dechemvrie 1858

RAPORT

Deşi prin raportul No..... s'au făcut cunoscut onoratei derecţii spre a trimite un număr marce pentru scrisorile particulare, însă nici până acum nu s'au priimit asămine marce.

Di aceia şi prin acest cu supuniri să aduci la cunoştinţă ca să binivoiască a trimeti căt mai în grabă, fiindcă acum s'au sfârşit cu totu.

Rezoluţie :

Dumnealui casierul va trimite un număr marce la biroul de Dorohoiu.

Distribuirea mărcilor nu prea era bine organizată, precum se poate constata din diferitele raporturi de mai sus, birourile poştale rămânând din timp în timp fără mărci.

Jumătăţi ale mărcilor de 80 Parale au fost găsite până acuma în 2—3 exemplare, întrebuinţate în locul mărcei de 40 Parale.

Un unicat, găsit pe faţă de scrisoare şi cu ştampila de sosire, tăiat, când necesităţile poştale pentru această extrem de rară francatură erau evidente, îl voi publica mai la urmă.

Biroul expeduirii de la Galaţi către Direcţii a Poştelor Moldovei.

No. 375
24 Dechemvrie 1858

După depeşa cu No. 3332 din 23 Dechemvrie corent să arată sama de mai gios a marcilor vechi, care să înţeleg a fi acele din 1-iu priimite cu porunca din luna lui Avgust, fără data şi nomeru şi puse în lucrare întrebuinţarea lor de la 1-iu Săptemvrie, după depeşa cu No. 2140, adică:

Lei	parale	
2419	— —	— au cuprinsu marcile priimite cu zisa oficiei, precum s'au vândut, şi banii s'au dat la casă.
1954,32	—	vîndute de la 1-iu Septemvrie până la 1-iu Octomvrie, daţi prin sama lunii lui Săptemvri.
464,8	—	Asăminea vândute de la 10 Octomvrie până la 20 Octomvrie, care aceste să cuprinde în suma de 567 lei, 5 parale la încărcăturile sămii lunii Octomvrie, după osăbita listă.
2419.	—	Adecă douămii patrusute nouăsprezece.

Biroul poştal Galaţi pretinde aci şi repetă să fie puse în circulaţie mărcile „Cap de Bou" de 27, 54, 81 şi 108 Parale, abia la data de 1 Septembrie şi confirmă şi în corespondenţa sa din urmă acest fapt. Deci la Galaţi, capetele de bou dela prima emisiune, au circulat numai 2 luni!

Biroul poştei Galaţi către Direcţii a Postelor Moldovei.

No. 2
2 Januarie 1859

La sfărşitul trecutei luni Decemvrie 1858 făcându-să socoteală marcelor a celor priimite cu oficia No. 3143, cu cele ce mai rămăsese din Noemvrie, precum s'au raportat cu No. 337, s'au găsit faţă, nevândute, şi care au să întrebuinţa pe luna corentă Ianuarie:

236 căte doi lei una
193 căte un leu una
53 căte cinci parale una
482 patrusute optzeci şi doi. Să cere ca cu 1-ia poştă să să trimată încă un număr de marce, ca să nu să prelejească nevoe de lipsa lor

Rezoluţie:

Cu No. 16, la expediţia Galaţi.

I să trimite 300 marce a doi lei şi 500 cincisute a un leu, pentru care să răspunde.

Biroul expediţii Piatra către Direcţii Poştelor.

No. 3
2 Ghenar 1859

Marcile fiind aproape de sfărşit, biuroul să roagă a i să trimite asămine marce cu cea 1-ia poştă, sub adăogire ca sama de vinitul lunii încetate şi anu nu s'au putut comunica cu astă poştă, fiind iscălitul bolnav.

Rezoluţie:

7 Ghenar

Dumnealui casierul va trimite asămine marce biuroului, răspunzându-să ca să pregătească sama şi să o trimită.

Biuroul expediţii de Focşani către Direcţii a Poştelor.

No. 7
5 Ghenar 1859

RAPORT

Mărcile în valoră de 312 lei ce au rămas faţă la sfârşitul lunii Dechemvrie, spre întrebuinţare în luna prezentă, acum apropiindu-să către sfârşit, să face, cu răspect, rugăminte onor. Derecţii ca să binevoiască, cu cea întâiu poştă, a mai trimite încă un număr de mărci.

Rezoluţie:

Dumnealui casierului spre luminata lucrari.

Biroul expediţii Bacău către Direcţii a Postilor.

No. 9
13 Januarie 1859

Obiectili ceruti prin raportul No. 2 niprimindu-să până acum, biuroul îi face rugăminte să binivroiască a li trimiti cu prima ocazii fiind lipsăt cu totul.
Asămine şi marcile di doi lei una.

Rezoluţie:

14 Ghenarie

Spre cuvenită lucrare.

Direcţia Poştelor către Ministerul de Finans.

No. 120
14 Ghenarie 1859

Marcile încredinţate direcţiei apropiindu-să către sfârşit, să faci rugăminte onorab. Ministerii a ordona trimiterea a cătime de 5000 de căte 2 lei şi 10000 de căte 1 leu spre a să înpărţi pe la biurourile di pe afară acum către începutul anului.

Rezoluţie:

Să va îndeplini mijlocirea de faţă păzindu-să regula contabilităţii.

Mărcile tipărite până la această dată, în afară de cele de 5 Parale, erau în număr de: 12.000 a 40 Parale şi 5024 a 80 Parale. Totuşi, contrar celor de mai sus, acest stoc nu a fost nicidecum consumat în cele 2½ luni dela data înfiinţărei acestor mărci. Birourile ţinutale aveau probabil provizii mici, ca şi birourile dela Iaşi şi Galaţi, şi Direcţia Poştelor prevăzuse numai necesitatea de a se aproviziona la timp cu mărci suficiente. Precum am expus pe pagina 98, consumul lunar era de vreo 2000 bucăţi a 40 Parale şi 1200 bucăţi a 80 Parale şi aceasta la începutul anului 1860. Apreciind rapiditatea cu care poştele din Moldova se desvoltau în urma introducerii mărcilor de 40 şi 80 de Parale, ajungem la o creştere lentă a cifrelor din anul 1860, până la o medie totală de 2500 mărci a 40 Parale şi 1500 mărci de 80 Parale pe lună, pentru timpul cât au circulat aceste mărci, dela 1 Noembrie 1858 până la Junie 1862!

Biuroul expediţii poştali Galaţi
către Direcţii a Postilor Moldovii.

No. 25
19 Januarie 1859

Sama mărcilor vechi cerută prin depeşa cu No. 118, din 15 Januarie 1859, s'au trimesu cu raportul No. 375, de la 24 Dechemvrie 1858, dacă sănt acele ce s'au descris în acel raport.
Iar de nu, apoi roagă pi onorata derecţii să binevoiască a lămuri, care sănt acele vechi marce, de la care vreme, şi până la care, şi cu ce număr de poruncă s'au trimis acestui biurou, pentru ca să le poate înţălege care sănt marcile vechi. Căci pentru toată suma marcilor de la 1-iu Septemvrie, de când s'au pusu în lucrare vânzarea lor şi până la sfârşitul lunii Dechemvrie, s'au dat arătate prin sămile fiecărie luni.

Rezoluţie:

20 Ghenar

Să i să răspundă că nu i se cere socoteală, ci mărcili în fiinţă căte i-au mai rămas. Dacă mai are di acele vechi.

Cu drept cuvânt se poate spune aci că expeditorul dela Galați pare mai deștept decât directorul său dela Iași. Pe când funcționarul se exprimă destul de clar, rezoluția directorului este o capo d'operă d încurcătură. Vezi și corespondența anterioară.

Biuroul expediții de Roman către Direcții a Poștilor.

No. 17
15 Ianuarie 1859

RAPORT

Apropiindu-să către sfârșit marcele de un leu și doi, să supune rugăminte onor direcții a regula trimiterea altora, spre a nu să întimpina vre-o lipsă.

Rezoluție:

20 Ghenar

Dumnealui casierul va trimite marcile după cerire.

Biuroul expediții Bacău către direcții a Poștelor.

No. 25
21 Ghenarie 1859

RAPORT

Asupra a 300 marci cu taxe de căte un leu una priimite pe lângă ordinul No. 190, biuroul supus răspunde.

Rezoluție:

27 Ghenar

Dumnealui casierului la acte, spre știință.

Biroul expediții de Galați către Direcție a Poștelor.

La depeșe cu No. 176 din 21 ghenarie, să răspundă că nici una din marcile vechi n'au rămas neîntrebuințate, precum

și sama dată cu raportul No. 375 dovedește că cîte s'au primit, toate s'au și vândut.

Rezoluție:

27 Ghenar

Dumnealui casierului spre regularisirea sa.

Biuroul expediții de Roman către Direcții a Poștelor.

No. 21
28 Ianuar 1859

RAPORT

Marci de un leu au rămas pre puține, iar de acele de doi lei, astăzi s'au finit. Să supune rugăminte a regula cu prima înspecție trimiterea altora.

Rezoluția:

29 Ghenar

Dumnealui casierul va înainta marcile după cerere.

Biuroul expediții Vasluiu către Direcții a Poștilor

No 12
30 Ghenar 1859

RAPORT

Marcile trimiasă cu oficia No. 3262, din 1858, Dechemvrie 15, apropiindu-să acum către sfârșit, biuroul cu supunere aduce la cunoștință să binevoiască a grăbi trimiterea a unui altu număr marci, ca să nu să ocazioneze sminteală din lipsa unor aseminea marci.

Rezoluție:

1-iu Fevruarie

Dumnealui casierul va trimite biuroului un număr marci cu cea 1-ia poștă. Totodată va alcătui grabnic un memoar de costa marcilor și va înfățișa camerii.

Cu No. 270 s'au trimis număr de 96 marci a doi lei și 192 a un leu.

Secretarul ateliilor timbrului către Ministerii de Finanse.

No. 4
27 Ghenar 1859

Marcele comandate prin ord. No. 509 pregătindu-să, subscrisul cu respect le prezentează în cîtimi de 10016 a 1 leu, şi 5024 a 2 lei, precum şı timbrurele, rugîndu-să binevoiască a-i respunde de priimire.

Rezoluţie:

S. 3
27 Ghenar

Cu regula legiuită pentru contabilitate să vor trimite marcele Direcţiei Postelor spre vânzare, şi să va încărca cu soma banilor ci ele alcătuesc. Timbrurile s'au aşezat în lada unde să păstrează. Dumisale secretariului să va răspunde.

„Timbrurile" sunt acele clişeuri de tipar ale mărcilor poştale, pe care Ministerul de Finanţe le trimite cu fiecare comandă de mărci atelierului timbrului, spre tipărirea mărcilor şi pe care atelierul, după executarea comenzii, le remite Ministerului.

Ministerul, de partea lui, le închide într'o ladă de fier unde ţinea şi clişeurile de tipar ale Timbrului Domnesc (fiscal) — vezi rezoluţia pe raportul atelierului timbrului din 21 Julie 1858!

Departamentul de Finans către Direcţiei Poştelor.

No. 1012
S. 3
30 Ghenarie 1859

In urmare raportului Direcţii No. 120, Ministeriul puind însărcinare secretariului ateliei timbrului a face numerul propus de marci pentru scrisori, de la dumnealui secretarul, cu raportul No. 4, s'au priimit cătime de 10016 adică zăcimii şaisprezeci de un leu şı 5024, adică cincimii douăzeci şi patru a doi lei.

Deci citatele mărci în valoră de 20064 lei, adică douăzăcimii şaizăci şi patru lei se trimit odată cu aceasta direcţiei, de a cărora priimire va raporta neîntărziat, păstrînd contabilitate regulată de întrebuinţare.

Rezoluţie:

30 Ghenar

Dumnealui casierul va primi marcile şi va însuşi cfitanţă de priimirea lor secretarului ateliei, după care va raporta despre aceasta, şi apoi se va răspunde Vistieriei, păstrînd contabilitate şi lămurire cu întrebuinţarea lor.

Casierul central al Direcţiei Poştelor către Direcţia Poştelor.

30 Ghenar 1859

10016 Zăcimii şaisprezăci marce a un leu una
5024 Cincimii doăzăcı şi patru a căte doi lei una,
s'au primit de subscrisul casieri al Direcţiei Poştelor şi a delijanselor, odată cu oficia Ministerului de Finans No. 1016.

Biroul din Fălticeni către Direcţii a Postelor Moldavii.

No. 48
30 Ghenarie 1859

Pentrucă acest birou de Fălticeni, şi din numărul acelor 160 marce a un leu una, ce au primit cu oficia No. 21, i-au rămas numai 47 marce, încăt la al doilea expediţie nu mai are, deaceia iarăşi face cerere a i să trimite 500 marce căte de un leu şi 250 marce a doi lei una.

Către aceasta să face întrebare cu ce măsură să se expeduiască scrisorile particolare ce vin pe la feţele care sînt priimite, pîntruca conductorul nu numai ca nu-i încape vreme, căci este nevoit a înpărţi acele din oraş, şi a doă şi a porni cu plicul gubernului, dar apoi nu i să stă în putinţă a mirge pă jos cu acele scrisori cale de 3—4 ceasuri şi mai bine, şi năimind o trăsură (inchirând o trăsură, W.) costează în drumul postii, precum este cunoscut onoratei Direcţii, iar în latură căte 6 lei pe ceas cu trăsuri particulari.

„Scrisorile particulare ce vin pe la fețele" — boierii, care stau în afara orașului, pe la moșiile lor, cereau să li-se remită scrisorile, sosite cu poșta, la domiciliu. Conducătorul însă refuză acest serviciu, căci este prea ocupat cu împărțirea scrisorilor sosite în oraș, ca și a „plicurilor gubernului", ceeace înseamnă scrisori oficiale. In afară de aceasta, moșiile sunt la o depărtare de 3 până la 4 ceasuri de Fălticeni și cine va plăti costul unei trăsuri, care pe drumul obișnuit al poștei are tariful oficial, dar pe drumuri lăturalnice „în latură" costă 6 lei pentru un ceas depărtare? — Este regretabil că nu am putut găsi răspunsul și deslegarea acestei enigme din partea Direcției Poștelor.

Biroul expedișii de Botoșani cătră Direcșăi Poștilor.

No. 14
3 Fevruarie 1859.

RAPORT.

La acest birou sfârșindu-să acum blanchetele ce să slobod la particulari și marcile ce să pun pe scrisorile cu plată, cu supunere i să aduce la cunoștința onoratăi Derecțăi și i să face rugăminte ca cu cea mai primă poștă să binevoiască a comunica biuroului niște asămine blanchete și marce, fiindcă faci niapărată tribuință.

Rezoluție :

I să vor trimite blanchete după ci să vor ceri di la Departament și un număr marce, iar biuroului i să va scrie ca în viitor să nu amestici, două cazuri într'un obiect.

„Blanchete" ori exact scris „Blanchete de poștă" sunt bilete de drum, eliberate de stațiile poștale ori Ministerul de Finanțe, pasagerilor diligențelor pentru un loc în diligență, ori călătorilor pentru o căruță cu cai, ori numai pentru cai.

Blanchetele de poște existau, după epoci și ani, în diferite execuțiuni. Dau mai jos câte un blanchet din colecția mea :

„Blanket de Poștă", 1859

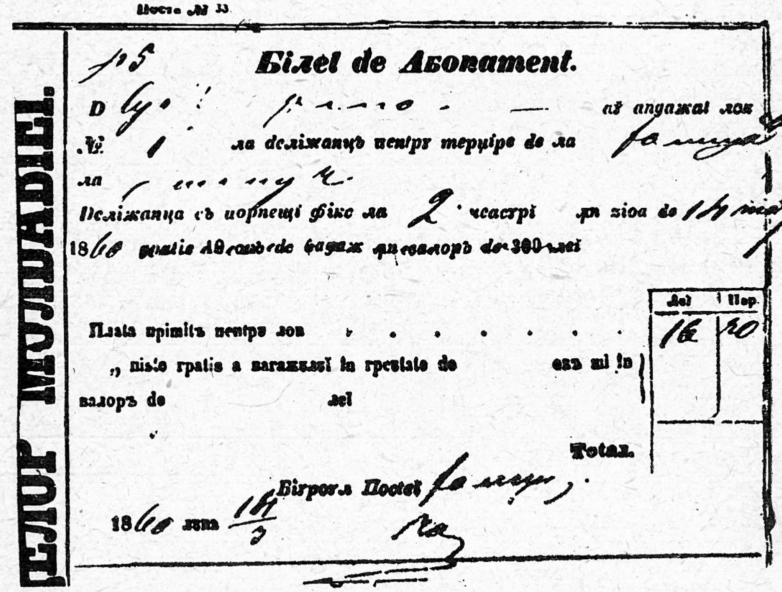

„Bilet de Abonament", 1860

Blanket de Postă în konta Departamentului de Finans.

„Kapitanii postelor de pe drumul mare vor slobozi în trebuința Okărmuirei, D-sale : Kasierului de Ismail, doi kai pentru mergere din Ismail până la Jași și întoarcirea având a se plăti prețul kailor după acesta de kătră Visterie, potrivit kontraktului. Kare va pute țirkula numai în timpul de trei luni de la data sa.

Șef Depart. de Finans
. . . . . .
Șef Sekției
. . . . . .

Seksia a 3-a
No. 627
1859, luna.... în 17 zile

Bilet de Abonament.

D. . . . . au angajat lok No. 1 la delijanță pentru mergire de la Fokșani la Tekuciu. Delijanța să pornești fiks la 2 ceasuri în zioa de 14 martie 1860, gratis 10 okă de bagaj în valoră de 300 lei
Plata primită pentru lok . . . . . 16 lei 20 par.
Plata piste gratis a bagajului în greutate de . . . okă și în valoră de lei.

Total . . . . . .

Biuroul Postei Fokșani

1860 luna 14/3.

No. 418 Stația Jași

Blanchet de Posta

Căpitanii posteloru de pe drumulu Botoșani voru slobozi Dsal. Domnului Dimitri Neguliciu cate o carutzi și doi cai pană la Sotocii avându a primi plata cailoru pe socoteală de 90 parale, cursului Visteriei de calu pe ora de la pasageru ; prin poștele din despărțirile I, II, IV și V, ear prin postele din despărțirea a III-a căte 60 parale, osebitu de plata celoru ₫ece parale de calu pe oră cuvenite Statului, care s'au priimit la slobozirea acestui Blanchetu în soma de 6 lei — parale totu cursulu Visteriei.

p. Director General Postelor ss. *Bogdan*

No. 418
Luna Julie zioa 25 anulu 1863

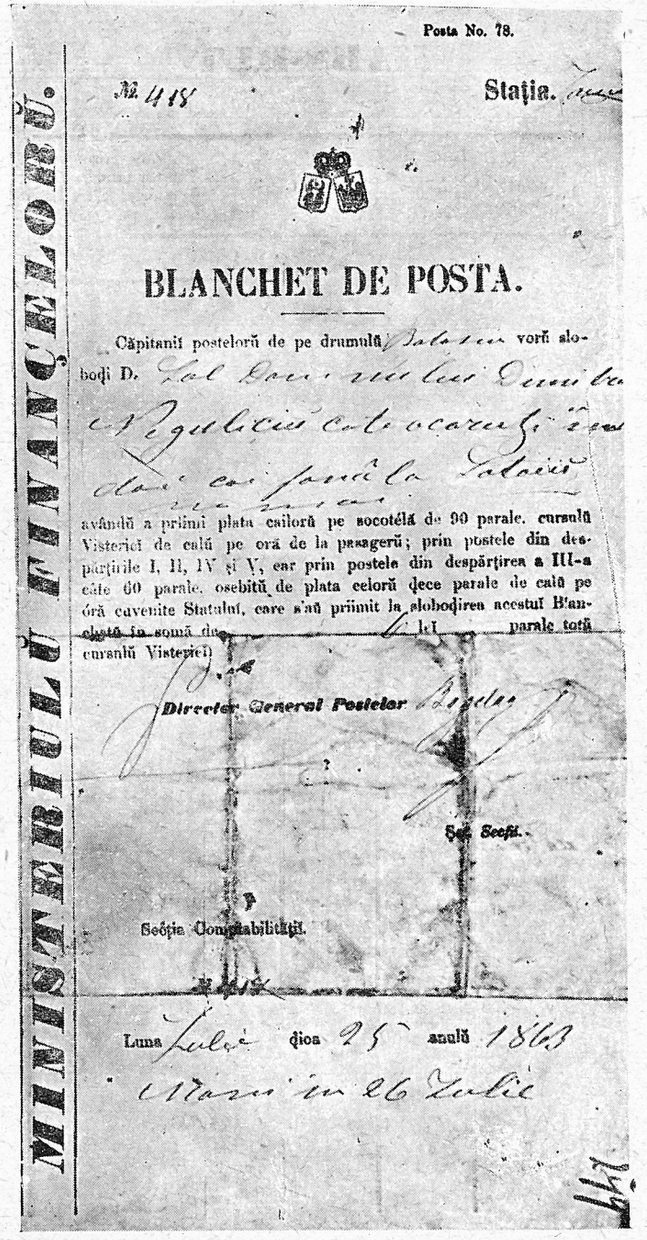

„Blanchet de Posta", 1863

Verso-ul blanchetelor conţine „Marş-Rut" cu semnăturile căpitanilor de poştă, unde a trecut căruţa. Verso-ul Biletului de Abonament conţine tipărit un întreg regulament, pe care îl voi publica, cu altele, într'o lucrare separată despre poşta pasagerilor.

*

De aceste Blanchete de poştă vorbeşte raportul expeditorului din Botoşani, dar uitase că Direcţia Poştelor la Iaşi era scindată în 2 secţii complet separate, una care se ocupa exclusiv cu expedierea şi primirea scriscrilor şi alta cu transportul pasagerilor.

Direcţia Poştelor către Minister de Finans.

No. 286
4 Fevruar 1859

Cu oficia No. 1012 priimindu-să di către Direcţie 5024, cincimii douăzecişipatru marci a doi lei şi 10016, zăcimii şasesprezăci marci a un leu, pe valoră toate de 20064, doăzăcimii şi şaizăci şi patru lei, cu răspect i să răspunde.

Rezoluţie :

Spre ştiinţă şi regula contabilităţii.

Biroul expediţii Huşii către Derecţii a Postelor Moldoavei.

No. 18
5 Fevruarie 1859

RAPORT

La acest biurou sfărşindu-să marcile, atăt acele de doi lei precum şi acele de un leu, rămăind de acele de un leu numai cu cincisprăzăci, iar de acele de doi lei neci una, de-

aceia cu supunere aduc la cunoştinţa onoratei derecţii spre a ne mai trimite un număr de marci spre a nu să duce lipsă.

Rezoluţie :

8 Fevruarie

Domnul casier va trimite un număr marce.

9 Fevruarie 1859

Cu No. 352 s'au trimis 200 marci a un leu şi 100 marci a doi lei una.

Biroul expediţii Tecuciu către Derecţii a Poştelor.

No. 33
6 Fevruarie 1859

Marcile de un leu şi de doi lei isprăvîndu-să la acest biurou, să faci cerere onoratei derecţii a regula trimiterea unor asămine cu prima poştă.

Rezoluţie :

8 Fevruarie

Dumnealui casierul va trimite un număr de marce.

9 Fevruarie 1859

Cu No. 353 s'au trimis 300 marce a un leu şi 200 a doi lei una.

Biuroul expediţii de Cahul către Derecţii a Postelor Moldavii.

No. 34
10 Fevruarie 1859

RAPORT

Marcile primite de la onorabile derecţie cu oficia No..... pentru de a să pune pe scrisorile particolare ce să expeduesc de la acest biurou apropiindu-să către sfărşit, onorabila derecţie este rugată să binevoiască a mai trimiete un număr de aseminea, cu prima postă.

Rezoluţie :

D. Casier va mai trimite un număr marce.

Biuroul expediţii Galaţi către Derecţii a Postelor Moldavei.

No. 63
17 Fevruarie 1859

RAPORT

Prin acesta să face rugăminte onor. Derecţii ca să binevoiască a trimite acestui birou, cu cea întâiu postă un numer macar de 800 marci de doi lei una, şi un numer de 800 marci de acele de un leu una, pentru a fi mai de prisos, spre a nu fi de nevoe a se cere prin depeşă telegrafică.

Prinţul Cantacuzino, în memoriul său, precizase bine că biroul poştal Galaţi va avea trafic mare. Galaţi, precum vedem şi după consumul mărcilor, a ajuns, după Iaşi, cel mai important birou poştal al Moldovei.

Scrisoare expediată din Iaşi la Galaţi, recomandată şi grabnică, francată cu 2 bucăţi de mărci de 80 Parale

---

Biuroul expediţii Fălticeni către Direcsii a Postelor.

Biroul Fălticeni, în expediţia de astăzi, ni-s'a înfăţoşat o scrisoare, care urma a să trimeti în capitala Bucureşti, sub luare de retur reţipisă, şi pentrucă după instrucţii nu să cunoaşte ce preţu să i si ia, dacă esă din prinţipatu şi trece în cel unit cu acesta.

După povăţuirea dată de dumnealui boerul sameş s'au priimit pentru doi lei ce trebue să dee patru lei buni, după cum să vedi pe ia scris fără a să pune marce, ca unu ce acest birou nu are priimite, după cererea ce i s'au făcut sub No. 48 la 30 Ghenar şi cu depeşa No. 63 la 5 a corentei. Pentru asămine înpregiurare cerându dizlegare cuvenită, să mai adaog cerere a să trimite biuroului marce trebuitoare.

Rezoluţie :

19 Fevruarie

Se va aştepta dezlegarea cerută prin raportul No... iar marce să i să trimată.

Nici pentru această scrisoare nu am găsit răspunsul Direcţiei Poştelor, cu toate că conţinutul scrisoarei este de mare interes pentru filatelia română. Mărcile poştale ale Moldovei

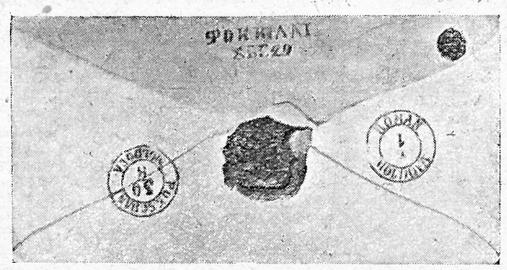

Scrisoare din anul 1861 plecând din Muntenia în Moldova, cu ştampilele ambelor poşte la Focşani.

aveau drept de circulaţie numai în interiorul graniţelor şi pentru a trimite o scrisoare spre Bucureşti, era preferabil de a se servi de poştele străine, care atunci aveau birourile lor în Moldova, ca şi în Muntenia.

După Unirea dela 1859 însă, dată la care scrisoarea mai sus pomenită este scrisă, trebue să fi existat oarecare uşurinţe pentru schimbul corespondenţei între ambele Principate, fără însă să se ştie până astăzi în ce fel se făcea transferul corespondenţei la Focşani, unde se găsea biroul poştal al Moldovei, ca şi cel al Munteniei. Tariful scrisorilor în am-

bele Principate era diferit căci, pecând Moldova avea poşta scrisorilor statizată cu un tarif eftin, poşta scrisorilor din Muntenia era în mâna particularilor, cu tarife mai ridicate.

Abia dela mijlocul anului 1862, după introducerea mărcilor comune ambelor Principate, a tarifului comun şi după statizarea poştei scrisorilor din Muntenia, se va normaliza schimbul de corespondenţă între ambele ţări.

Biroul expediţii Fălticeni către Derecsii a Postelor Moldavii.

No. 87
20 Fevruarie 1859

Prin adresa No. 48 din 30 a lunii Ghenar, şi prin depeşa No. 63 din 5 a corentei, biroul de Fălticeni au cerut ca să i să trimată marce pentru a pute vinde feţelor ce dau scrisori şi nu s'au mai priimit. Ba şi la oficia No. 345 prin care să însamnă biroului luare aminte, iarăşi s'au adaos că numai din înpregiurare neprimirei unor asămine caută biroul ca să însămne luare de plată pe scrisori întru nepaguba casii, şi totuşi nu s'au văzut înlesnit, încăt de la 30 Ghenar păna acum stă tot în lipsă.

Deaceia şi acum adaoge ce mai de pe urmă cerere ca macar de neproducere vinitului să nu fie învinovăţit.

Rezoluţie :

23 Fevruarie

Indată să i să trimată fiind acum scoasă marcili.

23 Fevruarie 1859.

I s'au trimis 300 marci a un leu şi 150 a doi lei.

După raportul de mai sus, înţelegem dece birourile poştale duceau foarte des lipsă de mărci şi dece există atâtea scrisori din această epocă fără mărci şi cu simple cifre de creion pe ele, arătând încasarea tarifului în numerar, în locul mărcilor poştale.

Biuroul expediţii Focşani către Derecţii a Poştelor din Iaşi.

No. 69
24 Fevruarie 1859

Marcili priimite cu ordinul No. 109 apropiindu-să către sfărşit, să face ,cu răspect, cunoscut, onorabilei derecţii ca să mai trimiţă încă un număr marci cu prima expediţii.

Rezoluţie :

28 Fevruarie

Să va grăbi triimeterea.

28 Fevruarie

Cu No. 592 s'au trimis 500 marci a un leu una şi 250 a doi lei una.

Biuroul expediţii Bacău către Derecsii a Postelor.

No. 43
25 Fevruarie 1859

RAPORT

Cu ordinul No. 448 s'au priimit 300 marci a un lei una şi 150 a doi lei una, a cărora taxie în total alcătueşte suma di şasă suti lei.

Di a cărora priimiri biuroul cu supuniri răspundi.

Rezoluţie :

Să să facă cunoscut că biuroul urmând a îscăli şi în faturi şi în condicile expediţii, nu mai urmează trebuinţă a urma corespondenţă.

„Faturile" de care vorbeşte rezoluţia de mai sus, au fost nou introduse, special pentru livrările mărcilor poştale la oficii. Voi publica una dintre acele interesante documente ale timpului.

Biuroul expediţii de Berlad către Derecţăi a Poştelor Moldavii.

RAPORT

Fiindcă di la ace onorată derecţii, în urmare celor referate prin depişăli No. 45, 51 şi 54 până acum nu s'au mai priimit marcile cerute pentru a sărvi di pus pi scrisori, în privire că acili ci au fostu di mai înainti s'au sfărşăt. Din care

Factura pentru primirea mărcilor poştale.

lipsă toati scrisorile ci să primescu să expeduesc fără mărci. Acestu birou cu răspect adaogi mijlocirei onor. derecsii să binevoiască a trimite asămine mărci cu ori cu ce întăiu poştă.

Rezoluţie:

27 Fevruarie

Dacă nu s'au trimis, să va trimite îndată.

Biuroul Tecuci către Direcţia a Poştilor.

No. 55
26 Fevruarie 1859

Cu oficia onoratie direcţie No. 412 priimindu-să la acest biurou suma di cincisuti marci, trii suti di căti un leu una, şi douăsuti di căte doi lei una, a cărora valoră în total alcătueşti suma di şaptesuti lei cursu Vistierii, să răspund spre ştiinţă şi regulă.

Rezoluţie:

1 Martie

Spre ştiinţă şi regulă.

Biuroul expediţii de Botoşani către Derecţii Poştelor.

No. 28
27 Fevruarie 1859

RAPORT

La oficia No. 410 să răspunde că cu ea s'au priimit la acest biurou 450 marce, adică 150 căti doi lei una, cari fac triisuti lei, 300 marci căti di un leu, cari fac triisuti lei. Patrusute cinzăci marce alcătuesc suma di şasesuti lei. Totodată să lămureşte că pe lăngă acele 150 marce căti de doi lei să mai încarci trizăci pentru scrisorile acele ce s'a expeduit cu expediţiile din 20 şi 24 a corentii, ce nu s'au pus pe ele din cauză că au fost lipsa marcelor, după cum este cunoscut onorabilii Derecţii din raportul No. 24, şi cari pisti tot să va socoti ca priimite 180 marce căti di doi lei, şi 300 marce căti di un leu, cu alcătuirea sumii di 660 lei, despri cari i să faci cunoscut spre ştiinţă.

Rezoluţie:

2 Martie

Nu să poate socoti ca priimite decât atâtea căti s'au triimes, că pentru scrisorile triimasă neplătite urmează a să încărca prin contabilitate ca bani ca priimit.

Direcţia Poştelor şi a delejanselor către Departament de Finance

No. 584
26 Fevruarie 1859

La deschidere lăzii răposatului Nicolae Costin găsindu-se marce de acelea vechi desfiinţate şi anume:

3432 a 108 parale una
1307 a 81 parale una
5244 a 54 parale una
2325 a 27 parale una
12308 Douăsprezăcimiitrei sute opt marce.

Odată cu acestea să prezentează onorab. Departament, până la socoteala ce i să va da, de a cărora priimire este rugat a răspunde direcţii.

P. S. — Mărcile desfiinţate sînt in dulapul archivei, pecetluite în pacheti di către D. M.

Rezoluţie :

S. 3
5 Martie

Nefiind mai mult trebuinţă să vor desfiinţa şi să vor păstra desfiinţate, dupăce însă să vor număra. Acest număr să va avea în vedere a să scădea la închierea contabilităţii marcelor date Direcţii spre vânzare.

Stolnicul Nicolae Costin, casierul central al Direcţiei Poştelor la Iaşi, cel care avea dela prima zi în îngrijirea sa socotelile şi mărcile ,,Cap de Bou'', prima emisiune, s'a sinucis. După moartea sa, s'au găsit mărcile de mai sus, ele reprezentând resturile mărcilor adunate dela toate birourile, expediţiunile poştale şi staţiile de poşte. Mărcile au fost păstrate şi au rămas la Iaşi.

La Bucureşti nu au ajuns, cu toate că, cu ocazia unirei poştelor Munteniei şi Moldovei, numai 3 ani în urma raportului de mai sus, Direcţia Poştelor din Iaşi a fost desfiinţată şi o parte a personalului mutată la Bucureşti, iar printre aceşti funcţionari figura şi mânuitorul mărcilor din Iaşi, care ştia despre existenţa pachetului cu mărci desfiinţate.

Sunt mai multe indicii că mărcile din prima emisiune au rămas la Iaşi şi au fost, sau distruse în decursul anilor 1859 —1862, sau dorm încă şi acuma undeva, într'o ladă nedescoperită. Primul indiciu este că dosarele poştei moldovene nu au fost trimise poştei din Bucureşti ci, cu mult timp în urmă, predate direct arhivelor Statului la Bucureşti. Dacă însă la unirea Poştelor din 1862 nu s'a predat nici arhiva veche la Bucureşti, cu atât mai puţin se putea găsi în aceste dosare, nepredate Poştei din Bucureşti, pachetul mărcilor vechi. Se vede că în acest scurt interval de 3 ani, dela 1859 la 1862, s'a uitat complet de existenţa acestor prime mărci poştale. Un al doilea indiciu întăreşte acest fapt :

Intr'o scrisoare din 3 Martie 1864, un străin Jakob Urbl se adresează Directorului General al Poştelor la Bucureşti, cu următoarea cerere :

Domnule Directore,

Subsemnatul având necesitate de căte un număru de mărci poştale din toate colorile, care cercula în Moldova în anul 61—62.

Vă rogu D-le Directore, să bine voiţi a ordona spre a mi se elibera din toate coloarile şi anume :

din coloarea	Albastră	de 40 par.	un No. de	4	mărci
idem	Roşie	,, 80 ,,	idem	4	,,
idem	Neagră	,, 5 ,,	idem	4	,,

Asemenea vă mai rogu, D-le Directore, să bine voiţi a mi se libera şi din coloarea verde din anul 54 de 54 parale una, din coloarea Albastră de 81 parale una şi Albastră pe Roşie de 108 parale, tot câte una No. de patru din toate. Costul lor se va răspunde la a lor primire din partea mea''.

Ca răspuns, i-se trimit câte 4 mărci a 5, 40 şi 80 Parale pentru suma de 12,20, cu referatul Controlorului N. Petrescu, din 4 Martie, care sună astfel :

,,Reclamantul însă fiind că mai cere a-i să dă marce din care funcţionau la anul 1854, să i să facă cunoscut că în acest timpu serviciul poştal fiind dat în antrepriză particulară, nu manipula cu marce''. Prin acest referat controlorul Petrescu arată întâiu foarte slabe cunoştinţe în ce priveşte trecutul poştei moldovene ; în al doilea rând că mărcile din prima emisiune ale Poştei din Moldova, destul de bine descrise după culorile şi valorile lor, îi erau complet necunoscute şi în fine că aceste mărci nu se găseau atunci în depozitul Poştei la Bucureşti.

In schimb este nelndoelnică transferarea rămăşiţelor mărcilor din a doua emisiune, dela Iaşi la Bucureşti, şi anume chiar în momentul unirei acestor poşte şi introducerei noilor mărci poştale, în anul 1862, în ambele Principate. Această transferare devine logică prin faptul preluării serviciilor curente ale poştei moldovene de către poşta dela Bucureşti, pe când mărcile din prima emisiune nu mai contau în inventarul poştei moldovene, fiind de mult timp scoase din circulaţie.

Dosarele oficiale, în afară de scrisoarea de mai sus, sunt mute în ce priveşte soarta mărcilor primei emisiuni, pecând

pentru soarta resturilor mărcilor din cea de a două emisiune avem, nu numai dovada scrisoarei de mai sus, dar şi a unui alt act oficial, tot din colecţia mea, pe care îl voi cita în urmă.

Interesant este şi faptul, care reese din scrisoarea acestui străin, Jakob Urbl, că marca de 27 Parale a primei emisiuni „Cap de Bou" nu era cunoscută încă în străinătate, în anul 1864.

Ministerul de Finanţe către Direcţiea Poştelor.

No. 2878
10 Martie 1859

Cu raportul acei direcţii No. 548 priimindu-să numărul de 12308, adecă doăsprezemii treisute opt marci rămase neîntrebuinţate, din acele vechi, desfiinţate, şi anume :

3432 a 108 parale una
1307 a 81 parale una
5244 a 54 parale una
2325 a 27 parale una
12308, Ministerul ii răspunde spre ştiinţă şi regulă.

Această scrisoare este încă o dovadă că mărcile rămase dela prima emisiune nu au putut fi trimise cu dosarele poştei moldovene la Bucureşti, căci poşta din Iaşi nici nu mai dispunea de ele în 1862, ci Ministerul de Finanţe. Ministerul de Finanţe însă nu avea nici un interes de a trimite Direcţiei Poştelor din Bucureşti, cu ani în urmă, un pachet cu mărcile din Moldova scoase de mult din circulaţie.

Am desbătut dinadins toate ipotezele în legătură cu dispariţia acestor mărci, pentru a arăta neteimeinicia tuturor svonurilor răspândite de ani de zile de neiniţiaţi, şi în special de bătrâni funcţionari ai poştei ca C. Minescu, care profitând de această calitate, puneau cele mai fanteziste poveşti în circulaţie.

Toate aceste svonuri care pretindeau existenţa acestor mărci la Bucureşti şi în urmă arderea lor în curtea Poştei

din Bucureşti se referă exclusiv la mărcile celei de a doua emisiuni, pe care aceşti neiniţiaţi, cum am mai spus, au confundat-o cu prima.

Biuroul expediţii Cahul către Derecţii a poştelor Moldovei.

No. 42
1 Martie 1859

Cu oficia onorabilei derecţii No. 472 priimindu-să marcili în sumă di cincisuti lei, biuroul cu căzutul rispect răspundi spre cuvinita regularisiri.

Rezoluţie :

Spre ştiinţă.

Biuroul expediţii Neamţu către Direcţii a Poştilor.

No. 23
1 Martie 1859

RAPORT

Fiindu-să marcile la acest biurou pentru mărcuirea scrisorilor, făcând neapărată trebuinţă şi pentru două peceţi, adică una de negru şi una de roş, precum şi pentru ştemplurile cuviniti, cu supunire să faci rugăminti onor direcţii să binevoiască a ni trimiti asemenea marce, peceţi şi ştempluri.

Rezoluţie :

3 Martie

Marcii să va trimite. Pentru peceţi să va avea în priivire de comisie spre a se încuviinţa facirea lor.

Peceţile pentru negru şi roşu sunt sigilurile pentru tuş şi pentru ceară roşie ; ultima am reprodus-o pe pagina 35.

Stampila poştală era propusă încă din August 1858 ; cum se constată însă din raportul de mai sus, ea n'a sosit până la data de Martie 1859. Stampila T. Neamzu pe marcă poştală nu poate apare deci decât după această dată.

Biuroul expediţii di Dorohoiu către Derecţii Postelor.

No. 32
6 Martie 1859

RAPORT

Deşi s'au mai făcut cunoscut onoratii direcţii prin raportu No. 28 din 3 a curgătoarei luni, pentru a-mi trimite un număr de marce, fiindcă acum s'au sfărşit cu totul, însă nici până acum s'a priimit, deaceia i să mai adaogi rugăminti ca să binivoiască a triimite cât mai în grabă nişte asăminea.

Biuroul expediţii Galaţi către Derecţii a Postelor Moldovei.

No. 81
8 Martie 1859

RAPORT

Prin această să faci rugăminte onor. derecsii ca să binevoiască a mai trimite biuroului încă un număr de 400 coale faturi de scrisori numai, şi un număr de vre'o 800 mărci de 40 şi 80 parale, chiar cu cea 1-iu poştă, spre a nu fi de nevoe a să cere prin telegraf.

Rezoluţie :

11 Martie

Să se trimită.

Biuroul expediţăi de Berlad către Derecţăi a Poştelor Moldovii.

No. 90
1 Martie 1859

Fiindcă marcili miniţi di pus pi scrisorile ci să expidues cu franco s'au apropiet de sfărşit, cu respectu să faci rugăminti onoratii derecţăi a mai trimiti un număr di asămine din un leu şă doi, cât mai curând.

Rezoluţie :

Să va grăbi trimiterea.

Direcţiea Postelor către Minister de Finans.

No. 890
22 Martie 1859

După încredinţarea luată din referatul casieriei, marcele primite de la onorabilul Minister cu oficia No. 1017, s'au apropiet către sfărşit, din motivul căreia, Direcţiea face rugăminte onorabilul Minister să binevoiască a ordona trimiterea unui număr de asemenea marce, potrivit de pilda de mai nainte, însă mai multe de acele de un leu.

Rezoluţie :

S. 3
23 Martie

Spre regulă, conform mijlocirii.

Biuroul expediţii de Berlad către Derecsăi a poştelor Moldovii.

No. 97
30 Martie 1859

RAPORT

Cu oficia onoratii derecsii No. 862 s'au priimit de acest biurou triisuti marci di un leu şi una suti cinzăci di doi lei una, a cărorar valoră în totul alcătueşte suma de şasesuti lei.

Pentru care cu răspect să răspunde.

Biuroul expediţii Bacău către Direcsii a Postilor.

No. 76
8 Aprili 1859

RAPORT

Marcili di amăndouă categori le să apropie către sfărşit. Biuroul face rugăminti să i să mai trimeată căti un număr de asăminea.

Rezoluţie :

Casieria va trimite cu cea întăiu postă.

Biuroul expediţii din Ismail către Derecţi Poştelor.

No. 40
10 April 1859

RAPORT

Cu oficia onor. derecţii No. 925 priimindu-să la acest biurou 100 marci de un leu şi 50 marci de doi lei una, carii în total alcătueşte soma de douăsute lei, de a cărora priimire i să răspunde.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei.

No. 19
8 April 1859

RAPORT

Marcele comandate cu adresa No. 3680 pregătindu-se în număr de 6016 a un leu şi 3008 a doi lei, subscrisul le prezentează onorabilului Minister rugîndu-să să binevoiască a-i răspunde de priimirea lor.

Rezoluţie :

Secţiea 3
8 April 1859

Marcele să vor priimi şi se vor trimite Direcţiei, răspunzîndu-să, totodată de a lor priimire.

Ministerul de Finanse către Direcţiei Poştelor.

No. 4130
9 April 1859

In urmarea raportului acei direcţii No. 890, Ministeriul puind însărcinare secritariului ateliei timbrului a face numerul prepus de marce pentru scrisori, di la dumnealui secretariul cu raportul No. 19 s'au primit cătimea de 6016 a un leu şi 3008 a doi lei.

Deci citatele marce odată cu aceasta să trimit direcţiei, de a cărora priimire va raporta neîntărziat, păstrînd contabilitate regulată de întrebuinţarea lor.

Rezoluţie :

Să se răspunoe de primirea marcelor pe temeiul adeveririi d. casier şi cererea a direcţiei ce au dat casierii aducătorului lor.

Tipăritul mărcilor, din partea Atelierului Timbrului, s'a mai încetinit, căci pe când la început se tipăreau în timp de 8 zile 10000 mărci, de data aceasta 9000 mărci au fost tipărite în 16 zile, deci dublu de timp. Tipografia pare să fi fost ocupată cu imprimarea coalelor cu Timbru Domnesc.

Direcsiea Postelor şi delijanselor către Ministeriu de Finanse.

No. 1123
11 Aprilie 1859

Pe lîngă oficia onorabilului Ministeriu sub No. 4130 priimindu-să un număr de marce de 6016 a un leu şi 3008 a doi lei, spre a servi de întrebuinţare în expeduirea scrisorilor private, Direcsiea, cu respect, răspunde spre ştiinţă şi regulă. Totodată să faci rugăminte onorabilului Ministeriu se binevoiască a ordona înapoierea adeverinţei ce casierie acestii Direcsii au dat de primirea unor asemenea amploiatului său domnieisale d. M.

Rezoluţie :
S. 3
17 Aprilie

Să va avea în vedere la închierea contabilităţii a să încărca Direcsiea cu suma arătată ce cuprind marcele date.

Biuroul expediţii de Vasluiu către Derecţii a Postelor.

No. 37
22 April 1859

RAPORT

Marcili rămasă către luna April 27 căte de doi lei şi 64 căti de un leu, arătate prin răferatul No. 35, apropiindu-să acum către sfărşit, cu supunire aduci la cunoştinţă să binevoiască a grăbi trămiterea unui alt număr mărci.

Biuroul expediţii de Galaţi către Derecţii a Poştelor Moldovii.

No. 124
28 Aprilie 1859

RAPORT

Să faci rugăminte onor. derecţii, în adăogire la depeşa No. 121, a trimite nesmintit, cu prima ocazie, un număr de 1000 marci de 2 lei şi 800 mărci de un leu, fiindcă acelelalte până acum lucrătoare s'au istovit, şi să produce o mare nevoie de lipsa lor.

Rezoluţie:
1 Mai

Fiindcă asămine marci i s'au trimis cu No. 1299, să rămîe spre ştiinţă.

Cu raportul No. 81 din 8 Martie biroul poştal Galaţi a cerut un număr de 800 mărci de 40 şi 80 Parale, care deci precum constatăm din raportul de faţă s'au consumat în timp de aproape 7 săptămâni.

Biuroul expediţii poştii Tărgului-Frumos
către Derecţii a Postilor.

No. 59
28 Aprilie 1859

RAPORT

Odată cu oficia No. 1273 s'au priimit la acest biurou o cutie cu 43 numere şi două peceţi înpreună şi cu o stecluţă tuşu, din care s'au văzut că numai căpacu a cutii este pi numele acestui biurou, iar în peceţi este pe numele Rănii.

Să vede că au fostu scăpări din vedere. Această cutii cu toate ale ei să înapoiază, afară de stecluţă cu tuşu, întru cari onorata direcţii va binevoi a regularisi cele de cuviinţă pentru trimiterea adevăratii cutii şi a unui număr de marce, găsindu-se de cuviinţă.

Alt oficiu poştal a cărui existenţă în acest timp este contestată şi ştampila sa poştală declarată falşificată, tot de aceşti domni Minescu şi Racoviceanu, care cum dovedeşte raportul de mai sus, sunt complet lipsiţi de cunoştinţele necesare pentru afirmaţiunile lor.

Biroul poştal Tg. Frumos a fost deschis în 1858 şi a primit ştampila sa în primele luni ale anului 1859, scurt timp după raportul de mai sus. Posed în colecţia mea scrisori cu ştampila Tg. Frumos din anul 1859!

Faptul că cutia conţinea ştampila oficiului poştal Reni (Rănii) dovedeşte că şi acest oficiu a existat la această epocă, cu toate că până astăzi nu s'au găsit scrisori ori mărci cu această ştampilă.

O ştampilă, pentru a completa toate zilele şi lunile anului, necesita 43 numere şi anume dela 1 la 12 în câte două exemplare şi dela 13 la 31 în câte un exemplar. Cifrele dela 10 în sus erau cuplate dintr'o singură bucată de bronz şi nu erau formate din cifre separate. Este foarte important a cunoaşte acest amănunt pentru exercitarea meseriei de expert al ştampilelor. Mă întreb câţi experţi, cari dau de ani de zile certificate despre autenticitatea ori nu a unei ştampile românesti, cunosc acest secret? Fiecare cifră era lucrată de mână şi se deosebea una de alta în mod vădit. Cu ocazia unei expertize, la care cel mai bătrân colecţionar al mărcilor româneşti era invitat din partea Societăţii Filatelice Române la Bucureşti, în anul 1943, am trebuit să constat cu regret că D-l Mateescu împărtăşea opinia acestor „experţi" improvizaţi, declarând că toate cifrele unei ştampile trebue să aibă asemănare între ele. Şi aici se poate constata cu ce uşurinţă condamnă unii şi declară o ştampilă falşificată, neavând cunoştinţele necesare, chiar dacă au, ca D-l Mateescu, avantajul unei experienţe lungi, ca colecţionari.

Nu numai raportul de mai sus dovedeşte afirmaţiunea mea, dar oricine care posedă o colecţie bogată de scrisori vechi, cu data ştampilelor 1/1, 2/2, 3/3, 4/4, 5/5, etc. până la 12/12 se poate convinge singur de acest adevăr.

Biuroul expediţii Bacău către Derecsii a postelor şi a delijanselor.

No. 89
23 Maiu 1859

Cu oficia No. 1602 s'au priimit unasută douăzăcişi optu marce căti doi lei una şi douăsute doăzăci şi patru căte un leu una a cărora taxie în totul faci patrusute optzăci lei. Pentru care să răspunde.

Biuroul Expediţii Tecuciu către Derecţii a Postilor Moldavii.

No. 111
25 Maiu 1859

Cu oficia onor. derecţii sub No. 1585 s'au priimit la acest birou 128 marce de doi lei şi 192 de un leu, carele valorează în totul sumă de 448, adică lei patrusute patruzeci şi opt lei în cursul haznelii.

Pentru care i să face cunoscut spre ştiinţă şi regulă.

Rezoluţie :

28 Maiu

Spre ştiinţă.

Biuroul expediţii de Fălticeni către Derecsii a Postelor Moldovei.

No. 230
25 Maiu 1859

Prin raportul No. 217, 232 şi depeşa No. 227, la 15,18 şi 22 s'au cerut a se trimite marce de una mie lei, şi nemaipriimindu-să, şi acum să vede nevoit biuroul de Fălticeni a reclama asemenea, căci are mare greutate de a ţine deosăbit

control de răvaşele ce expiduesti ca plătite, precum chiar cu expediţia de astăzi n'au pus nici pe una din scrisori marce, ce numai sămplul peceţi franco ca să nu ei a doă oară plata taxii.

Rezoluţie :

Secţia 2

Va refera îndată cauza întărzierii netrimiterii marcelor, şi dacă acum sănt trimasă.

30 Maiu 1859

REFERAT

Marce s'au trimis cu oficia No. 1641 din 25 a curentei, de este chiar şi sosite la lucrare raporturile ce citează, căt şi depeşa telegrafică. Socotinţa subscrisului este ca onorabila cameră să binevoiască a ordona numitului biurou a nu ceri nişte aseminea căndu chiar se sfărşesc ce cănd ar mai avea pe 2 sau 3 zile de expediţie.

Pecetea „Franko" de care vorbeşte expeditorul din Fălticeni în raportul de mai sus, este ştampila mică veche, din anul 1852 a biroului. In adevăr s'a găsit această ştampilă veche pe scrisori, ca şi pe mărci (şi nu numai a biroului Fălticeni) după ce ştampilele rotunde cu data zilei, din 1858, erau deja introduse.

Biuroul expediţii Niamţu către Direcţii a Postilor.

No. 57
3 Junie 1859

RAPORT

Numărul marcelor fiind pe finit, ce numai pentru o zi sau două de expediţie, cu supunere să faci rugăminte să binevroiască a trimite încă un număr de marce atăt de acele căte de un leu, căt şi de acele căte de doi lei una, pentru a nu să ocaziona ceva din cauza lipsei lor.

Biuroul expediţii de Fălticeni către Derecsii a Postelor Moldavii.

No. 244.
8 Junie 1859.

Subscrisul, şef biuroului Fălticeni, priimind oficia cu No. 1758, am văzut că onorabila derecsie, întemeeată pe referatul dumnealui şefului secţiei 2, însamnă repremandă cu zicere că ar merita-o, şi că mai urmînd pe viitor, va fi sălit a-l mărgini. La care este dator a răspunde.

1-iu) Că cât priveşte cel întăiu raport No. 200 de la acest biurou, n'ar fi conform oficiei cu No. 1329, dumnealui şeful secţiei face mare greşală către camera derecsii a să învinovăţi cu un referat neadevărat, şi dar binevroiască domnul şăf direcsii a cere ţitatul raport, din care să va încredinţa că este de la 20 April, iar zisa oficia abia de la 4 Maiu, cu 14 zile mai în urmă slobozită şi priimită aici la 6 Maiu. Totodată prin acel raport să arată anume socoteală de cheltuială facută faturilor, însă după o altă oficie cu No. 699.

2-lea) Pentru cuvînt că aşi fi repetat cu raportul No. 216 fără să am drept, iarăşi cred că de la 20 April până la 8 Maiu, sănt destule 18 zăle aşteptare faturilor, şi în 18 zăle sănt mai multe zăle de expediţăe lucrătoare, întru cât ziceri, iarăşi greşeşte. Intru cât tot prin raportul No. 200 să zice de doă ori de faturi, şi o repetaţie n'au putut fi închipuită dupe forma cerută de ace oficie.

3-lea) Că prin raportul No. 223 s'ar fi repetat că să trimete formularea No. 52 că s'ar fi răspuns de primirea unor asemene la oficia No. 1541; la această iarăşi au făcut înponcişare, pentrucă ţitatul raport n'are astfel de coprindere, ce numai că s'au primit faturi No. 52 şi formulare de acelea cu No. 4, cu arătare că cererea biuroului din raportul dintăiu au fost pentru faturi No. 52 şi pentru faturi de scrisori particulare, iar nu precum i s'au trimes de acele No. 4 fără să cunoască transformare faturilor în alt model nou, aşa precum cele ce le-au isprăvit de scrisor pe oparte avea unde a să trece cîte scrisori cu reţepisă, cîte marcate şi cîte spre dare de plată, iar pe dos era a să treci scrisorile reţepisaţi ce slujă de corespondenţii, decât prin acest raport, după deştiptarea ce s'au făcut sub No. 1641 la 25 Maiu, să poate socoti puţin vinovat că au cuprins şi pentru marce a i să trimite. Prin urmare dumnealui şeful secţii întrunind toate spre desvinovăţirea sa. şi aseminea înpregiurare au întărziat triimitere de marce încăt au adus pe d. şeful derecsii să însemne reprimandă. Apoi şi subscrisul prin aceasta descoperind în totul neadevărat referatul d. şef secţiei, carele şi în luna Ghenarie, căud cu raportul No. 48 din 30 Ghenar s'au cerut marcele,

până nă s'au poftorit cu depeşa No. 63 la 5 Fevruarie şi sub No. 87 la 20 Fevruarie, nu i-au trimis marce, decăt abia la 25 Fevruarie s'au primit cu oficia No. 508, să desbracă de repremandă însemnată şi roagă pe derecsie a o pune în spinare vinovatului, care numai cu compuneri pe hărtie cearcă a să desvinovăţi de greşalile ce faci şi care aduce pagubă întovărăşită de sminteli la lucrare expediţii, căci dacă s'ar cunoaşte subscrisul vinovat, niciodată n'ar cerca mijloc de apărare, ci lămurit s'ar arăta pe faţa, pentru că ştie că mărturisirea dreaptă este plăcută şi lui Dumnezeu şi oamenilor.

—— Lixandru.

Bietul Lixandru! Cititorul se va convinge uşor că dreptatea este de partea lui, nu numai după stilul naiv şi sincer al raportului, ci chiar după raporturile sale anterioare din acest dosar.

——

Direcţia Poştelor către Minister de Finanse.

No. 1855
Secţiea 2
10 Junie 1859

Casieriea direcţiei arată prin referat că marcele de cinci parale ce servesc pentru porto gazetelor s'au sfărşit, din a căruia motiv Direcţiea faci rugăminte onor Minister se binevoiască a ordona trimeterea a unui număr de asemenea marce căt s'ar putea mai cu grăbire.

Rezoluţie:
S. 3
12 Junie
Va regula trimeterea marcelor cerute.

——

Biuroul expediţii Galaţi către Derecsii a Postilor Moldovei.

No. 180
17 Junie 1859

RAPORT

Fiindcă marcele ce au servit până acum în manipulaţia postală de 5 parale, pentru gazete, s'au istovit, să face rugăminte onorabilei derecţi ca să binevoiască cu cea 1-iu postă a trimite un număr de asăminea marci.

Rezoluţie:
19 Junie
Să să trimată.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei.

No. 31
23 Junie 1859

RAPORT

Marcele comandate de onorabil Minister cu oficia No. 7216 pregătindu-se în cătime de 2016 bucăţi a cinci parale, cu respect le prezentez, rugîndu-l să binevoiască a-mi răspunde, cu adăogire că acum s'au făcut aceste marce în hărtie albă din cauză că aceasta ă-mi era singura rezervă de la comandele trecute, şi hărtie vănătă nu am nici o filă.

Rezoluţie :

S. 3
23 Junie

Se vor trimite direcţiei trăgăndu-să la contabilitate spre a să încărca direcţiea cu soma banilor ce coprind, iar pentru feliul hărtiei să va face întrebare direcţiei dacă n'au dat de feliul acel ce au făcut regulat.

Foarte important acest raport din două puncte de vedere ! Se stabileşte întâiu ce afirmaţiuni greşite poate provoca conţinutul puţin clar al unui document oficial ca cel de sus şi în al doilea rând cu ce uşurinţă s'a scris până astăzi, fără nici o excepţie, istoria mărcilor româneşti.

Cei puţini care, acum vreo 50 de ani, au luat cunoştinţă de acest document, fie din auzite, fie printr'un fost funcţionar al „Atelierului Timbrului", au tras concluzia că data acestui raport, 23 Junie 1859, trage linia de demarcaţie între emisiunile pe hârtie azurată şi pe hârtie albă şi că, dela 23 Junie 1859 înainte, mărcile s'au tipărit numai pe hârtie albă. Fără a mai controla această concluziune, toţi scriitorii noştri, ca şi cei din străinătate, s'au servit în urmă de ea, stabilind că mărcile de 5,40 şi 80 de Parale pe hârtie azurată au fost emise numai până la data de 23 Junie 1859, cele pe hârtie albă numai după data de 23 Junie 1859 ! S'a ivit, putem spune, aceeaş psichoză ca cea a afirmaţiunii că aceste mărci erau tipărite de mână şi nicidecum cu maşina, o afirmaţiune inventată de o seamă de oameni nedocumentaţi, circulând ca adevărată ani de zile, până ce documentele publicate aci au demascat-o ca neserioasă.

Raportul de mai sus în adevăr spune că „acum s'au făcut aceste marce în hârtie albă — şi hârtie vânătă nu am nici o filă", dar mai spune : „aceasta (hârtia albă) ă-mi era singura rezervă de la comandele trecute", ceeace înseamnă că „comandele trecute" erau executate şi pe hârtie albă ! Mai departe raportul nu vorbeşte nicăeri că de azi înainte se va întrebuinţa întotdeauna numai hârtie albă şi hârtia azurată va fi eliminată... Deci cât se poate de multă prudenţă la citirea documentelor vechi !

Adevărul, care reiese şi din acest raport, este că dela începutul tipăririi acestor mărci s'a întrebuinţat şi hârtia azurată ca şi cea albă şi că s'a urmat întrebuinţarea ambelor calităţi până la ultima zi. Date precise când s'a întrebuinţat azurat sau alb şi în ce cantităţi nu există ; numai faptul că s'au găsit mai multe din aceste mărci pe hârtie albă şi mai puţine pe hârtie azurată, permite concluzia, că s'au tipărit un număr redus de mărci pe hârtia azurată.

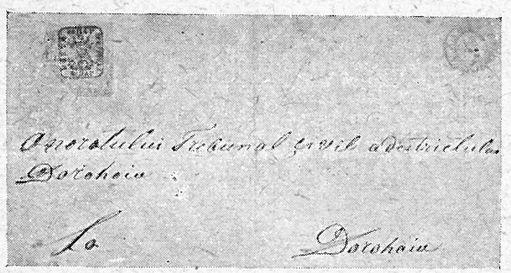

Scrisoare francată cu o marcă de 80 Parale
pe hârtie azurată, din anul 1861

Dovada afirmaţiunilor mele este existenţa de scrisori, datate 1858, francate cu mărci pe hârtie albă şi scrisori, datate 1861, francate cu mărci pe hârtie azurată. !

Interesantă este şi constatarea că mărcile de 80 Parale pe hârtie azurată au un defect al cadrului, jos la stânga, care se datoreşte unei lovituri a cadrului clişeului şi care lovitură

apare vizibilă abia după mijlocul anului 1861, când clişeul se întrebuinţase deja timp de 2½ ani fără acest defect! Atare defecte apar nu numai la anumite clişeuri ale mărcilor, dar şi la anumite ştampile poştale şi sunt foarte importante pentru stabilirea autenticităţii, ca şi a datei întrebuinţărei. Aşa de pildă: marca de 5 Parale pentru gazete va arăta, la cea din urmă imprimare, o spărtură a cadrului de jos, cauzată prin lovirea clişeului. Stampila poştală Jassy-Moldova, mare, deasemenea va prezenta o lovitură puternică, pe când stampila poştală Roman-Moldova arată o rupere completă a cercului exterior, chiar dela începutul punerei în funcţiune!

Marca de 80 Parale pe hârtie azurată, cu cadrul stâng, jos, deformat (1861).

Marca de 5 Parale pe hârtie albă, cu cadrul de jos spart (1861, Noembrie).

Ştampila poştală Jassy-Moldova, mare, cu cercul exterior, jos, lovit (1860).

Ştampila poştală Roman-Moldova, cu cercul exterior, stânga, deformat (1858).

Ministeriul de Finanse al Moldovei către Direcţiei Poştelor.

No. 7548
S. 3
23 Junie 1859

Cu raportul dumisale şefului ateliei timbrului No. 31 priimindu-să un număr de 2016 marce pentru porto scrisori

de valoră a 5 parale, Ministeriul acesta, ănsoţit aice, le trimete direcţiei spre deplinirea mijlocirii sale prin raportul No. 1855.

Rezoluţie:

26 Junie

D. Casierul priimind marcele va adeveri ordenul de faţă spre a să răspunde Ministeriului.

Casierul central al direcţiei către direcţiei Poştelor.

29 Junie 1859.

REFERAT

Marcile de 1 leu şi 2 s'au apropiat către sfărşit. Să referează onor. direcţii ca să mijlocească a să trimite altele spre a nu să întimpina lipsă.

Rezoluţie:

30 Junie

Să să mijlocească la Ministeriu de Finans trimetire unui număr de asemine marci.

Direcţia Poştelor către Minister de Finanse.

No. 2047
secţiea 2
30 Junie 1859

Casieriea direcţiei, prin referatul din 29 a curentei, încredinţează că marcele, atăt acele de un leu, căt şi acele de doi lei s'au apropiat către sfărşit, din motivul căreia, direcţiea cu respect faci rugăminte onorabilului Minister să binevoiască a da ordin întru grabnica trimitere a unor asemenea marce spre a nu să întimpina lipse.

Rezoluţie:

S. 3
2 Julie

Va regula trimiterea marcelor cerute.

Direcţia Poştelor către Minister de Finanse.

No. 2057
sescia 2
1 Julie 1859

Marcele cerute de această direcţie prin raportul No. 1855 priimindu-să acum pe lîngă oficia onor. Minister No. 7548, în număr de 2016 marce pentru porto gazetelor, de valoră a cinci parale una, direcţiea cu respectul răspunde de a lor priimire spre ştiinţă.

Rezoluţie :

S. 3
2 Julie

Spre ştiinţă şi regula contabilităţii.

Biuroul expediţiei Mihaleni către Direcţii Poştelor.

No. 96
3 Julie 1859

Cu oficia No. 2013 din 25 Junie s'au priimit un număr de 10 bucăţi file marce, adică 192 marce a un leu în şase file, şi 128 marce a doi lei una, în patru file. In totul valorează soma de 448 lei, adică patrusute patruzăci şi opt lei cursul Vistierei, în trii sute douăzeci marce, pentru care cu supunere să raportueşte onoratei direcţie de a lor priimire.

Direcţiunea Poştelor către Casieriei sale.

No. 2252
16 Julie 1859

In cazul marcelor de care acum face neapărată trebuinţă precum prin referat au arătat, mijlocindu-să la Ministeriul de Finanse, el au şi pus îndatorire ateliei timbrului întru grabnica lor pregătire, încât acum pentru materialul trebuitor fiind trebuinţă de bani, pentru care sfărşit au şi făcut cunoscut direcţiei dumnealui secritariul zisei atelii a i să slobozi suma de

optzeci şase lei cursul pieţii. Direcţia, pe temeiul oficiei Ministeriului de Finans No. 1285 din 26 Mai anulu contenit 1858, faci cunoscut casieriei a slobozi de îndată citata sumă în priimirea ds. d. secretari a prezisei atelii.

Direcţia Poştelor către Ministeriu al Finanţelor.

No. 2264
Secţiea 2
18 Julie 1859

Pentru pregătirea materialului marcelor ce neapărat cere trebuinţa şi pentru care s'au supus cunoştinţei onor. Ministeriu, prin raportul No. 2047 adresîndu-se domnului secretar ateliei timbrului cu cerere de a i se slobozi soma de optzăci şi şasă, cursul pieţii. Direcţiea pe deoparte, după urmarea păzită mai nainte, după cum se cunoaşte în oficia onor. Ministeriu No. 4285 din 26 Mai anul contenit 1858, au şi dat ordin casieriei sale spre a slobozi citată sumă în primirea d-sale secretariului zisei atelii, iar pe de dealta, supune aceasta la cunoştinţa onor. Ministeriu cu rugăminte să binevoiască a da ordin 'n cuviinţare.

Rezoluţie :

Dumnealui secretariului ateliei să va ordona pregătirea cerutelor marci, direcţiei să va răspunde că încuviinţarea este în aşezământ.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei.

No. 34
27 Julie 1859

Cu respect prezentez onorabilului Minister 5000 marce pentru serviţiul postal, a 40 parale, şi 2000 a 80 parale, pregătite după ordinul No. 7965, de a cărora priimire va binevoi a-mi răspunde.

Rezoluţie :

S. 3
27 Julie

Să vor trăda Direcţiei Postelor şi să va avea în privire la contabilitate preţul lor.

Ministeriul de Finanse către Direcţiei Postelor.

No. 8910
S. 3
28 Julie 1859

După raportul direcţiei No. 2047, Ministeriul acesta puind însărcinare d-sale şefului ateliei timbrului de a face un număr de şaptemii marce, din care cincimii căte de un leu şi două mii căte de doi lei, de la dumnealui, pe lângă raportul No. 34, s'au primit No. citat de marce, pe care Ministerul, odată cu aceasta, le trimite direcţiei, de a cărora priimire va raporta.

Rezoluţie :

28 Julie

Pe temeiul adeverirei casieriei de primirea marcelor de faţă, să se răspundă Ministeriului.

Direcţia Poştelor către Minister de Finans.

No. 2382
secţia 2
28 Julie 1859

Pe lângă oficia onorabilului Minister No. 8910, priimindu-se 7000 marce, adică : 5000 a un leu una, şi 2000 a doi lei una, Direcţia, conform cuprinselor în citata oficie, şi spre cuvenita regulă, cu onor respunde.

Rezoluţie :

S. 3
28 Julie 1859

Spre ştiinţă şi regulă.

Biuroul expediţii de Fălticeni către Derecţii a Postelor.

No. 321
27 Julie 1859

Cu iarmarocul urmat la 20 a corentei aici în poliţia Fălticeni, s'au trecut mai toate marcele, rămăind foarte puţine.

Deaceia biuroul de aicea mai face cerere a i să trimite un număr de marce, a nu avea lipsă, şi la încheerea sămi corenti va da lămurire cuvenită în totul.

Rezoluţie :

Marcile s'au dat de casier, după adeverinţa ce au primit de la el în 30 Julie.

Fălticenii sunt de fapt un târg puţin important pentru schimbul de corespondenţă în zilele normale ; se naşte deci întrebarea : care era cauza epuizărei stocului de mărci poştale, dupăce, pela 1 Martie, oficiul primise 300 mărci de 40 de Parale şi 150 mărci de câte 80 de Parale ?

Se ştie că iarmaroc (Jahrmarkt în limba germană, târg anual) este un fel de bâlciu cu petreceri, gherete de negustori şi târg de vite, unde săteni şi târgoveţi petrec ore de veselie, cum vedem şi în zilele noastre. Totuşi bâlciurile noastre actuale nu prea dau prilej unui schimb mai accentuat de scrisori şi prin urmare unei vânzări mai mari de mărci poştale !

Este deci interesant de ştiut că bâlciurile din timpul raportului de mai sus aveau un aspect cu totul deosebit şi „Foiletonul Zimbrului" de atunci le descrie precum urmează :

„Uliţele erau desăvărşitu îngesuite ku o mulţime bizară de toate kostiumele şi de toate naţiile, din sînul căreia se rădika o bâzâitură asurzitoare. Ne aveai unde să faci unui pasu şi nu te puteai face auzitu să fi strigatu kâtu de tare. Dugheniile se spărgeau de totu feliulu de mărfuri, îţi vorbeau în toate limbile, nu te auzia nime : kumvărătorii te îmbrănciau, neguţitorii te trăgeau ; nu ştieai kum să skapi de acestu roiu. Diversitatea era nemărginită în mărfuri şi în oameni. Vedeai totu feliulu de lukruri de luksu, galanterii, mode, pânzeturi, materii, cibotării, ferării, vakalii, blănării, şaluri, arme, lipskăni, mobile de toate calităţile şi de toate fabricele. Istu anu pentru întâia dată librăriea era şi ea prezentată în iarmaroku prin un depozit al D. Joanidi din Bukureşti".

Şi după ce trecea ziua :

„Serenadele, kântările, nu mai kontinesku până în ziua, toată poliţiea (orăşelul, W.) resună ka la o mare serbare generală. Kofetării, Kafenele, ospătării, grădini, toate sânt

pline de o lume veselă, ce se lasă a gusta toate plăcerile, a face toate nebuniile imaginabile; panorame, cirkuri, komedii, harfiste vinu a spori zburdarea obştească".

Astfel a fost iarmarocul dela Fălticeni şi putem crede pe cuvânt pe şeful biroului poştal că această lume voioasă i-a cumpărat toate mărcile pentru a mai trimite un cuvânt celor rămaşi acasă, căci iarmarocul ţinea 20 de zile în şir, dela 1 la 20 Julie! Sunt chiar convins că majoritatea mărcilor de 40 şi 80 de Parale, întrebuinţate la biroul poştal Fălticeni poartă ştampile datate din aceste douăzeci de zile. Şi pentru a termina spusele cronicarului citat cu o notă veselă, cu privire la uzanţele negustorilor de atunci:

„Ştiu kiar pe o persoană, karea au kumpărat patru kai negri cei mai frumoşi şi karii, trekând apa Moldovei prin vadu, au remasu albi ka nişte miei..."

Cât de preţioasă pentru istoria poştelor este schiţa culturală de mai sus, arată concluziunile trase:

Iarmarocurile s'au dovedit că întruneau mii de oameni pe timp de o lună aproape şi că parte din participanţi, probabil negustorimea, întreţinea legături cu cei de acasă prin Poşta de scrisori. Ştampile până acum nedovedite îşi găsesc acuma explicaţia, între ele, pentru a numi numai două: Darabani în Moldova şi Kărbuneşti în Muntenia, localităţi mici, însă cu târg anual, ca Fălticeni!

Biuroul expediţii Bărlad către Derecţii a Poştelor Moldovii.

No. 200
31 Julie 1859

RAPORT

Fiindcă marcele cerute cu raportul No. 197 până acum nu s'au priimit, iar aceli de mai înainte fiind aproapi de sfârşit, cu respect să adaogi şi mijlociri a grăbi trimiterea lor.

Rezoluţie:

Dacă nu s'au trimis, apoi cu cea întâiu poştă să să trimită.

Fiindcă după raportul No. 197 i s'au trimes marcele cerute, cu oficia No. 2399 din 31 Julie, apoi aceasta rămîne în nelucrare.

Expeditorul central Cerniţ către Direcţia Poştelor.

30 Iulie 1859

REFERAT

Marcile pentru scrisori sănt şi laboraţi cu înţeles contrariu necesităţii la care s'au nemit pentru franco când ele poartă adresa de porto scrisori. Acest neînţeles produce la mai mulţi birouri în speţialitatea manipulaţiei greşeli, că în loc de a însămna scrisorile plătite prin puneri marcelor, la rubrica francului, ele le descriu la rubrica portului, ca unile ce raportează pe eli porto de 40 sau 80 parale.

După datorie vin a refera ca să mijlocească întru preschimbare de astăzi în modul următor după textul ce să vedi pe la alti staturi ţirculind.

S'au aprobat şi de subiscălitul.

Scliva

Rezoluţie:

5 Avgust.

Să să supui cunoştinţi Ministeriului de Finanse şi să mijlocească prifacerea inscripţiei marcelor.

Propunerea făcută de funcţionarii superiori ai biroului din Iaşi este tot atât de interesantă pe cât de îndreptăţită.

In adevăr, mărcile primei emisiuni, ca şi cele ale emisiunii a doua, purtau inscripţiunea: „Porto Scrisorii" în loc de „Franco Scrisorii", deşi în momentul punerei mărcei, scrisoarea se considera francată, deci „Franco", liberă de altă plată. Scrisorile nefrancate primeau ştampila „Porto", ce insemna că primitorul scrisorei avea de plătit porto pentru scrisoare. Inscripţiunea greşită însă nu prea putea încurca socotelile funcţionarilor, căci existenţa mărcilor pe plic arăta de departe că taxa transportului era plătită, indiferent de orice inscripţiune a mărcilor.

Şi din punct de vedere istoric, propunerea este interesantă. Marca propusă purta inscripţiunea „Scrisori din Moldova" şi era să fie prima şi singura marcă poştală care amintea Statul Moldovei.

Faptul că propunerea este refuzată n'a împiedicat ca, trei ani în urmă, noua marcă a Principatelor Unite, din 1862, să fie inspirată din desenul de mai sus. Noua marcă va avea şi ea cadrul octogonal, cuvântul „Franco" la stânga şi valoarea mărcii, în parale, tot deasupra cadrului de jos, pe când mijlocul gol este ocupat de capul de bou moldovenesc şi vulturul muntenesc.

Marca de 30 Parale, emisiunea Principatelor Unite, 1862, executată după desenul propus de funcţionarii poştei moldovene, din anul 1859.

Direcţia Poştelor către Minister de Finans.

No. 2488
secţia 2
8 Avgust 1859

Marcele cu care se serveşte expeduirea scrisorilor private cu franco sănt colorate cu înţălesul contrariu necesităţii la care s'au menit pentru franco, când ele poartă inscripţia de porto scrisori, şi acest neînţăles produce la mai multe biurouri în specialitatea manipulaţiei greşeli, căci în loc de a însemna scrisorile plătite prin punirea marcelor la rubrica francului, ele le descriu la rubrica portului, ca unele ce raportează pe asemenea marce, precum i-au zis inscripţia porto de 40 sau 80 parale. Direcţia observînd această nepotrivire a inscripţiei, din a căruia neînţeles provoacă asemenea greşeli, care neapărat trage după sine a lor prefacere, roagă onorab. Minister se binevoiască a regula schimbarea inscripţiei lor, ca în loc de porto scrisorii a fi franco scrisorii, spre a lipsi greşelile ce se fac din asemenea cauză.

Rezoluţie:

S. 3
14 Avgust

Cu lucrările când s'au înfiinţat ştamplurile pentru tipărirea mărcilor şi s'a adoptat inscripţia ce poartă.

Ministerul de Finanse al Moldaviei către Direcţiei Poştelor.

No. 9937
S. 3
24 Avgust 1859

La raportul direcţiei No. 2488, prin care mijloceşte a se regula schimbarea inscripţiei marcelor pentru scrisori, adică în loc de porto scrisorii să să zică franco scrisorii, spre a lipsi greşalile ce se fac din aseminea cauze.

Ministerul răspunde că de la sine se înţelege că orice scrisoare ar avea pe ea marce este plătită, şi dar în loc de a propune Ministeriului nişte cheltuieli zadarnice, au putut, şi trebue să facă cunoscut tuturor biurourilor de expediţii, că orice scrisoare poartă pe dânsa marcă, fără nici o îndoială că este plătită, iar dumnealor expeditori trebue a observa numai ca marcile de pe eli să fie în proporţie cu catigorie în care sînt date şi după greutatea lor.

Cu tot refuzul de faţă al Ministerului, expeditorii poştei au obţinut câştig de cauză, nu prin schimbarea inscripţiunii mărcilor, ci prin introducerea de noi ştampile cu inscripţiunea „Franco" şi denumirea localităţii, care aplicate pe mărci, arătau clar funcţionarului şi publicului că inscripţiunea mărcilor „Porto Scrisorii" era o greşală. Pe când de acuma înainte noua ştampilă se punea pe marcă, colţul stâng al scrisoarei se ştampila mai departe cu ştampila rotundă, cu data zilei.

Faptul că aceste noi ştampile sunt deosebite una de alta arată că nu Ministerul le comandase, căci atunci ele ar fi fost desigur toate uniforme în aspectul lor ca şi ştampilele rotunde, ci oficiile le-au comandat fiecare separat, plătindu-le, probabil, din fondurile proprii.

Instructorii austriaci nu par să fie străini nici ei de această mică conspirațiune, căci compunerea ştampilelor ne arată că sunt confecționate toate după pronunțarea sau ortografia germană.

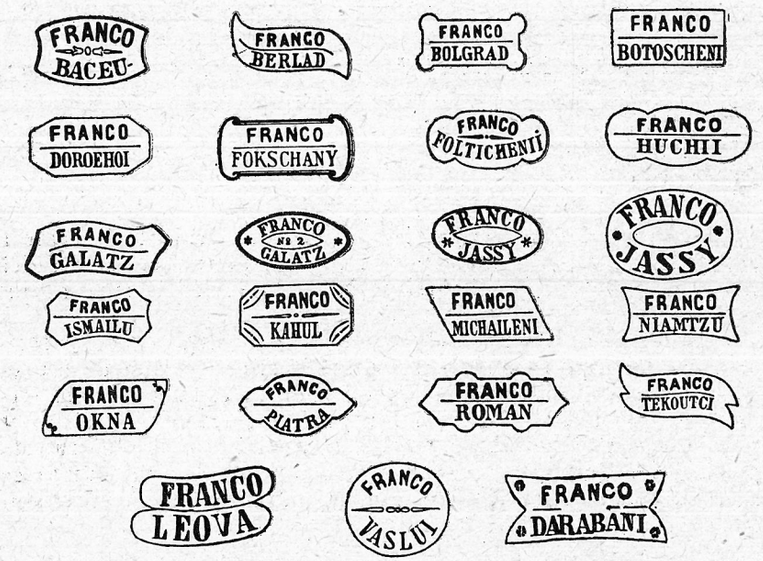

Stampilele „Franco" introduse în toamna 1859

Ştampilele „Franco Galatz No. 2" şi „Franco Jassy", pe mărci de 40 şi 80 Parale

---

Biuroul expediții de Galați către Direcții a Postelor Moldovei.

No. 228
26 Avgust 1859

R A P O R T

Să faci rugăminti onor. direcții, în adăogire la raportul No. 227, prin depeşa telegrafică, că ca să grăbească cu trimiterea a unui număr marce de 1200 a un leu şi alt 1200 a doi lei una, fiind foarte trebuitoare, căci acele ce au fost lucrătoare până acum s'au istovit, producându-să o mare nevoe.

Rezoluție :

28 Avgust.

Dacă nu s'au trimis, casieria va grăbi trimiterea marcelor cerute cu cea 1-iu postă.

Fiindcă aseminea marce i s'au trimis, după încredințarea dată de casierie, apoi aceasta rămîne spre ştiință.

Biuroul expediții din Ismail către Direcții a Postelor.

No. 83
27 Avgust 1859

R A P O R T

Cerînd trebuința a avea la biuroul acesta o cîtime de marce în valoare de 200 lei, pentru care alăturând pe lângă aceasta una contra adeverință, să face rugăminte onorabilelei direcții să binevoiască a regula trimiterea unor asemenea marce.

Rezoluție :

2 Septemvrie

D. casier va slobozi marcele cerute priimind adeverința alăturată.

In privire că acuma nu sănt marce a îndestula şi biuroul de Ismail, înapoiesc această adeverinţă, fiindcă trebue prefăcute pe file, iară nu pe marce, căci după instrucţiile nouă căpătate, nu să pot slobozi decât numai file.

Să va înapoia alăturata adeverinţă şi i se va scri a trimite alta pe numărul filelor.

Deoarece o filă a mărcilor de 40 Parale valora 32 lei şi a mărcilor de 80 Parale 64 lei, biroul poştal Ismail, pentru suma de 200 lei, nu putea obţine file complete de mărci.

Una din aceste Contra-adeverinţe de care s'a servit biroul Ismail este publicată aci.

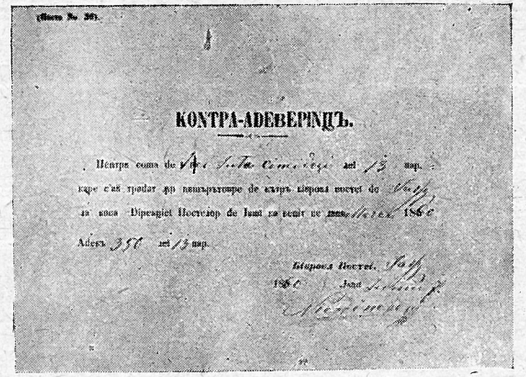

КОНТРА-АДЕВЕРИНЦЪ.

Contra-adeverinţă a serviciului poştal moldovean

Casierul central către Direcţiei a Postelor.

No. 824.
2 Septemvrie 1859.

REFERAT

Marcele de felul, din cauza lipsei ce urma pe la biurourile districtuale fiind într'o mică cantitate s'au apropiat de sfărşit şi pentru a nu să întimpina lispă când s'ar mai cere,

să referează onor. direcsii a mijloci facerea de marce într'o cătime mai mare, spre a nu se cere aşa des de la Vistierie şi a se purta o grijă prisoselnică de a nu lipsi.

Rezoluţie.

2 Septemvrie.

Să să ceară de la Minister un număr marce după pilda de mai nainte.

Direcsia Postelor către Minister de Finans.

No. 2722
secţia 2
3 Septemvrie 1859

Marcele ce s'au trimis de onor. Minister cu oficia No. 8910, s'au apropiet de finit. Despre care cu respect se face rugăminte a se ordoneze facerea unui mai mare număr de asemenea marce, spre a nu se întimpina greutăţi în a lor lipse, mai ales că urmează ceriri de niăste aseminea şi de pe la biurourile expeciţiei de pe afară.

Rezoluţie :
S. 3
5 Septemvrie

Să va da ordin secretariului ateliei timbrului a tipări un număr mai mare şi a să trimite prin ministerie direcţiei conform raportului de faţă.

Şeful atelierul timbrului către Direcţiei Postelor.

No. 38
10 Septemvrie 1859

Ministerul de Finanse prin adresa No. 10529 puind-mi însărcinarea a pregăti un număr de 20.000 marce pentru serviţiul postal, însă 12000 a 1 leu, 6000 a 2 lei şi 2000 a 5 parali, subscrisul şeful ateliei timbrului cu onoare invit pe onor. direcţie să binevoiască a-m slobozi suma de 240 lei la cumpărarea hărtiei şi facerea tuşului pentru această trebuinţă, socotită mia a 12 lei.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Finanselor Moldovei.

No. 41
26 Septemvrie 1859

RAPORT.

Marcele comandate de onor Minister prin adresa No. 10529 pregătindu-se în cătime de 12000 a 1 leu, 6016 a 2 lei şi 2016 a 5 parale, cu respect le prezentez, rugîndu-l să binevoiască a-mi răspunde.

Rezoluţie:

S. 3
24 Septemvrie

Să vor trece la contabilitate şi să vor trimite Direcţiei Postelor spre întrebuinţare; domniei sale secretariului să va răspunde.

Direcţia Postelor Moldovei către biroul expediţii postei de Vaslui.

No. 3835
S. 3
27 Decembrie 1859

Cătimea marcelor ce acel biurou au cuprins în adeverinţele trimasă cu raportul No. 83 nefiind potrivită cu venitul de aseminea, ce se produce la el, direcsia le înapoiază însoţit pe lângă aceasta citatele adeverinţe şi îi scrie a le preface după cum s'au îndreptat, şi a le trimite de îndată spre a se înainta marcele de care are trebuinţă.

Direcţia Postelor către Ministeriu de Finance al Moldovei.

No. 4
Secsiea 1
3 Ghenarie 1860

Casieria Direcţiei prin referatul din 31 a lunei trecute Decemvrie face arătare că marcele de 40 parale şi 80 parale s'au apropiat către sfărşit, precum şi acele de 5 parale pentru gazete.

In urmarea căreia direcţia face rugăminte onor. Minister ca se binevoiască a ordona facirea unui mai mare numer de asemine marci şi a le trimite direcţiei, spre a nu se întimpina greutăţi din a lor lipsă, cînd de către biurourile expediţiei să vor cere.

Rezoluţie:

S. 3
Ghenar 7

Se va regula pregătire şi a trimite marcele cerute.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei.

No. 7
8 Fevruarie 1860

RAPORT

Marcele comandate de onorab. Minister cu oficia No. 150 pregătindu-se, cu respect se prezintează în cătime: 12000 a 1 leu şi 8000 a 2 lei, de a cărora primire rog să am răspuns.

Rezoluţie:
S. 3
12 Fevruarie

Priimindu-să şi trimiţîndu-să Direcţiei Poştelor să va răspunde de primire.

Direcţia Poştelor către Ministeriu de Finance.

No. 941
Secţiunea 2
13 Aprilie 1860

Marcele ce se pun pe scrisorile ce se expeduesc franco, trimise de onorabilul Minister de mai nainte, precum încredinţează casieria Direcţiei prin referatul No. 54 din 11 a curentei, s'au apropiet către sfărşit. Prin urmare se face rugăminte de a se regula facerea şi trimiterea altor deasemenea marce spre a nu se ocaziona sminteală în manipulaţia postală din lipsa lor.

Rezoluţie:

S. 3
15 Aprilie.

Spre urmare.

De remarcat creşterea rapidă a cifrelor mărcilor consumate : în 2 luni s'au întrebuinţat 20.000 mărci !

Ministeriulu de Finanse al Moldovei
către Şefului ateliei timbrului.

No. 3221
S. 3
19 Aprilie 1860

Direcţia Poştelor prin raportul No. 941 supune că mărcile pentru serviciul postal ce i-au trimis cu oficia No. 150 din anul corent, s'au apropiat de sfărşit, solicitînd a i se trimite un alt număr de asemine marce.

In urmare Ministeriul pune dumneavoastră însărcinare ca pregătind un număr de patruzăcimii marce, însă : douăzăci şi cinci mii a un leu şi cincisprezece mii a doi lei, să le prezentaţi Ministeriului spre a se trimite Direcţiei.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Finanselor.

No. 27
20 Maiu 1860

R A P O R T

Din marcele comandate cu ofiicile onorab. Ministeriu No. 3221 şi 3257, pregătindu-se acele de 5 parale şi acele de 40 parale în cătime de 8000 a 5 parale şi 25000 a 40 parale.

Subscrisul cu respect le prezentează onorab. Ministeriu, iar acele de 80 parale îndată ce se vor pregăti se vor presenta.

Rezoluţie :

S. 3
23 Maiu 1860

Marcele primite cu acest raport să vor trimite Direcţiei Postelor, de a cărora priimire i să va scrie a raporta formal Ministeriului.

Şi de data aceasta mersul imprimării mărcilor a rămas cel din anul 1858, când în termen de 8 zile se tipăreau aproximativ 10000 mărci. Comanda No. 3221 este dată la 18 Aprilie, cea cu No. 3257 cu câteva zile în urmă şi în ziua de 20 Mai, deci după 4 săptămâni, tipografia preda 33000 de mărci şi, până în 3 Junie, alte 15000 !

Direcţia Postelor către Ministeriu de Finans.

No. 1254
secţia 2
24 Maiu 1860

Marcele în număr de 25000 a un leu şi 8000 a 5 parale una, cuprinse în oficia onorab. Ministeriu sub No. 4449 priimindu-se de către casieria Direcţiei, precum ii dovedeşte adiverirea, ia pe acest temeiu îi supune cunoştinţei conform celor pretinse prin menţionata oficie. Totodată se face rugăminte onorab. Ministeriu se binevoiască a regula trimieterea neîntîrziet şi acelor 15000 marce a doi lei una, în privire că materialul unor asemenea s'a plătit d-sale şefului ateliei timbrului încă de la primirea ordinului subt No. 2356.

Rezoluţie :

S. 3
24 Maiu 1860

Să va alătura la acte spre ştiinţă.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Finanselor.

No. 34
20 Junie 1860

R A P O R T

Pe lîngă marcele presentate cu raportul No. 27 pregătindu-se şi acele cincisprezece mii a doi lei, date secsiei a 3-a la 3 a curentei.

Cu respect prezentez adiverința rugînd a mi se răspunde de primire.

Rezoluție :

21 Junie

Să va răspunde de primire.

Direcția Poștelor către Minister de Finanse.

No. 1411.
Secția 2
7 Junie 1860

Cincispricezi mii marce căte doi lei una, în valoră de treizeci mii lei cursul fiscului, priimind-să pe lîngă oficia onorab. Minister sub No. 5044, Direcția, pe temeiul adiverirei casieriei sale de primirea acelor marce, și conform citatei oficie, supune cunoștinței.

Rezoluție :

S. 3
7 Junie

Spre știință, la acte.

Direcția Poștelor către Ministeriului de Finance.

No. 244
27 Januarie (1861)

Domnul casier al direcției, prin referatul sub No. 13 arată că marcele de tot soiu ce sînt menite pentru tăxuirea scrisorilor ce se expeduesc cu franco, s'au apropiat către sfărșitu, așa încăt cerind biurourile expedițiilor districtuale nu este de unde a le trimite.

Așa dar, spre a nu se ocaziona din aceasta sminteală serviciului, subscrisul vă face rugăminte să binevoiți a ordona facerea neîntîrziat a unor asemenea marce și a se trimite direcției.

Rezoluție :

S. 3
27 Ghenarie

Se va invita pe d. șefu atelii timbrului a imprima No. de 20000 marce, din care 10000 a doi lei și 10000 a 1 leu.

Șeful atelii timbrului către Ministeriul Finanselor.

RAPORT

La 28 Ianuar trecut, sub No. 1092, s'au comandat la atelie 20000 marce pentru serviciul postal. Prin acei comandă se zice „a pune în lucrare cît se poate mai neîntîrziată imprimarea, etc.''

Conform acelui ordin, și spre a pute deplini rugată comandă, am mersu la Direcția Postelor și am cerutu să-mi răspundă suma de 240 lei costul obiectelor necesare la imprimarea lor. Pînă astăzi însă necăpătînd vre un ban, nici marcele nu s'au pus în lucru. Am înfățișat ordinul chiar domnului derector și am cerut ca și în trecut ca să-mi numere bani, la care răspunzîndu-mi să mai aștept pînă va primi ordinul Vistierii. Mă grăbesc a informa pe onorabilul Minister spre a nu fi învenuit că serviciul s'a văzut lipsit de marce din cauza întărzierei ateliului.

Rezoluție :

S. 3.

Cu lucrările.

Spre regulare, conform dispoziținilor ce vor fi în acest caz pentru a se libera costul obiectelor necesare la facerea marcelor cerute în serviținl postal.

Direcția Postelor Moldovei către Ministerul de Finanse.

No. 372

Biurourile expedițiilor de pe afară cer cu necontenire marce precum s'au spus domniei voastre prin raportul No. 348. Niște asemenea la casierie direcției nu mai sînt. Spre a nu se

ocaziona sminteală în manipulaţia scrisorilor din lipsa lor, subscrisul vă face şi acum rugăminte să binevoiţi a regula neîntîrziat facerea şi trimiterea unor astfel de marce.

Rezoluţie :

S. 3
24 Fevruarie (1861)

Se va expedia îndată ce se vor pregăti şi primi de la şeful ateliei timbrului, după însărcinarea ce i s'au pus.

Şeful ateliei timbrului către Ministerul de Finanse.

No. 19

Marcele comandate de dumneavoastră cu ord. No. 1092, pregătindu-se se şi trimet în cătime de 12000 a un leu şi 8000 a doi lei, de a cărora priimire vă rog să-mi răspundeţi.

Rezoluţie :

S. 3
1 Aprilie 1861

Se vor trimite domnului director a postelor, iar domnului şef a ateliei se va răspunde de primirea marcelor.

Direcţia Poştelor Moldovei către Ministerul de Finanse.

No. 1443

Priimindu-se pe lîngă ordinul domniei voastre No. 3692 numărul de 12000 marce a un leu şi 8000 a doi lei una, vă supun cunoştinţei domnule Ministeru conform menţionatului ordin.

Direcţia Postelor Moldovei către Ministerul de Finanţe.

No. 3170

Marcele de scrisori ce servesc în manipulaţia poştală, precum d. casier au referat, s'au apropiat către finit. Deaceia vă aduc la cunoştinţă cu tot respectul, Domnule Ministru, şi

vă rog a ordona facerea acestor marce atît de un leu, de doi lei, cît şi de 5 parale, în cantitate de 25600 lei, spre a servi la trebuinţă.

Rezoluţie :

S. 3
17 August (1861)

Se va da pe deoparte ordin ateliei timbrului a imprima No. de 20000 marce, iar pe de alta se va face cunoscut direcţiei a libera suma de 240 lei în primirea d-lui şef a interim a ateliei, costul materialului, după pildă din trecut.

Şeful ateliei timbrului către Minister al Finanselor.

No. 43
2 Septemvrie 1861

RAPORT

Pregătindu-se marcele comandate cu ordinul sub No. 9262, cu respect se prezentează în număr de 20000, din care 12000 a un leu una şi 8000 a doi lei una, de a cărora primire rog să mi se răspundă.

Rezoluţie :

S. 3

Se vor înainta d. Director Postelor marcele prezentate de d. şef al ateliei timbrului, căreia i se va răspunde de primire.

Direcţia Postelor Moldovei către Minister de Finanse.

No. 3514
Biroul 1-iu

Cu oficiul Domniei Voastre sub No. 9758 primind numărul de 20000 marce, adică : 12000 a un leu una şi 8000 a doi lei una, care în lei compun în total 28000 lei cursul pieţii.

Subscrisul, cu respectul cuvenit, vă răpsunde spre ştiinţă.

Rezoluţie :

S. 3
6/9

Spre ştiinţă.

Cu cererile mereu crescânde ale mărcilor poştale şi cu desvoltarea rapidă a traficului de scrisori şi ziare, se introduce la oficiul poştal Iaşi, ca biroul cel mai aglomerat, o nouă ştampilă, a cărei formă se deosebeşte cu totul de ştampilele întrebuinţate până acuma.

Ştampila există în 2 mărimi, are iarăşi cadrul octogonal, ceeace arată că creatorul ei este acelaş funcţionar superior al biroului poştal Iaşi, care propusese desenul pentru o marcă nouă şi ştampila poartă, pentru prima oară, ultimele două cifre ale anului.

Introdusă în 1861, ştampila este în uz până în 1865, pe mărci şi pe plicuri, în special ca ştampilă de sosire.

Culorile sale sunt: negru, albastru, ultramarin.

Direcţia Poştelor Moldaviei către Ministerul de Finanse.

No. 4294
Biuroul lucrărilor

Marcele dela biuroul Casieriei Centrale, acele a câte 5 parale pentru gazete, precum d. casier prin referatul au încredinţat, s'au apropiat către finitu, încât cerându-se nişte asemine de la vre un birou poştal, nu sânt de unde a să trimite.

Vă supun, dar, aceasta în cunoştinţă, Domnule Ministru, şi vă rog a ordona facerea a o cantitate de nişte aseminea, cât s'ar putea mai timpuriu, spre a nu se ocaziona vre o sminteală din lipsa lor.

Rezoluţie:

S. 3
4 Noemvrie (1861)

Se va da ordin d. şef a ateliilor timbrului pentru realizarea solicitaţie de faţă.

Şeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei.

No. 51
22 Noemvrie 1861

RAPORT

Marcele în cătime de 4000 a 5 parale comendate de Dumneavoastră cu ordinul No. pregătindu-se, cu respect vi le prezentez, rugându-vă să binevoiţi a mi se respunde de primirea lor.

Rezoluţie:

S. 3
22 Noemvrie 1861

Marcele primite cu raportul de faţă se vor trimite Direcţii Postelor, iar d. şef a ateliei timbrului se va răspunde de primirea lor.

Acestea sunt ultimele mărci care au mai fost tipărite în atelierul de la Iaşi, care la sfârşitul anului se va închide. Maşinile sale au fost transportate la Bucureşti, la Ministerul de Finanţe, după unirea poştelor ambelor Principate, survenită la începutul anului 1862.

Cinci luni mai târziu, noile mărci ale Principatelor Unite vor fi tipărite la Bucureşti, cu aceeaş maşină veche şi după acelaş procedeu.

Nevoile ambelor Principate fiind însă prea mari, procedeul tipăritului prea lent şi maşina prea uzată, Direcţia Poştelor din Bucureşti începe, de cu toamna anului 1862, să caute o maşină nouă şi un procedeu mai rapid. Abia în 1864 se va produce această schimbare!

Direcţia Postelor Moldaviei către Ministerul de Finance.

No. 4634
Biuroul lucrărilor

Cu ordinul domniei voastre sub No. 12988 priimindu-se 4000 marce a cinci parale una pentru gazete, pe temeiul ade-

verirei d. casieru centralu de primirea acestor marce vă răspund spre cunoştinţă şi regulă.

Rezoluţie :

S. 3
28/11 (1861)

Spre ştiinţă şi regulă.

Această ultimă comandă de 4000 mărci a 5 Parale s'a executat cu un mic defect la clişeul mărcilor : o spărtură în cadrul de jos. Deoarece s'au mai găsit din această comandă parte din file neîntrebuinţate, s'a crezut că marca cu defectul n'a circulat. Această ipoteză este greşită !

Cum dovedeşte data punerei ei în circulaţie, Decemvrie 1861, după data eşirei de sub tipar, şi data scoaterei din circulaţie, Aprilie 1862, marca a circulat şi se găseşte autentic ştampilată, în lunile dintre ambele date.

Marca de 5 Parale întrebuinţată în 1861 la oficiul Iassy, cu cadrul întreg.

Marca de 5 Parale întrebuinţată în 1862 la oficiul Bakeu, cu cadrul spart.

Judecând depe scurtul timp de întrebuinţare, stocul destul de important care s'a găsit în urmă neîntrebuinţat, ca şi caracterul ei de folosinţă pe ziare, care în majoritatea cazurilor nu erau păstrate, această marcă cu cadrul spart poate fi considerată ca cea mai rară dintre mărcile „Cap de Bou" ale ambelor emisiuni, bineînţeles cu condiţia autenticităţii ştampilei !

Este interesant că aproape toate cataloagele mărcilor poştale declară această marcă, cu cadrul spart şi autentic uzată, ca inexistentă — de unde aceasta cunoştinţă? Editorii acestor cataloage nu îşi dau seamă că judecă fără cunoştinţă de cauză?

Casierul central către Directorul Postei Moldovei.

19 Fevruarie 1862

Mărcile de tot soiul s'au apropiat către finit. Vă fac rugăminte să bine voiţi a regula facerea altora, a căror cantitatea să fie după exemplul trecut.

Direcţia Poştelor Moldovei
către Ministerul de Finance la Bucureşti.

No. 883
26 II 1862

Mărcile pentru scrisori de tot soiul ce mai nainte s'au primit, s'au întrebuinţaţi. Trebuinţa cere de cantitatea următoare :

una mie file mărci	căte 32 a	2 lei una
cincisute file mărci	,, 32 a	1 leu una
douăsute file mărci	,, 32 a	5 parale una.

Vă rog, Domnule Director, să binevoiţi a regula facerea şi trimiterea sumei arătate de marce căt s'ar putea mai timpuriu, spre a nu se ocasiona sminteală în manipulaţie din lipsă lor.

Unirea Principatelor, din anul 1859, este şi drama poştelor din Moldova. După trei ani de pregătiri, în 1862, se decide lichidarea independenţei poştelor din Moldova, ca şi din Muntenia dealtfel, şi contopirea lor într'un singur organ, sub conducerea unei Direcţii Generale la Bucureşti. Oficiile poştale din Moldova, primele din ambele Principate, vor rămâne de acuma înainte simple birouri poştale provinciale.

Unirea poştelor va găsi expresiunea sa exterioară în noile mărci poştale care, dela începutul anului 1862, sunt în curs de preparaţie la Bucureşti. Deaceea cererea de mai sus a Direcţiei Poştelor Moldovei pentru trimiterea unui nou stoc de mărci va rămâne fără răspuns, cu toate că va fi reînoită, precum am constatat dintr'un alt dosar şi cu toate că lipsa de mărci poştale devine din zi în zi mai penibilă în Moldova.

Direcţia Poştelor la Iassi către birourile moldovene.

No. 1662
30 Aprilie 1862

PRIN TELEGRAF:

La biroul postal de: Vaslui, Jassy, Cahul, Ismail, Bărlad, Tecuci, Focşani, Galatz, Roman, Bacău pentru Fălticeni, Botoşeni, Dorohoiu şi Mihaileni.

Dela 1 Mai manipulaţie scrisorilor francate se va face fără marce, până la trimiterea unor mărci nouă, marcile ce vor rămâne faţă să se trimite direcţiei cu seama lunei April.

Această telegramă este foarte importantă şi este urmarea logică a noului tarif poştal care este elaborat la Bucureşti, cu data de 1 Maiu 1862, prevăzând o diminuare a taxelor poştale dela 5,40 şi 80 Parale, la 3,6 şi 30 Parale (în ce priveşte valorile mărcilor poştale). Diferenţa între valorile vechiului tarif din Moldova şi noului tarif al Principatelor Unite face imposibilă întrebuinţarea mai departe a mărcilor moldovene. Deoarece noile mărci nu sunt încă gata, se impune nefrancarea scrisorilor şi încasarea taxelor după tariful nou în numerar, notând pe faţa scrisorilor expediate şi cu ajutorul ştampilelor existente, taxa ori porto-ul plătite.

Totuşi, acest ordin de nefrancarea scrisorilor cu mărcile poştale vechi, nu a găsit o execuţie promptă, cum vom vedea. Logic ar fi să nu mai găsim, după data de 1 Mai 1862, scrisori francate cu mărci de 5,40 şi 80 de Parale, ceeace însă nu este cazul!

Telegrama de mai sus era necunoscută până astăzi.

Direcţia Poştelor la Iassi
către Ministerul de Finanţe la Bucureşti.

30 Aprilie 1862.

PRIN TELEGRAF

Tarifele nouă nu se pot apîica până la 5 Mai fiind primite târziu şi prin telegraf este cu neputinţă, aşa de toate cuprinderile pela birourile poştale, ele sunt date la tipar şi la ziare arătate. Vor fi puse în aplicaţie la Iassy mai regulat dela 1 Mai. Sunteţi rugat a aproba aceasta.

Aceasta este prima amânare pe care o cere Moldova pentru aplicarea noului tarif; altele vor urma. De la începutul lunei Mai, treptat, treptat oficiile trimit şi resturile mărcilor de 5,40 şi 80 de Parale aflătoare în posesia lor. Mărcile care se găsesc însă pe la particulari, care între timp s'au obişnuit a franca scrisorile lor cu mărci poştale, vor fi mai departe admise şi aceasta până la ivirea noilor mărci, pentru a evita pagube posesorilor lor.

O piesă foartă interesantă şi rară este cea publicată mai jos, care arată o ½ marcă de 80 Parale servind ca porto de 40 Parale, expediată dela Roman în ziua de 4 Junie 1862 şi

Scrisoare francată cu ½ marcă de 80 parale, expediată în Iunie 1862.

sosită în ziua de 6 Junie la Bărlad, expediată fără nici o împotrivire din partea Poştei. Expeditorul a renunţat la 10 Parale, pentru a salva banii plătiţi pentru marcă, căci după noul tarif, scrisoarea costa numai 30 Parale.

Cu toatecă scrisoarea nu poartă data anului, am putut-o stabili după culoarea ştampilei, ca şi după defectele sale. Se ştie

că ştampila Roman a fost în circulaţie până la mijlocul anului 1865, arătând atunci cu totul alte semne ale uzului indelungat.

Biuroul Poştei Cahul către Direcţia Poştelor.

30 Aprilie 1862

Pe temeiul ordinelor No. 1662, Mai 2, subsemnatul cu onoare transmite mărcile rămase la finitului luni April cr., se mărginesc în suma de 532 lei c. f. privăzute în lista mărcilor ce se trimete odată cu sama lunei expirate April.

Rezoluţie:

S'au primit.

Următoarele birouri poştale au expediat:

Vaslui	la	7	Mai	1862	mărci	pentru	282	lei
Cahul	„	22	„	„	„	„	532	„
Huşi	„	10	„	„	„	„	519	„
Bărlad	„	6	„	„	„	„	404	„
Fălticeni	„	2	„	„	„	„	776	„
Bacău	„	24	„	„	„	„	478	„
Focşani	„	7	„	„	„	„	215	„
Botoşani	„	5	„	„	„	„	573	„
Michaleni	„	7	„	„	„	„	292	„

Acestea sunt datele ce le-am putut găsi asupra mărcilor rămase la oficiile din ţară şi înapoiate Direcţiei Poştelor, la Iaşi. Birouri mari ca Iaşi, Galaţi şi Roman lipsesc, dar se vede din datele de mai sus, că resturile nu erau mari şi că au rămas vreo 2500 până la 3000 bucăţi din mărcile de 40 şi 80 de Parale. Ele au fost trimise la Bucureşti şi în 1864 Direcţia Poştelor din Bucureşti a vândut din ele, după cererea amatorilor, cum reese din documentul publicat la pagina 137.

O altă dovadă a trimiterei mărcilor la Bucureşti este scriscarea biroului poştal Iaşi din Octombrie 1864, adresată Direcţiei Poştelor Bucureşti, cu următorul conţinut:

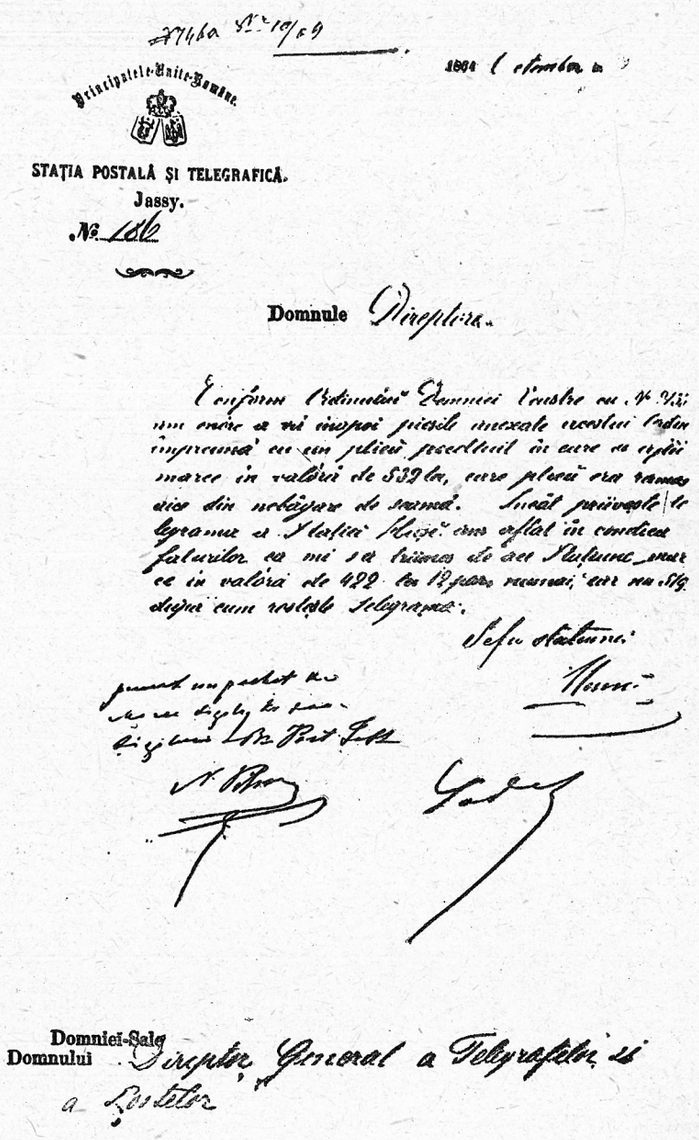

Dovada trimiterei la Bucureşti a mărcilor de 5, 40 şi 80 Parale care s'au mai găsit pe la diferite birouri din Moldova.

Domnule Directore!

Conform Ordinului Domniei Voastre cu No. 2155 am onoare a vă înapoi piesile anexate acestui Ordin împreună cu un plicu pecetluit în care se află marce în valcară de 532 lei, care plicu era ramas aice din nebăgare de seamă. Incât priiveşte telegrama a Staţiei Huşi am aflat în condica faturilor ca mi s'a triimes de ace Staţiune marce în valoră de 422 lei 12 par. numai, iar nu 519 după cum rosteşte Telegrama.

Şeful staţiunei
ss. *indesciſrabil*

primit un pachet ku
marce sigilat ku doă
sigiliuri a B. Post. Iassy

N. Petrescu

Direcţia Poştelor la Bucureşti cătră Direcţia Poştelor la Jassy.

26 Junie 1862

DEPEŞA TELEGRAFICĂ

Sosită la Jassy în 8/7 1862, 12 oare 58 m.

Domnului Director Poştelor din Jassy.

Marce de către 30,6 şi 3 Parale căte 32 la foie sunt imprimate. Daţi D. Casier a cere cât trebuinţa reclamă pentru Moldova de la Cassieria biroului poştal de Bucureşti prin regula ordinelor No. 28 şi 29.

Dir. General *Sevescu*

Interesante sunt datele acestei telegrame care abia în ziua de 8 Julie soseşte la destinaţie. Socotind timpul trebuincios pentru comanda mărcilor, distribuirea lor către oficii şi sosirea lor acolo, putem stabili că noile mărci de 3, 6, 30 de Parale nu s'au pus în circulaţie în Moldova, decât după 15 Julie.

Se vede că în prim rând au fost aprovizionate birourile poştale din Muntenia, căci aci noile mărci au circulat cu începere dela mijlocul lunei Junie 1862! Deci cu o lună mai devreme!

Dela Aprilie, când a sosit ordinul scoaterei din circulaţie a mărcilor vechi, până la mijlocul lunei Julie, când au sosit noile mărci, sunt 2½ luni. Se poate oare ca în acest timp Moldova să nu fi francat deloc scrisorile cu mărci poştale?

Realitatea ne arată că moldovenii nu au renunţat atât de repede la mărcile lor.

Numărul mărcilor „Cap de Bou" emisiunea 2-a, tipărite şi date în circulaţie la

		5 Parale	40 Parale	80 Parale
27 Octombrie	1858	960	7040	2816
6 Noemvrie	,,	2048	4960	2208
20 ,,	,,	4000	—	—
27 Ianuarie	1859	—	10016	5024
8 Aprilie	,,	—	6016	3008
23 Junie	,,	2016	—	—
27 ,,	,	—	5000	2000
26 Septemvrie	,,	2016	12000	6016
2 Fevruarie	1860	—	12000	8000
20 Maiu	,,	8000	25000	—
3/20 Junie	,,	—	—	15000
1 Aprilie	1861	—	12000	8000
1 Septemvrie	,,	—	12000	8000
22 Noemvrie	,,	4000	—	—
		23040	106032	60072 bucăţi

*

Acesta este sfârşitul cărţei: „Documentele Poştei Române", volumul întâiu „Cartea Mărcilor Cap de Bou", prima lucrare în limba ţărei, cu documentele, cifrele şi datele originale.

Sper să fi dat prin ea filateliei române baza dela care nouile cercetări vor porni spre o zare luminoasă.

Şi pentru a demonstra valoarea acestor mărci, a căror istorie aţi putut-o urmări aci, dela crearea lor până la scoaterea lor din circulaţie, reproduc un afiş al librarului Saraga din Iaşi, pela 1880, în care se oferă pentru mărci următoarele preţuri:

27, 54, 81, 108 Parale — emisiunea I-a: 20 lei aur bucata.
5, 40, 80 Parale — dto. II-a: 1 leu aur bucata.

Zece ani mai târziu, 1892, casa Maurice Belin, din Bruxelles, le oferă pentru :

27	Parale	—250	francs	aur,	pe hârtie albă			azurată			
54	,,	—100	,,	,,	5 Parale	30	—	50	—	frs.	aur
81	,,	—350	,,	,,	40 ,,	8	8	12½	12½	,,	,,
108	,,	—140	,,	,,	80 ,,	10	10	—	25	,,	,,

In 1897, casa Arthur Maury, din Paris, le oferă pentru :

27	Parale	1200	600	frs. aur.	pe hârtie albă			azurată			
54	,,	400	250	,, ,,	5 Parale	35	—	—	—	frs.	aur
81	,,	8000	5000	,, ,,	40 ,,	15	15	25	20	,,	,,
108	,,	800	500	,, ,,	80 ,,	30	25	125	75	,,	,,

BANÎ GĂSIŢI

Căutaţi scrisori cu plicurile lor de la 1858 şi veţi da de mărci poştale stampilate de

27, 54, 81 şi 108

PARALE

pe care le plătim a 20 lei bucata

Asemenea de la *1860*, de 5, 40 şi 80 parale pe care le platim a *1* leu bucata
De la *1862*, de 3, 6 şi 30 parale a *10* lei suta
Mărci de la *1865* *71* a *5* lei suta
De la *1871* până azi, a *2.50* miia.
Cărţi poştale (întregi) de la *1873* carton alb plătim a *1* leu bucata. Idem de la *1877* a 50 bani bucata.

A se trimite în scrisori de valoare ori-ce numar posibil, la adresa *librăriei Fraţii Şaraga Iaşi* şi imediat se va primi valoarea prin mandat poştal sau prin cecul băncei naţionale.

In 1905, casa La Fare, din Paris, le oferă pentru :

27	Parale	—	1200	frs. aur	pe hârtie albă			azurată			
54	,,	1500	500	,, ,,	5 Parale	20	—	—		frs.	aur
81	,,	10000	6000	,, ,,	40 ,,	10	8	30	15	,,	,,
108	,,	3000	8000	,, ,,	80 ,,	20	20	250	80	,,	,,

Iar în 1944, casa Vvert, Tellier, Champion, din Paris, le oferă pentru :

27	Parale	500000	150000	frs.	pe hârtie albă			azurată.			
54	,,	75000	45000	,,	5 Parale	400000	175000	450000	200000	frs.	
81	,,	375000	450000	,,	40 ,,	2000	1500	4500	3000	,,	
108	,,	300000	110000	,,	80 ,,	3000	3000	300000	15000	,,	

*

In momentul terminării imprimării acestei cărţi, am aflat că într'o ladă veche şi uitată la Fabrica noastră de Timbre din Bucureşti, s'au găsit toate clişeele cu care mărcile „Cap de Bou", ambele emisiuni, au fost imprimate, între 1858/1861, la Iaşi. Am verificat ştirea în ziua de 22 Decembrie 1944 când, prin bunăvoinţa D-lui Inginer Gh. Oprescu, şeful ex-

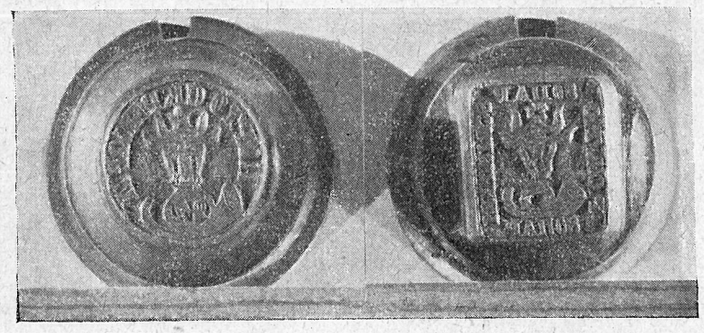

I-a Emisiune II-a Emisiune.

Partea clişeelor cu care se imprimau mărcile.

ploatărei Fabricei de Timbre, care mi-a pus la dispoziţie şi fotografiile clişeelor, am putut lua în mână, spre a le studia toate clişeele, în număr de şapte şi anume cele ale mărcilor de 27, 54, 81, 108 Parale şi cele ale mărcilor de 5,40 şi 80 Parale. Clişeele sunt lucrate în oţel, au greutate de vreo 135 grame fiecare şi sunt făcute pentru a servi într'o maşină de tipărit. Fiecare clişeu are două tăieturi pe marginea superrioară circulară (cele ale emisiunei de a doua au numai câte

o tăietură) spre a fi fixat în capacul maşinei de tipărit. Operaţiunea tipăririi a fost exact aceea dedusă de mine şi descrisă în cartea de faţă; găsirea clişeelor întăreşte în mod fericit conţinutul cărţei şi prin urmare istoricul acestor mărci româneşti rare.

Clişeul mărcei de 10 Parale, neemisă.

Marca de 10 Parale neemisă.

Pe lângă aceste şapte clişee, s'a mai găsit în aceeaş ladă şi clişeul unei mărci de 10 Parale, neemisă, pentru gazete. Acest clişeu a fost comandat cu adresa No. 2227, din 12 Septembrie 1858, adresă reprodusă de mine în cartea de faţă, la pagina 67.

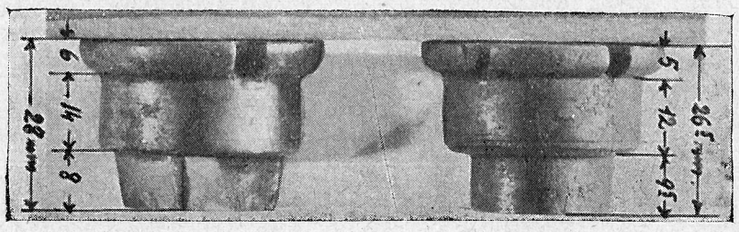

II-a Emisiune I-a Emisiune.

Clişee în poziţia în care erau fixate în capacul maşinei de tipărit.

Dimensiunile clişeelor sunt: înălţimea — 26½ mm. la emisiunea I-a şi 28 mm. la emisiunea a II-a; diametrul circonferinţei capului care intră în maşina — 36 mm. la ambele emisiuni; lărgimea tăietură în circonferinţa capului pentru

fixarea lui în capacul maşinei de tipărit — 4 mm. la ambele emisiuni. Clişeele mărcilor primei emisiuni sunt mai puţin uzate decât cele ale emisiunei a doua, ceeace este şi natural, ţinând seama de diferenţele de timp în manipulaţia lor.

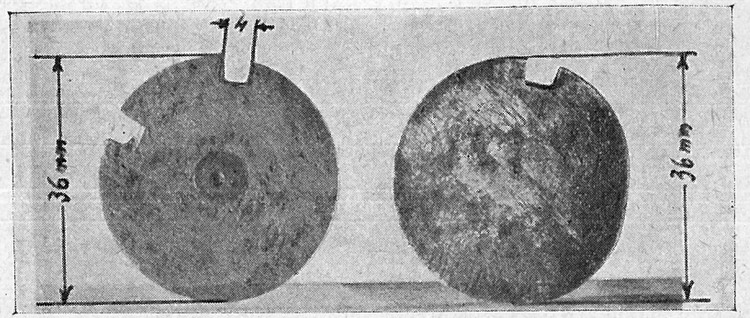

I-a Emisiune. II-a Emisiune.

Capul clişeelor cu tăieturile prin care clişeul era fixat în capacul maşinei de tipărit.

Găsirea acestor clişee este foarte însemnată şi nu poate fi destul subliniată; ele sunt păstrate de azi înainte în tezaurul Fabricei de Timbre, Bucureşti.